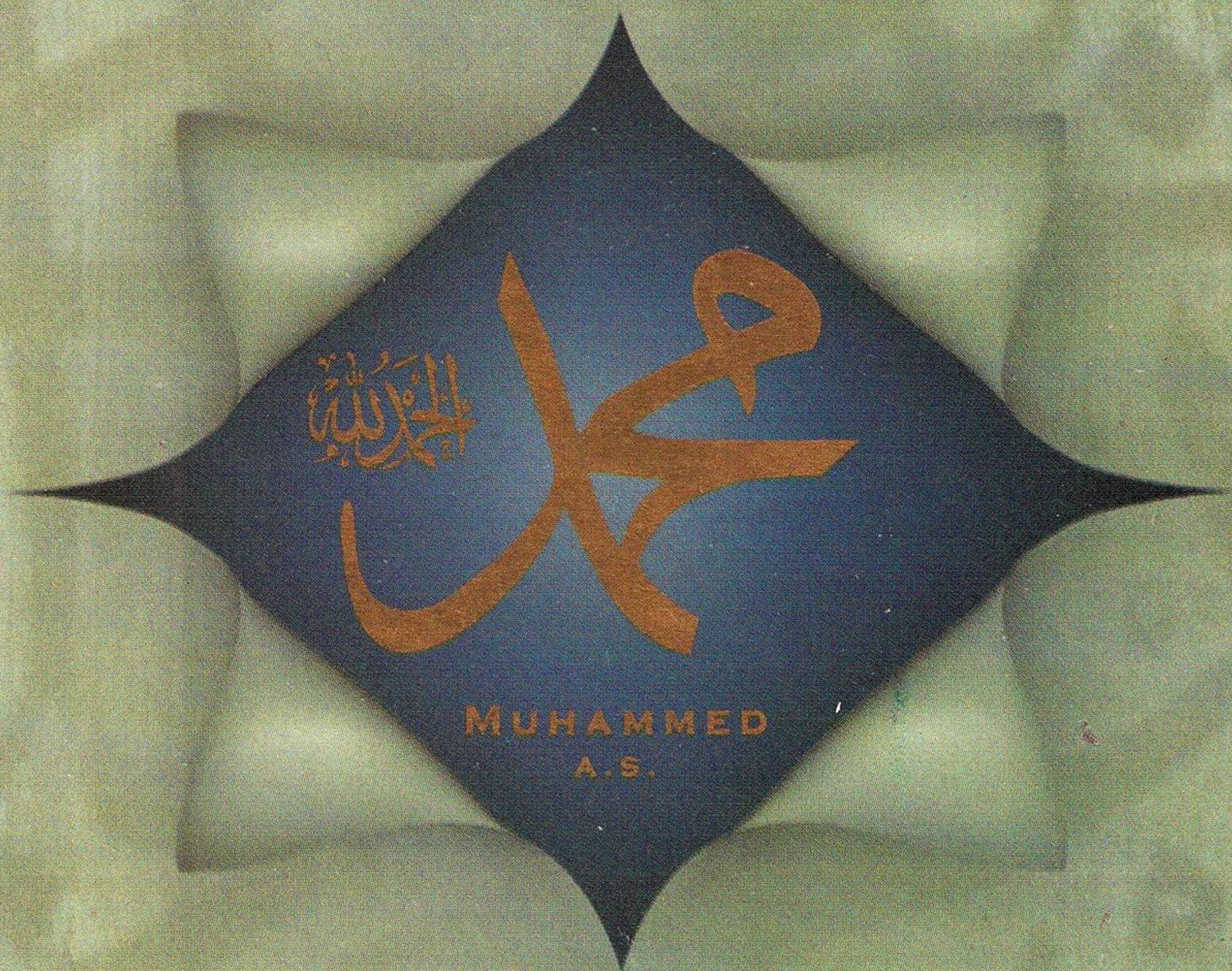
AID EL-KARNI

أشهد أن محمدا رسول الله

MUHAMMED A.S.
KAO DA GA VIDIŠ

Naslov originala

محمد صلى الله عليه و سلم كأنك تراه

د. عائض بن عبد الله القرني

Prijevod:
Semir Rebronja

Izdavač:
El-Kelimeh, Novi Pazar

Za izdavača:
Malik Nurović
Muzafera Nurović

Recenzija:
Doc. dr. Sulejman Topoljak

Urednici:
Senad Redžepović
Sanela Misirlić

Lektura:
Jahja Fehratović

Korektura:
Samed Jukić

Prijelom i DTP:
Fahrudin Smailović

Korice:
Faris Bahor

Štampa:
El-Kelimeh, Beograd

Tiraž:
300

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

28

ИБН Абдуллах ел-Карни, Аид
Kao da vidiš Poslanika / A'id ibn Abdullah el-Karni ; [preveo s arapskog Semir Rebronja]. – Novi Pazar : El-Kelimeh, 2006 (Beograd: El-Kelimeh). – 177 str. ; 20 cm

Nasl. Originala na arap. Jeziku i pismu. – Tiraž 300. – Napomene i bibliografske reference uz tekst.

ISBN 86-83707-59-8

COBISS.SR-ID 128886540

Dr. A'id ibn Abdullah el-Karni

Muhammed, s.a.v.s., kao da ga vidiš

Drugo izdanje

Novi Pazar, 2009.

Pripovijest o poslanstvu

Poslanikovo ime

Muhammed, s.a.v.s. – ime koje je više od imena, bajrak koji je iznad simbola. U sebi je objedinio pohvalna svojstva, vlasnik je plemenitih vrlina. Zaposjeo je veličinu, izdvajao se primjerom, isticao istraživanjem, hvaljen je kod Allaha jer je on Njegov, od grijeha sačuvani, poslanik, posljednji vjerovjesnik, dobri rob. On je Njegovo najodabranije i najbolje stvorenje i prijatelj među stanovnicima Zemlje. Hvaljen je kod ljudi zato što je blizak njihovim srcima. Omiljen je ljudskim dušama zato što je poslana milost i blagodat. Blagoslovljen je gdje da se nalazi, okružen pažnjom gdje god dođe, okružen poštovanjem gdje god odsjedne ili otputuje. Temperament mu je vrijedan, jer ga je odgojila Objava. Narav mu je plemenita, jer je izglačana i uglađena vjerovjesništvom. Allah je Onaj Koji je hvale vrijedan, a Njegov vjerovjesnik je Muhammed:

Od Svog imena ime je njegovo izveo da bi ga uzdigao
Vlasnik Arša je Mahmud, a Njegov
vjerovjesnik je Muhammed.

Ime mu je i Ahmed. To je ime kojim je Isa, a.s., obradovao svoj narod. Njegova imena su Akib,[1] Hašir[2] i Mahi.[3] On je posljednji poslanik i najbolji vjerovjesnik.

On je vlasnik Havda – izvora u Džennetu – uzdignute zastave i pohvaljenog mjesta. Lice mu je ispunjeno svjetlošću i bjelinom. Spomenut je u Tevratu i Indžilu, pomognut Džibrilom. Nosilac je zastave dostojanstva plemena Benu Luejja, i stameni je uzor Benu Abdul-Menafa ibn Kusajja. Plemenitiji je od uspomene u srcu. Najčistije je stvorenje koje se ikada rodilo na kugli zemaljskoj. On je najuzvišeniji reformator i vođa. Visokog je ugleda, prostranih prsa, uzdignuta spomena, upućivač na dobro, zahvalan, sačuvan pobjedom, čist od grijeha, blagoslovljen u svakom vremenu, poznat u svakom mjestu, more darežljivosti, zemlja velikodušnosti. Neka je na njega, njegovu porodicu i ashabe Allahov salevat i selam dok god zvijezde trepere, ptice cvrkuću i povjetarac puše!

---

[1] Akib – Onaj poslije koga nema poslanika.

[2] Hašir – Onaj pred kojim će Allah proživjeti ljude.

[3] Mahi – Onaj kojim Allah briše nevjerovanje.

Poslanikovo porijeklo

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je najbolji među najboljima, za njegovo porijeklo se veže svako dobro. Rođen je u bračnoj zajednici, a ne u vanbračnoj. Njegovi roditelji su prvaci među ljudima, a djedovi poglavari plemena. Plemenita moralna svojstva su prenosili s koljena na koljeno. U rukama su posjedovali najuzvišenije funkcije i poslove. Abdul-Mutallib je imao najistaknutije osobine. Hašim je bio najpronicljiviji u svome vaktu. Među vršnjacima Abdul-Menafa, nije bilo nikoga časnijeg od njega. U generaciji Kusajja, nije bilo nekog veće slave od njega i ovako uzastopno – sve do Adema, a.s. Poslanik, s.a.v.s., je uglednik čija su plemenita svojstva nasljedno prenijeta s djeda na oca.

Porijeklo njegovo – kao da na njemu blista sunčev zrak,
i kao da ga snop svjetlosti zore jutarnje obasjava.

Poslanikovo rodno mjesto

Uzvišeni Allah, dž.š., je za njega izabrao najbolju geografsku oblast u svijetu, komad zemlje na kojem se nalazi Njemu najdraže mjesto – Sveti grad – čija je prašina čista, a zemlja sveta, mjesto koje je pod brižnim pogledom i pažnjom. Muhammed, s.a.v.s., se rodio u Mekki, prema

kojoj su klanjali vjerovjesnici, noću ibadet činili poslanici. Spustila se Objava, pojavilo svjetlo, zasijao poslanički poziv, zablistalo vjerovjesništvo, svanula zora poslanstva. U Mekki se nalazi Sveti hram, čvrsto obećanje i duboka ljubav. Mekka je zavičaj čovjeka sačuvanog od grijeha. U njoj je kolijevka njegova djetinjstva, pozornica njegova dječaštva, mjesto njegove mladosti, tlo njegova junaštva i bašča njegove radosti.

Grad u kome sam prve dane života živio,
prva zemlja čiju je prašinu moja koža dotakla.

U Mekki se napio mlijekom čistote, ispio vodu velikodušnosti, osvježio sa izvora plemenitosti. U njoj je napredovao, ulazio i izlazio, dolazio i odlazio. Mekka je njegovo prvo prebivalište. Za tebe bih žrtvovao i oca i majku, Allahov Posla-niče! To je njegov grad, cijenjen u njegovom srcu, omiljen njegovoj duši, odabran od najodabranijih.

Vatan spava u srcima ljudi,
na dane provedene u njemu sjećanje im budi.

Kada se vatana sjete, to im sjećanje uzbudi
na dane njihova dječaštva i sjetu im probudi.

U Mekki je počeo junaštvo i proširio veličanstveni poziv. Svim ljudima je poslao toplu i iskrenu poruku. Stanovnicima Zemlje je predstavio blistavi i sjajni poziv. Kada je prognan iz

Mekke, oprostio se od nje i napustio je časno, jedva podnijevši rastanak.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿لَا أُقْسِمُ بِهَٰذَا الْبَلَدِ ۝ وَأَنتَ حِلٌّ بِهَٰذَا الْبَلَدِ ۝﴾

Kunem se gradom ovim, a tebi će biti dopušteno sve u gradu ovom. (El-Beled, 1-2)

Muhammedovo djetinjstvo

S njim su se rodili čistota i vedrina, pratilo ga je blagostanje. On jeste dijete, ali ne kao ostala djeca, privilegiran je plemenitošću, pronicljiv u čistoći, oštrouman u brizi. Posmatraju ga oči brige, ruke zaštite ga pomažu, grane štićeništva mu prave hlad. On je oreol svjetlosti među ostalom djecom. Allah, dž.š., ga je sačuvao lahkomislenosti, nerazumnosti, lošeg i pokvarenog morala i zlog puta. Jer je on od djetinjstva kandidiran za reformatora Svijeta, pripremljen za pružanje pomoći čovječanstvu, određen da izvede ljude iz tame i zablude na svjetlo. On je čovjek, ali vjerovjesnik; on je insan, ali poslanik; on je Allahov rob, ali sačuvan od grijeha; ljudsko je biće, ali primalac Objave.

Muhammed, s.a.v.s., nije samo vođa, jer je vođa koliko i dlaka na glavi. Oni imaju čežnje i ambicije u naukama, nakanama, vlasti i gospodarstvu na

Zemlji. Poslanik, s.a.v.s., je dobar reformator. On je onaj koji ukazuje na Pravi put. On je donio Allahovu Knjigu, sunnet, svjetlo i uputu, korisno znanje i dobro djelo. On se zalaže za dobrobit na ovom i Budućem svijetu, za sreću duše i tijela.

Muhammed, s.a.v.s., nije samo učenjak, štaviše on je, Allahovom dozvolom, učenjake podučavao. Fekihe je podučavao vjerskim propisima i upućivao govornike. Mudrima je ukazivao na Pravi put i upućivao ljude onome što je ispravno.

Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾

A ti, zaista, upućuješ na Pravi Put. (Šura, 52)

Muhammed, s.a.v.s., nije vladar koji širi vlast, mobilizira i šalje vojsku i ličnu gardu, već vladar zaštićen od grijeha. On je vjerovjesnik koga je Uzvišeni Allah, dž.š., poslao Svojim robovima. Donosilac je radosne vijesti i opominjač svakom vladaru i podaniku, slobodnom i robu, bogatašu i siromahu, bijelcu i crncu, Arapu i nearapu:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلاَّ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾

A tebe smo samo kao milost svjetovima poslali. (El-Enbija, 107)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

والذي نفسي بيده لا يسمع بي أحد من هذه الأمة يهودي و لا نصراني ثم يموت و لم يؤمن بالذي أرسلت به إلا كان من أصحاب النار.

"Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, ko god čuje za mene od ovog naroda, bio jevrej ili kršćanin, a zatim umre a ne povjeruje u ono sa čime sam došao, bit će od stanovnika Vatre."[4]

U mladosti je bio uzor omladini u ljepoti, čednosti, krjeposti, muževnosti, razumu, povjerenju i rječitosti. Nikada nije izgovorio nijednu laž. Nije poznato da je imao ijedan posrtaj, pad, grijeh, zabludu ili porok. On je čedan i neporočan, čiste duše, neokaljan kako u javnom tako i u privatnom životu. On je plemenitog morala, prijatne naravi, iskrenog govora, čednih svojstava i lijepog ophođenja s ljudima. Neprijatelji mu nisu mogli naći nijedan porok, uprkos žestini neprijateljstava, jačini spletke i krvoločnosti mržnje. U dosijeu njegova morala, nisu naišli ono što bi ga moglo osramotiti. Štaviše, našli su, hvala Allahu, plemenitost u ambicijama, čistotu u darežljivosti, neokaljanost u biografiji – sve ono što ih je ozlojedilo. Pronašli su iskrenost koja se u ljepoti nadmeće sa sunčevim sjajem, pronašli su čistotu kojom se čisti voda oblaka. On je vrhunac u svakom plemenitom svojstvu i

[4] Bilježi ga Muslim od Ebu Hurejrea, r.a.

svakom čistom pravcu. U cvijetu mladosti, bio je riznica povjerenja, uzor, izvor presude, primjer dobročinstva, uzvišenosti, upućenosti i rječitosti:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

Jer ti si, zaista, najbolje ćudi. (El-Kalem, 4)

Muhammedovo poslanstvo

On je vijest velika, veličanstveni događaj, izvanredna vijest, veličanstvena i ogromna stvar:

﴿عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ۝ عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ ۝ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ۝﴾

O čemu oni jedne druge pitaju? O vijesti velikoj, o kojoj oni različita mišljenja imaju. (En-Nebe, 1-3)

Njegovo poslanstvo je istinito. On je najdivnija vijest i najveličanstvenije obavještenje koje se može donijeti. O njemu razgovaraju sagovornici, putnici su ga čuli. Historija se prema njemu okrenula i zaustavili su mu se dani. Pripovijest o njegovom poslanstvu ne može prekriti tama, zamesti vjetar i pokriti oblaci. To je priča koja je preplivala mora i projezdila pustinje. Spustila se na svijet poput blagodatne kiše, zablistala poput sunca. Jednom riječju, to je svjetlost, a da li se svjetlost krije?!

﴿يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾

Oni žele da utrnu Allahovo svjetlo ustima svojim, a Allah će učiniti da svjetla Njegova uvijek bude, makar krivo bilo nevjernicima. (Es-Saf, 8)

Vjerodostojnim putem se prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s:

مثل ما بعثني الله به من الهدى و العلم كمثل الغيث.

"Primjer onoga sa čime me je Allah poslao od upute i znanja je kao primjer kiše."[5]

Neprijatelji tvoji su prokleti,
pa makar oni bili Sunce i Mjesec.

Allah zna zašto si visoko,
Ta ljudski govor je udarac bez eha.

On je poslat obožavati Jedinog Allaha, Koji nema sudruga, poslat je potvrditi Allahovu jednoću: *Nema božanstva koje zaslužuje da bude obožavano osim Allaha, a Muhammed,* s.a.v.s., *je Allahov poslanik.* Poslan je potvrditi istinu istinom, a zabludu prikazati zabludom. Poslan je s blistavom, čistom i jasnom vjerom, plemenitim ummetom, velikodušnim šerijatom. Došao je s pravdom, dobročinstvom i udjeljivanjem onima

[5] Prenose ga Buhari i Muslim od Ebu Musaa el-Eš'arija,r.a.

kojima je pomoć potrebna. Poslan je s dobrom, mirom, spasom, dobročinstvom, ljubavlju, srećom, preporodom, sigurnošću i vjerom. Poslan je sa čistoćom, namazom, postom, zekatom, hadžom, džihadom, naređivanjem dobra i zabranjivanjem zla. Poslan je s važnim stvarima, plemenitim moralnim svojstvima, lijepim ćudima i plemenitošću. Poslan je opovrgnuti širk, smrviti kipove i izlomiti idole, odstraniti neznanje, boriti se protiv nasilja i tlačenja, eliminirati zablude i protjerati poroke. Uputio je na sve što je pozitivno i dobro, a upozorio na sve što je negativno i štetno.

Kada je u pitanju njegov moral, Allah je Taj Koji ga je odgojio i uljepšao mu odgoj. On je najmoralniji čovjek, najljepšeg govora, najuzornijeg puta, najistinitije vijesti, najpravednijeg suda, najčistije nutrine i postupaka, najplemenitije prirode, najbolje ruke, najblažih i najplemenitijih sklonosti, najširokogrudniji, najbogobojazniji, onaj koji najviše strahuje od kazne svoga Gospodara i koji najbolje poznaje ummet. Najčasnijeg je porijekla, najblaži u trenucima srdžbe, najsmjelijeg srca, najsentimentalnije nježnosti, najbolji dušom, porijeklom, moralom i vjerom.

On je lijepih svojstava, blistavog lica, blizak srcima, omiljen dušama, blage ćudi, lahkih metoda, blagoslovljenog stanja. On zrači bogobojaznošću

i odiše dostojanstvom. Na njegovom licu blista svjetlo poslanstva, a na ustima osmjeh ljubavi. Krasi ga živost srca, blistava inteligencija i ispravno mišljenje. Napojen je sa izvora dobra. Svoga sagovornika čini sretnim. On je blagodat za prijatelja i odmor za druga. Voli optimizam, a prezire zloslutnost. Oprašta i milostiv je, darežljiv je i dobročinitelj, bolji je od blagog vjetra i plemenitiji od pljušteće krupne kiše. Sjajniji je od punog Mjeseca. Zapanjuje ljude moralom i okružuje ih plemenitošću. Usrećio je čovječanstvo svojim pozivom. Ko ga vidi, zavoli ga, a ko ga upozna, osjeća strahopoštovanje. Onaj ko se sa njim družio poštovao ga je i uvažavao. Njegov govor okupira srce, a plemenitost obuzima duše.

Uzvišeni Allah je učvrstio njegovo srce, pa ono nije klonulo. Govor mu je učinio ispravnim, nije bio neznalica. Sačuvao mu je oči, pa je dobro vidio. Sačuvao mu je jezik, pa nije griješio. Zaštitio je njegovu vjeru, pa nije zalutao. Allah se zauzeo za njega, pa mu nije dato da zaluta. On je uspješan, na Pravom putu, sačuvan, blagoslovljen i sretan.

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

Jer ti si, zaista, najbolje ćudi. (El-Kalem, 4)

﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللهِ لِنتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ﴾

Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima; a da si osoran i grub, razbjegli bi se od tvoje blizine. (Ali Imran, 159)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

إن أتقاكم و أعلمكم بالله أنا.

"Ja sam najbogobojazniji i najbolje poznajem Allaha od sviju vas."[6]

On, također, kaže:

خيركم خيركم لأهله و أنا خيركم لأهله.

"Najbolji od vas je onaj koji je najbolji prema porodici, a ja sam najbolji prema svojoj porodici."[7]

Od njega, s.a.v.s., se također prenosi:

إنما بُعثت لأتمم مكارم الأخلاق.

"Poslan sam upotpuniti moralne vrijednosti."[8]

Slavljen neka je Onaj Koji ga je odlikovao, odabrao, sačuvao i zaštitio.

---

6 Bilježi Buhari (60) od Aiše, r.a.

7 Bilježe Tirmizi (3895) i Bejheki (15477) u svome *Sunenu* od Aiše, r.a., i kaže: "Ovaj hadis je hasen garib sahih."

8 Bilježi Bejheki u *Sunenul-kebiru* (20571) i Kadai u *Musneduš-Šihabu* (1165). V *Kešful-hufa* (637).

Muhammedova vjera

Njegova vjera je islam, vjera urođene prirode, ravnoteže i pravednosti, uspjeha i prosperiteta – Allahu, dž.š., najdraža vjera.

﴿وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الإِسْلاَمِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

A onaj ko želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena, i on će na Onom svijetu nastradati. (Ali Imran, 85)

Vjera koja je došla otkloniti breme i okove s ljudi, lahka, olakšavajuća, potpuna i savršena:

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلاَمَ دِينًا﴾

Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera. (El-Maide, 5)

Vjera koja je došla izvesti ljude iz obožavanja robova u obožavanje Gospodara robova, iz tjeskobe dunjaluka u širinu Ahireta, iz tame širka u svjetlo tevhida, iz nesreće kufra u sreću imana.

Vjera koja je adekvatna za svako mjesto i svako vrijeme. Propisao je Onaj Koji oprašta grijehe, Onaj Koji poznaje tajno i skriveno, Onaj

Koji poznaje ono što se javno čini i Kome su poznata tajna sašaptavanja.

Ovo je vjera ravnomjernosti i sredine. Došla je s korisnom teorijom i dobrom praksom, za razliku od onoga što slijede jevreji koji posjeduju beskorisnu teoriju i ne rade u skladu sa njom, pa se Allah na njih rasrdio. Ova vjera se, također, razlikuje od kršćanstva, jer kršćani rade, bez znanja, pa ih je to odvelo s Pravoga puta. Islam je put svih koje je Allah blagoslovio, na koje se nije rasrdio i koji nisu zalutali.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poslan ljudima kao povjerenik i koji će sljedbenicima učiti Allahove ajete, očistiti ih i podučiti Knjizi i mudrosti, jer su bili u zabludi. Ova vjera je zabranila lažan govor i kriva svjedočenja. Zabranila je nasilje i tlačenje u nadmoći, nepravdu u vlasti, zakidanje u mjerenju i vaganju. Ova vjera je zabranila ugnjetavanje, tiraniju nad ljudima i neprijateljstva prema drugima. Zabranila je nanošenje štete sebi i drugima. Ova vjera je sačuvala srce čistim vjerovanjem i tijelo zdravljem. Sačuvala je imetak od propasti, ugled od skrnavljenja, krv od prolijevanja, razum od nestanka i promjena.

Muhammedova knjiga

Njegova knjiga je Kur'an, najvrjednija i najuzvišenija knjiga, najljepše kazivanje i najbolji govor. Kur'an je istina koja uliva strahopoštovanje, knjiga kojoj zabluda nije bliska ni s jedne strane. Ona je objava Mudrog, hvale Dostojnog, Knjiga čiji su ajeti razdijeljeni i propisani. Blagoslov je u njenom čitanju i razmišljanju o njenim porukama. Blagoslov je u liječenju njome. Blagoslov je u obraćanju njoj prilikom traženja izlaza iz problema i radu po njenim principima. Svaki njen harf vrijedi deset dobrih djela.

Ona je zauzimač, iskreni svjedok, ugodni prijatelj, korisni noćni sagovornik, povjerljivi drug i impresivna mudžiza. Kur'an posjeduje slast, ljepotu i draž. On je knjiga iznad svih ostalih knjiga. Kur'an nije čarolija niti poezija, to nije govor vrača niti čovjeka. Kur'an je govor Uzvišenog Allaha, od Njega potječe i Njemu se vraća. Spustio ga je povjerljivi Džibril na srce Poslanika Gospodara svjetova na jasnom arapskom jeziku. On je knjiga koja je nadmašila sve druge u čistoti jezika i stilistici. Kur'an je uputa i milost, savjet, lijek za ono što je u prsima, svjetlo, jasni dokaz, savjet i podučavanje. To je knjiga sačuvana od promjena, dodataka i nedostataka. Kur'an je trajna mudžiza, zaštita od grijeha onome ko ga

slijedi, spas onome ko radi po njemu, sreća za onoga ko u njemu traži Pravi put, spas onome ko ga uzme za sudiju u svome životu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

اِقرؤوا القرآن فانه يأتي يوم القيامة شفيعا لأصحابه.

"Učite Kur'an, jer će on, doista, na Sudnjem danu doći kao zauzimač onima koji su ga učili."[9]

Također, kaže:

خيركم من تعلّم القرآن و علّمه.

"Najbolji od vas je onaj ko nauči Kur'an i druge njemu podučava."[10]

Također, kaže:

إن الله يرفع بهذا الكتاب أقوا ما و يضع به آخرين.

"Doista Allah ovom knjigom uzdiže neke narode, a ponižava druge."[11]

Ova knjiga je opovrgla pjesnike, ušutkala govornike, nadvladala retoričare, porazila čistokrvne Arape u govorništvu, zadivila književnike i učenjake i zaprepastila mudrace:

﴿إِنَّ هَـٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ﴾

Ovaj Kur'an vodi jedinom ispravnom putu.
(El-Isra, 9)

---

9 Prenosi Muslim (804) od Ebu Umamea el-Bahilija, r.a.
10 Bilježi Buhari (5027) od Usmana, r.a.
11 Bilježi Muslim (817) od Omera, r.a.

Iskrenost Allahovoga Poslanika

Poslanik, s.a.v.s., govori najiskrenije. Njegove riječi su istina, iskrenost i pravda. Nije poznato da je ikada slagao ni u zbilji ni u šali, štaviše zabranio je laž i ukorio lažove:

إن الصدق يهدي إلى البر و إن البر يهد إلى الجنة و لا يزال الرجل يصلق يتحرى ا لصدق حتى يكتب عند الله صدِّيقا.

"Iskrenost vodi ka dobročinstvu, a dobročinstvo Džennetu. Čovjek će, stalno govoreći istinu i težeći iskrenosti, biti upisan kod Allaha kao iskren..."[12]

On nas je obavjestio da vjernik može biti škrtica i kukavica, ali da nikada ne može biti lažov. Upozorio je na laž koja se izgovara u šali kako bi se ljudi smijali. On je živio, a iskrenost mu je bila prijatelj i pratilac. Dovoljan pokazatelj njegove iskrenosti je to što je ljudima prenio od Allaha, dž.š., vijesti o nevidljivom i nedokučivom svijetu. Allah, dž.š., mu je povjerio misiju, pa je on u potpunosti izvršio, nije dodao niti oduzeo nijedno slovo. Dostavio je Gospodarev emanet na najbolji način. Svaka njegova riječ, postupak i situacija utemeljeni su na iskrenosti. On je iskren u miru i ratu, u zadovoljstvu i srdžbi, u ozbiljnosti i šali, u objašnjavanju i mudrosti. Iskren je prema

[12] Bilježe Buhari i Muslim od Abdullaha ibn Mesuda, r.a.

bliskima i prema onima koji mu nisu bliski. Iskren je prema prijateljima i neprijateljima, prema muškarcu i ženi, iskren prema sebi i drugima. Iskren je u boravištu i na putovanju, u ratu i u miru, u prodaji i kupovini, u obavezama, ugovorima i obećanjima, u govorima i pismima, u fetvama i kazivanjima, u govoru i citiranju, u pričama i znanju. Štaviše, njega je Allah zaštitio od laži. Allah mu je zaštitnik od ovih ružnih svojstava. Uljepšao mu je govor i poboljšao riječi. On je iskren, kod njega nema ni jednog slova koje je neiskreno, niti jedne riječi koja je u suprotnosti istini. Vanjština mu se ne razlikuje od nutrine, bio je iskren u svakoj riječi, pa čak i u pogledu oka. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

ما كان لنبي أن تكون له خائنة أعين.

"Ne priliči vjerovjesniku da ima izdajnički pogled."[13]

Ove riječi je izrekao kada su mu rekli: "Zar nam nećeš pogledom dati signal da ubijemo zarobljenike?"

On je iskrenost donio od Gospodara. Govor mu je iskrenost, sunnet mu je iskrenost, zadovoljstvo mu je iskrenost, srdžba mu je iskrenost, ulazak mu je iskrenost, izlazak mu je iskrenost,

---

[13] Bilježe Ebu Davud i Nesai.

smijeh mu je iskrenost, plač mu je iskrenost, budnost mu je iskrenost, snovi su mu iskrenost.

﴿لِيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَن صِدْقِهِمْ﴾

Da bi On mogao pozvati na odgovornost vjerovjesnike za ono što su govorili. (Ahzab, 8)

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ اتَّقُواْ اللّهَ وَكُونُواْ مَعَ الصَّادِقِينَ﴾

O vjernici, bojte se Allaha i budite sa onima koji su iskreni. (Et-Tevbe, 119)

﴿فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ﴾

Bolje bi im bilo da su prema Allahu iskreni. (Muhammed, 21)

On je iskren prema Gospodaru, prema sebi i prema drugim ljudima. Iskren je prema porodici i prema neprijateljima. Kada bi iskrenost bila prikazana u čovječijem liku, bila bi prikazana u liku Muhammeda, s.a.v.s. Da li se može čovjek podučiti iskrenosti od ikog drugog osim od njega? Da li iskrenost dolazi od bilo koga drugog osim od njega? On je bio iskren i povjerljiv u periodu džahilijjeta. Kakvo je, tek, onda njegovo stanje kod Allaha, dž.š., nakon Objave i Upute – Objave koju mu je spustio Džibril i vjerovjesničke počasti koju mu je Allah, dž.š., dao!

Muhammedova strpljivost

Niko nije prošao kroz iskušenja, tegobe i krize kao što je Muhammed, s.a.v.s. Ali, on je bio strpljiv očekujući nagradu na Budućem svijetu:

﴿وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلاَّ بِاللهِ وَلاَ تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلاَ تَكُ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ﴾

Strpljiv budi, ali strpljiv ćeš biti samo uz Allahovu pomoć. I ne tuguj za njima i neka ti nije teško zbog spletkarenja njihova. (En-Nahl, 127)

Strpio se u jetimstvu, siromaštvu, potrebama, gladi, teškoćama, zavidnosti i zlobi. Strpio se kada bi ga neprijatelji nadjačali. Bio je strpljiv kada su ga protjerali iz rodnog mjesta, izgnali iz doma, udaljili od porodice. Strpio se kada su mu ubijali bliske. Strpio se u mučkim napadima i ubistvima prijatelja, protjerivanju sljedbenika, pobješnjelosti neprijatelja, protivničkim ujedinjenjima i savezništvima, tendencioznim umišljenostima, tiranskoj oholosti, arapskom neznanju, beduinskom grubošću, jevrejskom prijeziru, kršćanskoj uobraženosti, munafičkoj pokvarenosti, ratničkoj krvoločnosti. Strpio se na prijevarama i sili daljnjih. Strpljiv je u napadima i nasrtajima zabludjelih, neprijateljstvu lažova...

Uzdržao se od dunjaluka i njegovih dekora, od njegovog zlata i srebra. Ničim se nije vezao za dunjaluk. Strpio se od privlačnosti gospodarstva i vlasti, okrenuo se od svega toga tražeći zadovoljstvo Gospodara. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je strpljiv i iščekuje nagradu u svakom trenutku života. Strpljivost je njegov oklop, njegov pokretač, prijatelj i saveznik. Kada god bi ga uznemirio govor neprijatelja, sjetio bi se riječi Uzvišenoga Allaha:

﴿فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾

Strpi se na onome što ti oni govore! (Ta-Ha, 130)

Kada god bi situacija postala preteška i kada bi se našao u škripcu, sjetio bi se Allahovih riječi:

﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾

A meni lijepo strpljenje ostaje... (Jusuf, 18)

Kada ga preplaši grozota neprijatelja i kada mu nevjernički plan razbije san, sjeti se Allahovih riječi:

﴿فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ﴾

Ti izdrži kao što su izdržali odlučni poslanici! (Ahkaf, 35)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., se strpio siguran u Allahovu pomoć i nagradu koja ga očekuje, spokojan radi Allahovog obećanja, oslonjen na

Gospodara, siguran. Strpio se znajući da će ga Allah nesumnjivo pomoći, da je konačni ishod u njegovu korist, da je Allah, dž.š., uz njega i da mu je On dovoljan. Nije ga uzdrmala ružna riječ, niti ga je bolan govor uznemirio.

Umro mu je amidža, umrla mu je supruga, ubijen je Hamza, a on je bio strpljiv. Protjeran je iz Mekke, pa se strpio. Umro mu je sin, pa se strpio. Žena mu je nepravedno optužena i oklevetana, pa se strpio. Utjerivan je u laž, pa se strpio. Govorili su mu da je pjesnik, vrač, čarobnjak, ludak, klevetnik... pa se strpio. Progonili su ga, zlostavljali, psovali, grdili, ratovali protiv njega, zatvarali ga – pa se strpio. Da li se strpljivosti možemo učiti od ikoga kao od njega? Da li se u strpljivosti možemo ugledati na ikoga kao na njega? On je uzor u širini prsa, velikoj strpljivosti, veličini ljubaznosti i čvrstini srca. On je vođa strpljivih i uzor zahvalnih.

Muhammedova darežljivost

On je najplemenitije i najdarežljivije Allahovo stvorenje. Dlan mu je oblak dobra, a ruka kiša plemenitosti. Štaviše, on je u dobru brži i hitriji

od vjetra, nije znao reći 'ne' osim u svjedočenju (tešehhudu).[14]

Nije rekao 'ne' osim u svjedočenju,
da nije bilo svjedočenja, njegovo 'ne' bilo bi 'da'.

Muhammed, s.a.v.s., je udjeljivao i onome ko se nije bojao siromaštva, jer je poslan upotpuniti moralne vrijednosti. On je prvak darežljivih i najodabraniji od sviju. Dijelio je stada ovaca, dao je svakom plemenskom vođi po sto deva. Neki čovjek mu je tražio odjeću koja je bila na njemu, pa je skinuo i dao mu je. Nikad nije odbijao onoga ko bi mu nešto tražio. Njegovo dobročinstvo se izlilo na ljude, njegova hrana je bila pristupačna svima, njegova šaka je bila blagodarna, njegova prsa su bila prostrana, njegova ćud je bila blaga, a lice nasmijano.

Gledaš ga kada mu dolaziš potpuno ozarena,
Kao da ti njemu daješ, a zapravo ti od njega nešto tražiš.

Dijeli u neimaštini, plemenit u siromaštvu. Sakuplja plijen, a zatim ga u jednom sahatu razdjeljuje, ne ostavljajući sebi ništa. Njegova sofra je pripremljena za svakog dolaznika. Njegova kuća

[14] Ovdje se misli na izgovor šehadeta u kojem je Poslanik, s.a.v.s., izgovarao: "NEMA drugog Boga osim Allaha." (op. prev.).

prihvaća svakog putnika, ugošćava udaljenog i daje gladnom.

Potrebni uzima iz njegovoga imetka, bliski je počašćen onim što je u njegovom posjedu; onaj ko ima potrebu u nečemu utješi se njegovim vlasništvom; strancu daje prednost nad sobom. On je primjer časti i plemenitosti. Sa njim se ne mogu porediti ni najčasniji i najplemenitiji Arapi, kao što su Hatim, Herem i Ibn Džud'an – on daje nadajući se nagradi Allaha, dž.š. Najdarežljiviji je, najplemenitiji i najblaži. Njegovi drugovi, prijatelji, sljedbenici, čak i neprijatelji, obasuti su dobrom, čašću, dobročinstvom i plemenitošću. Jevreji su jeli na njegovoj sofri, beduini su sjedili za njegovom trpezom, licemjeri su okruživali njegovu sofru. Nikada ga nije mrzovoljnim činilo prisustvo gosta. Nikada se nije ozlojedio zbog čovjeka koji mu je nešto tražio, niti se srdio zbog onoga ko bi ga nešto zamolio. Neki beduin mu je povukao ogrtač, ostavivši traga na njegovom vratu, i rekao mu: *"Daj mi od Allahova imetka koji je kod tebe, a ne od imetka tvoga oca ili tvoje majke!"*, našto se on okrenuo, nasmijao se i dao mu. Došle su mu riznice zlata i srebra, pa ih je razdijelio odjedanput, nije ostavio nijedan dinar niti dirhem. Najsretnijim ga je činilo udjeljivanje potražiocu. Naređivao je udjeljivanje, plemenitost

i žrtvovanje. Pozivao je darežljivosti i časti, a korio škrtost i suzdržanost u udjeljivanju.

On kaže:

من كان يؤمن بالله و اليوم الآخر فليكرم ضيفه

"Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ugosti musafira."[15]

Također, kaže:

كل امرئ في ظل صدقته حتى يفصل بين الناس

"Svaka osoba je u hladu svoje sadake sve dok se ne presudi ljudima."[16]

Rekao je:

ما نقصت صدقة من مال

"Sadaka neće umanjiti imetak."[17]

Muhammedova hrabrost

Prenose nam ovo predanje: bio je najčvršćeg srca, izgledao je poput planine koja se nije pomicala i tresla. Nisu ga plašile prijetnje, zastrašivanja i teške situacije, niti su ga potresale nesreće. Svoj problem je povjeravao Allahu, dž.š., oslonio se na Njega, okretao Njemu i bio zadovoljan Njegovom

[15] Bilježe Buhari (6018, 6136, 6138) i Muslim (47) od Ebu Hurejrea, r.a.

[16] Bilježe Ibn Huzejme u *Sahihu* (6431), Ibn Hibban u *Sahihu* (3310) i Ebu Neim u *Hilju* (121/8) od Ukbea ibn Amira, r.a.

[17] Bilježi Muslim (6558) od Ebu Hurejrea, r.a.

odredbom. Dovoljna mu je Njegova pomoć, čvrsto je uvjeren u Njegovo obećanje. Lično se upuštao u bitke. Učestvovao je u borbama svojom plemenitom ličnošću. Sebe i svoju dušu je izlagao opasnostima i smrti. Nije bio kukavica, nikada nije pobjegao s bojnog polja.

Ni jedan jedini korak nije ustuknuo u trenutku najžešćeg bješnjenja bitke – kada su sablje bile isukane i visoko podignute, kada su koplja bila uzdignuta, kada su glave padale, a čaša smrti obilazila oko ljudi. U tim trenucima, bio je bliži ashabima od opasnosti koja ih je vrebala. Oni bi nekada tražili zaštitu, a on je ostajao čvrst i nepokolebljiv borac. Nije pridavao važnost neprijatelju, ma koliko bio brojan. Nije se osvrtao na rivale, makar bili silni i snažni, već je ispravljao bojne redove, hrabrio borce i predvodio odrede.

Ljudi su se na dan Bitke na Hunejnu razbježali. Ostao je samo Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa šest svojih ashaba. Tada mu je objavljeno:

﴿ فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللهِ لاَ تُكَلَّفُ إِلاَّ نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾

Zato se bori na Allahovom Putu, pa makar sam bio, a podstiči i vjernike. (En-Nisa, 84)

Njegova prsa su bila izložena sabljama i kopljima. Pred njim su se rušili junaci, hrabri,

s pancirima i kacigama, a on je bio nasmijan, ozarena lica i smirene duše.

Stao si, a smrt je osigurana stajaču
kao da si na oku uspavanoj smrti!

Pred tvojim očima pada junak za junakom,
a lice ti blista i usne osmijeh krasi!

Ranjen je u lice, polomljeni su mu sjekutići. Ubijeno je sedamdeset ashaba, ali on nije padao u očaj, nije oslabio i nije onemoćao, štaviše bio je oštriji od sablje. Na Dan Bedra se istakao i lično predvodio vojsku. Bacio se u smrt svojom plemenitom dušom, bio je, čak, prvi koji je krenuo u boj odazivajući se glasniku. On je u praksu uveo džihad, podsticao, hrabrio ljude i naređivao ga.

Na Dan Hendeka, saveznici su nasrnuli sa svih strana. Situacija se pogoršala, bitka rasplamsala, vjernici se potresli. On je ustao, obavio namaz, činio dovu i tražio pomoć od Gospodara, sve dok ga Gospodar nije pomogao i neprijateljsku zamku otklonio. Rivale je osramotio i na njih vjetar i vojsku Svoju poslao, pa su se vratili poniženi i prezreni.

U noći uoči Bitke na Bedru, ljudi su spavali, ali nije spavao i Vjerovjesnik, s.a.v.s. On je klanjao, Uzvišenom Allahu, dž.š., dovu činio, potpuno

Mu se predao, nastojeći približiti Mu se, moleći Ga da mu pomogne i da ga ojača.

Njegovu srdžbu niko nije mogao izazvati. Njegov stepen odvažnosti i snagu srca niko nije mogao dostići. On je jedinstveni junak i vođa koji je objedinio svojstva hrabrosti i upotpunio temperament odvažnosti. On kaže:

والذي نفسي بيده لوددت أنني أقتل في سبيل الله ثم أحيا ثم أقتل.

"Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, želio bih biti ubijen na Allahovom Putu, zatim oživljen, pa ponovo ubijen."[18]

Muhammedova skromnost

Njegova skromnost je posljedica spoznaje prolaznosti dunjaluka, brzine njegovog nestanka, minornosti njegove opskrbe i kratkoće njegova trajanja. Uzrocirana je poznavanjem vječnosti Ahireta, trajnih blagodati i veličanstvenih nagrada koje je Allah, dž.š., pripremio Svojim dobrim robovima. Odbio je uzeti od dunjaluka, izuzev neophodnog. Znao je da mu se dunjaluk nudi, ukrašava i predstavlja. Kada bi poželio da ovosvjetska brda i planine budu od zlata i srebra, to bi tako i bilo. Ali, on je odabrao skromnost i nasušni hljeb. Često je noći provodio gladan, u

[18] Bilježe Buhari (36, 2797) i Muslim (1876) od Ebu Hurejrea, r.a.

njegovom domu se po mjesec dana ne bi ložila vatra. Danima bi ostajao gladan nemajući ni hurmu kojom bi utolio glad. Ne bi se tri noći uzastopno zasitio ječmenog hljeba. Spavao bi na hasuri tako da su mu na tijelu ostajali tragovi. Vezao bi kamen na stomak od gladi. Ashabi bi nekada na njegovom licu prepoznavali tragove gladi. Kuća mu je bila od ilovače, malih prostorija i spuštenoga krova.

Založio je oklop za trideset sa'a ječma kod jednog jevreja. Nekada bi oblačio samo ogrtač i košulju i nikada nije jeo za stolom. Nekada bi mu ashabi slali hranu znajući da mu je potrebna. Sve ovo je činio čuvajući se prljavštine dunjaluka, odgajajući dušu i čuvajući vjeru kako bi mu nagrada bila potpuna kod Gospodara i kako bi se ispunilo Njegovo obećanje:

﴿وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى﴾

A Gospodar tvoj će tebi sigurno dati pa ćeš zadovoljan biti. (Ed-Duha, 5)

Dijelio je imetak ljudima ne ostavivši sebi ni jednog dirhema. Ashabima, sljedbenicima i onima čija je srca trebao pridobiti za islam dijelio je deve, krave i ovce ne uzimajući ni jedne deve, krave niti ovce, štaviše rekao je:

لو كانلي كعضاة تهامة مالا لقسمته ثم لا تجدوني بخيلا و لا كذابا و لا جبانا.

"Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, da imam bogatstvo tihamskih šuma, podijelio bih ga. Ne bi me našli kao škrticu, kukavicu niti lažova."[19]

Poslanik, s.a.v.s., je bio najveličanstveniji primjer kako se treba okrenuti prema Ahiretu, ostavljati dunjaluk, ignorirati ovaj svijet. On je najbolji primjer kako treba odbaciti robovanje dunjaluku, sakupljanje njegovih bogatstava, naslađivanje njegovim ugodnostima ili uživanje u njegovim dobrima. On nije gradio dvorce, gomilao blago, imao riznice niti bašče čije bi plodove jeo. Nije ostavio vrt ni njivu, već je rekao:

لا نورّث، ما تركناه صدقة.

"Mi[20] se ne nasljeđujemo i ono što mi ostavimo za sobom – to je sadaka."[21]

Riječima i djelom je pozivao u skromnost na dunjaluku i pripremanje za Ahiret.

Evo kakav je on, vođa svih muslimana, predvodnik vjernika i najbolji čovjek: živi u kući od ilovače, spava na pohabanoj hasuri, hrani se

19 Bilježi Malik u *Muwetau* i Taberani u *Ewsatu*. Pogledaj *Kamil* od Ibn Adijja.

20 Tj. poslanici (op. prev.).

21 Bilježe Buhari (3093, 3716) i Muslim (1758).

hurmama kako bi se održao u životu, a samo ponekad bi se napio mlijeka.

Ponuđeno mu je da odabere između vladara poslanika ili roba poslanika, pa je odabrao biti rob poslanik. Dan bi bio sit, a dan gladan, sve dok nije susreo svoga Gospodara, dž.š.

Iz skromnosti na dunjaluku, proizlazi njegova čast i plemenitost o kojima je već govoreno. Nije odbijao onoga ko ga za nešto moli, nije okretao leđa onome ko nešto traži niti razočarao i odbio molbu onoga ko nešto želi. Donio je vijest da ovaj svijet kod Allaha, dž.š., ne vrijedi ni koliko krilo mušice, pa je rekao:

كن في الدنيا كأنك غريب أو عابر سبيل.

"Budi na dunjaluku kao da si stranac ili prolaznik!"[22]

Od njega se, također, prenosi da je rekao:

ازهد في الدنيا يحبك الله، و ازهد فيما عند الناس يحبك الناس.

"Ne teži za dunjalukom, zavoljet će te Allah, i ne budi pohlepan za onim što je u posjedu ljudi, pa će te ljudi zavoljeti!"[23]

Rekao je:

---

[22] Bilježi Buhari od Ibn Omera, r.a.

[23] Bilježe Ibn Madže (4102), Taberani u *Kebiru* (10522) i Hakim (7833) od Sehla ibn Sada es-Sadija. V. *Es-Silsiletus-sahiha* (944).

ما لي و للدنيا، اِنما مثلي و مثل الدنيا كمثل الرجل قال في ظل شجرة ثم قام و تركها.

"Šta imam ja s dunjalukom?! Moj i primjer ovoga svijeta je kao primjer putnika koji se malo odmorio u hladu drveta, zatim otputovao i ostavio ga."[24]

Rekao je također:

الدنيا ملعونة، ملعونة ما فيها إلا ذكر الله و ما والاه و عالما أو متعلّما.

"Proklet je ovaj svijet, i sve što je na njemu prokleto je, osim sjećanja na Allaha, onoga što pomaže sjećanje na Njega, učenjaka i onoga koji uči."[25]

On je rekao:

ليس لك من مالك اِلا ما أكلت فأنفيت، أو لبست فأبليت، أوتصد قت فأمضيت.

"Ti ne posjeduješ ništa od svoga imetka osim onoga što si pojeo pa potrošio, i što si obukao pa poderao, i što si dao kao sadaku pa izvršio obavezu."[26]

---

[24] Bilježe Ahmed (3701, 4196), Tirmizi (2377) i Ibn Madže (4109) od Abdullaha ibn Mesuda. Tirmizi kaže da je hadis hasen-sahih.

[25] Bilježe Tirmizi i Ibn Madže od Ebu Hurejre, r.a.

[26] Bilježi Muslim.

Muhammedova skrušenost

Muhammed, s.a.v.s., je poseban u tome: bio je skroman znajući svoga Gospodara, iz strahopoštovanja, stideći se Njega, Njegove uzvišenosti, veličine i moći. Pokorio se Gospodaru i priznao beznačajnost i ništavost luksuza, pompe, bogatstva i ugleda. Njegova duša je preselila Allahu, dž.š., i on je preselio u vječnu kuću. Postao je istinski rob svoga Gospodara. Skromno je postupao prema vjernicima, stajao je sa starima, obilazio bolesne, bio milostiv i darivao siromašne, tješio slabašne. Igrao se s djecom, šalio se s porodicom i razgovarao s ljudima. Imao je povjerenja u ljude. Sjedio je na zemlji, spavao na vlažnom, postelja mu je bila pijesak, a jastuk hasura. Bio je zadovoljan svojim Gospodarom. Nije žudio za reputacijom i ovodunjalučkim potrebama i željama. Sa ženama je govorio blago, sa strancima ljubazno. Družio se s ljudima i mamio osmjehe na licima ashaba. Znao bi reći:

إنما أنا عبد: آكل كما يأكل العبد و أجلس كما يجلس العبد.

"Doista sam ja rob: jedem kao što jede rob, sjedim kao što sjedi rob."[27]

[27] Bilježi Ibn Ebi Asim u *Zuhdu* (6/1) i Ibn Sad u *Tabekatu* (371/1). V. *Kešful-hafa* (17/1).

Nakon što ga je neki čovjek vidio, zadrhtao je od strahopoštovanja, a on mu je rekao:

هوّن عليك، فإني ابن امرأة كانت تأكل القديد بمكة.

"Smiri se, i ja sam čovjek čija je majka u Mekki jela na suncu osušeno meso!"[28]

Prezirao je hvaljenje i zabranio njegovo uzdizanje, pa je rekao:

لا تطروني كما أطرت النصارى عيسى بن مريم، فإنما أنا عبدالله ورسوله، فقولوا عبدالله ورسوله.

"Nemojte me uzdizati kao što su kršćani uzdigli Isaa, sina Merjemina – doista sam ja Allahov rob i Njegov poslanik – već recite: Allahov rob i Njegov poslanik!"[29]

Zabranio je da mu ljudi ustaju i da stoje iznad njega. Sjedio bi gdje god bi bilo sijelo, miješao se s ljudima kao da je jedan od njih i odazivao se pozivu. Kaže:

لو دعيت إلى كراع لأجبت، و لو أهدي إليّ ذراع لقبلت.

"Kada bih bio pozvan i na jelo od bravljih nogu, odazvao bih se, a kada bi mi bila poklonjena prednja noga, primio bih je."[30]

---

[28] Bilježi Ibn Madže (3312) i Hakim (4366) od Ebu Mes'uda. V. *Kamil* od Ibn Adijja (286/6).

[29] Bilježi Buhari od Ibn Abbasa, r.a.

[30] Bilježi Buhari.

Veoma je volio miskine. Prenosi se da je govorio:

اللهمَّ أحيني مسكينا و أمتني مسكينا و احشرني في زمرة المساكين.

"Allahu moj, učini da živim kao miskin, usmrti me kao miskina i oživi me u društvu miskina!"[31]

Zabranjivao je oholost i odvraćao od nje. Prezirao je ohole i govorio:

يحشر المتكبرون يوم القيامة في صورة الذر، يغشاهم الذل من كل مكان.

"Oholi će na Sudnjem danu biti proživljeni mali i sićušni, prekrit će ih poniženje sa svih strana!"[32]

On nam prenosi da je naš Gospodar rekao:

الكبرياء ردائي، وا لعظمة إزاري، فمن نازعني واحداً منها قذفته في النار.

"Visočanstvo i veličanstvenost su Moja svojstva. Pa, ko Me u tome bude oponašao, bacit ću ga u Vatru!"[33]

Bio je omiljen srcima, uzimao bi djecu robinja za ruku i išao sa njima. Obilazio bi Umu Ejmen

[31] Bilježe Tirmizi (2352) od Enesa, r.a., a Ibn Madže (4126) i Hakim (7911) od Ebu Seida el-Hudrija. Hakim ga smatra vjerodostojnim.

[32] Bilježe Ahmed (6639) i Tirmizi (2496). V. *Kešful-hafa* (3236).

[33] Bilježe Muslim i Ebu Davud, a ovo je Ebu Davudova verzija.

koja je bila robinja. Nakon što ga je pohvalila delegacija Amira ibn Sa'sa'a: "Ti si najbolji od nas, najodabraniji od nas, ti si naš gospodar i sin našeg gospodara.", on im je rekao:

يا أيها الناس! قولوا بقولكم أو ببعض قولكم، و لا يستجرينكم الشيطان.

"O ljudi, recite svoje riječi ili recite neke svoje riječi, nemojte da vas potjera šejtan!" [34]

Rasrdilo ga je kada mu je neki čovjek rekao: "*Šta hoćete Allah i ti.*", pa mu reče:

ويحك! أجعلتني والله عدلا؟ بل ما شاء الله وحده.

"Teško tebi, zar si me učinio jednakim Allahu! Ne, već samo: "Šta hoće Allah."[35]

Izvršavao je potrebe svoje porodice, krpio je obuću i odjeću. Meo je kuću, muzao ovce i sjekao meso sa ženama. Prinosio je meso musafirima. Radosno i nasmijana lica je dočekivao one koji su ga stalno posjećivali pitajući ih za novosti. Prihvatao bi jahalicu prijatelju. Oblačio je vunu i jeo ječmeni hljeb. Išao bi nekada bosonog, spavao u džamiji, jahao na magarcu. Pomagao je slabašne, obilazio odrede i pomagao onoga ko ima kakvih potreba.

[34] Bilježe Ahmed i Ebu Davud.

[35] Bilježi Ahmed (1842, 2557) i Nesai u *Sunenul-Kubra* (10825) od Ibn Abbasa, r.a.

Neka je na njega Allahov salavat i selam dok god ga jezici spominju, dok s njegovim riječima putnik putuje i dok njegove riječi neprestano ponavljaju džini i insani.

Muhammedova blagost

On je bio Allahov poslanik i stoga je nužno da bude najblaži čovjek, najširih prsa, najtanahnijeg temperamenta, najblaže ćudi, najljepšeg ophođenja. Često bi suzdržao srdžbu, opraštao i prelazio preko pogrešaka onih koji su posrnuli. Odricao se ličnih prava, ali samo onih koja nisu zadirala u Allahov šerijat. Opraštao je onima koji su mu činili nasilje, koji su ga protjerali iz rodnog grada, uznemiravali, grdili i protiv njega ratovali. Rekao im je:

اذهبوا فأنتم الطلقاء.

"Idite, slobodni ste!"[36]

Oprostio je amidžiću, Sufjanu ibn Harisu, na dan Osvajanja Mekke, kada je stao pred Poslanikom, s.a.v.s., i rekao mu:

"Tako mi Allaha, Allah te je nad nama uzvisio, mi smo, zaista, zgriješili." Poslanik, s.a.v.s., mu reče:

---

36 Bilježe Eš-Šafi u djelu *El-Umm*, (361/7), Taberi u svojoj *Historiji* (161/2) i Bejheki u *Sunenul-Kubra* (18055). V. *Sahihu-džami*.

﴿قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾

Ja vas sada neću koriti, Allah će vam oprostiti, od milostivih, On je najmilostiviji! (Jusuf, 92)

Beduini su mu se suprotstavili grubošću i lošim edebom, pa je bio blag i oprostio im. Slijedio je naredbu svoga Gospodara:

﴿فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ﴾

Zato ti velikodušno oprosti! (Hidžr, 85)

Na zlo nije uzvraćao zlom, već je opraštao i prelazio preko pogrešaka. Nije se srdio zbog sebe, niti se svetio zbog svojih interesa. Kada bi ga rasrdili, bio bi još blaži. Čak bi se nekada, kada bi ga rasrdili, na njegovom licu pojavio osmjeh. Savjetovao je jednog ashaba riječima:

لا تغضب، لا تغضب، لا تغضب

"Nemoj se srditi, nemoj se srditi, nemoj se srditi!"[37]

Ako bi do njega doprla vijest da ga neko spominje po lošem, ne bi se raspitivao o onome ko je to rekao, ne bi ga korio, grdio niti kažnjavao. Govorio bi:

لا يبلغني أحد منكم ما قيل فيَّ، فإني أحب أن أخرج إليك و أنا سليم الصدر.

[37] Bilježi Buhari.

"Neka mi niko od vas ne prenosi ono što je rečeno o meni! Želim ti doći mirnih prsa."[38]

Jednom mu je Ibn Mes'ud prenio neke riječi o njemu, pa mu se promjenilo lice. Rekao je:

رحم الله موسي، أذوي بأكثر من هذا فصبر.

"All ahse smilovao Musau, bio je uznemiravan stvarima većim od ovih pa se strpio."[39]

Protivnici su mu se suprotstavili u misiji, časti, renomeu i porodici. Nakon što je postao moćan osvetiti se, oprostio im je i postupio blago prema njima. Rekao je:

من كفَّ غضبه كفَّ الله عنه عذابه

"Ko zauzda srdžbu, Allah će ga sačuvati kazne."[40]

Neki čovjek mu je rekao: "Budi pravedan!", pa mu je on rekao:

خبت و خسرت إذا لم أعدل.

"Iščeznuo i nestao, ako ja nisam pravedan!"[41]

[38] Bilježe Ahmed (3850), Ebu Davud (4860) i Tirmizi (4796) od Abdullaha ibn Mes'uda, r.a.

[39] Bilježe Buhari (3150, 3405) i Muslim (1062).

[40] Bilježe Ebu Ja'la (4338), i Bejheki u *Šu'bu* (8311). Pogledaj *El-Ilel* od Ibn Ebi Hatima (1919) i *Medžmeuz-zewaid* (298/10).

[41] Bilježe Buhari (3138) i Muslim (1063) od Džabira ibn Abdullaha.

Poslanik, s.a.v.s., ga nije kaznio već oprostio. Neki jevreji su radili protiv njega, pa je on oprostio i prešao preko učinjenog. Moralom i tolerancijom je obuhvatio ljude. Blagošću je ugasio vatru neprijatelja slijedeći Allahove riječi:

﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ﴾

Ti lijepim zlo uzvrati, Mi dobro znamo šta oni iznose! (El-Mu'minun, 96)

U ophođenju s porodicom, bio je najbolji čovjek. Salio se s njima, lijepo postupao i uvažavao ih. Ulazio bi im nasmijan, srce i dom je ispunjavao ljubaznošću i srećom.

Njegov sluga, Enes ibn Malik, r.a., je govorio:

"Služio sam Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., deset godina. Za čitavo to vrijeme mi nije rekao ni za jednu stvar koju sam uradio: 'Zašto si to uradio?', niti mi je rekao za neku stvar koju nisam uradio: 'Zašto to nisi uradio?'"

Ovo je maksimum plemenitosti, vrhunac lijepog morala, vrh lijepe plemenitosti i ophođenja. Svaki prijatelj, ashab i onaj koji mu je dao prisegu kod njega je nalazilo blagost i ljubav koja se ne može opisati. To je stvaralo ljubav koja je ovladavala srcima, pa su za njega vezali duše i potpuno mu se predali.

Ako si se smilovao, pa ti si otac ili majka,
a ko je milostiviji od njih?

Plemenitošću si dosegao vrhunac,
Postigao si ono što niko ne postiže.

Ko god ti se primakao
Pod tvojim ogrtačem je našao čestitost.

Prema bezumnima si bio blag
Dok te se nisu postidjeli.

Muhammedova samilost

Gospodar njegov ga je opisao riječima:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلاَّ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾

A tebe smo samo kao milost svjetovima poslali.
(El-Enbija, 107)

On je rahmet za čovječanstvo. Prenosi se da je rekao:

إنما أنا رحمة مهداة.

"Doista sam ja poslana milost!"[42]

Dijete jedne od njegovih kćeri je preselilo, pa je zaplakao. Nakon što je upitan o tome, rekao je:

42 Bilježe Daremi kao mursel predanje i Hakim kao mevsul predanje od Ebu Hurejrea, r.a., pod brojem 100, i smatra je vjerodostojnim.

هذه رحمة يضعها الله في قلب من يشاء من عباده، وإنما يرحم الله من عباده رحماء.

"Ovo je Allahova milost koju On stavlja u srce onoga koga hoće Svojih od robova. Allah će se smilovati Svojim milostivim robovima."[43]

Bio je milost i bliskom i dalekom. Pomagao je ljudima uzimajući u obzir njihova stanja. Nekada bi želio odužiti namaz, pa bi čuo plač djeteta i skratio namaz kako ne bi majci pričinio poteškoću. Kada je plakala Umama bintu Zejneb, njegova unuka, on ju je podigao, a klanjao je ljudima kao imam. Kada bi učinio sedždu, spustio bi je, a kada bi se podigao, podigao bi i nju.[44]

Jednom prilikom je učinio sedždu, a Hasan, r.a., je sjeo na njegova leđa, pa je produžio sedždu. Nakon što je predao selam, objasnio je ljudima postupak riječima:

إن ابني هذا ارتحلني، فكرهت أن أرفع رأسي حتى ينزل.

"Ovaj moj sinčić se popeo na mene, pa nisam želio podići glavu dok on ne siđe."[45]

On je, također, rekao:

---

[43] Bilježe Buhari i Muslim od Usame ibn Zejda.
[44] Bilježe Buhari (516) i Muslim (543) od Ebi Katade, r.a.
[45] Bilježe Ahmed (27100) i Nesa'i (1141) od Šedada ibn Hada, r.a.

من أمَّ منكم الناس فليخفِّف، فإن فيهم الكبير و الصغير و المريض و ذاالحاجة.

"Kada neko od vas imami ljudima, neka skrati jer među njima ima starih i mladih, bolesnih i onih s nekom potrebom."[46]

Jednom prilikom je Muaz, r.a., odužio klanjajući ljudima kao imam, pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

أفتّان أنت يا معاذ؟

"Muaze, zar ćeš ti biti smutljivac!?"[47]

Rekao je:

لو لا أن أشقَّ على الناس لأمرتهم لسواك عند كل صلاة.

"Kada ne bih otežao ljudima, naredio bih im da upotrijebe misvak kod svakog namaza."[48]

Nekada bi ostavio neko djelo bojeći se da ne bude propisano ljudima. Ashabima bi upućivao savjete. Sve ovo je milost od njega. Govorio bi:

و القصد القصد تبلغوا.

"Umjereni, umjereni budite, uspjet ćete!"[49]

Također je govorio:

بُعثت بالحنيفية السمحة.

[46] Bilježe Buhari (703) i Muslim od Ebi Hurejrea, r.a.

[47] Bilježe Buhari (705, 6106) i Muslim (465), od Džabira ibn Abdullaha, r.a.

[48] Bilježe Buhari (887) i Muslim (252) od Ebu Hurejrea, r.a.

[49] Bilježi Buhari od Ebu Hurejrea, r.a.

"Poslan sam s pravom velikodušnom vjerom."[50]

On, s.a.v.s., kaže:

خير دينكم أيسره.

"Najbolja vjera je najlakša vjera."[51]

Kaže:

عليكم هديا قاصدا.

"Vaša obaveza je slijediti srednji put."[52]

Poslanik, s.a.v.s., još kaže:

خذوا من العمل ما تطيقون، فإن الله لا يملّ حتى تملّوا.

"Radite ona djela koja možete podnijeti, Allahu neće dosaditi dok vama ne dosadi!"[53]

Između dvije stvari uvijek bi izabrao lakšu, ako ona ne bi sadržavala neki grijeh. Prekorio je trojicu ashaba koji su pretjerali u ibadetu, pa je rekao:

والله إني لأخشاكم لله و أتقاكم له، و لكنني أقوم و أنام، و أصوم و أفطر، فمن رغب عن سنّتي فليس مني.

"Tako mi Allaha, ja se najviše od vas bojim Allaha i najbogobojazniji sam, ali ja klanjam

50 Bilježi Ahmed (21788) od Ebu Umame, r.a.

51 Bilježi Ahmed (15506). V. *Medžmuul-zevaid* (307/3).

52 Bilježe Ahmed (22453, 22544) i Bejheki u *Sunenul-kubra* (4519) od Burejdea el-Eslemija. V. *Bejanut-tarif* (109/2).

53 Bilježe Buhari (5862) i Muslim (782) od Aiše, r.a.

i spavam, postim i mrsim, pa ko prezire moj sunnet, on ne pripada meni."

Mrsio bi tokom ramazana kada bi bio putnik. Četverorekatne namaze bi skraćivao i na putu spajao podne s ikindijom, akšam s jacijom. Njegov muezzin je pozivao ljude da u vrijeme kiše klanjaju u sedlima. Upozorio je:

هلك المتنطعون.

"Propali su oni koji cjepidlače!"[54]

Također je rekao:

ما كان الرفق في شيء إلا زانه، و ما نزع من شيء إلا شانه

"Ni u jednoj stvari nema blagosti a da je ne uljepša, niti se ona odstrani iz nečega a da tu stvar ne unakazi."[55]

Prekorio je Abdullaha ibn Amra ibn Asa zbog preopterećenja ibadetom i rekao mu:

إيَّاكم و الغلو.

"Čuvajte se pretjerivanja."[56]

Od njega se prenosi da je rekao:

"Moj ummet je ummet samilosti."[57]

---

54 Bilježi ga Muslim od Abdullaha ibn Mesuda, r.a.

55 Bilježi ga Muslim (2594) od Aiše, r.a.

56 Bilježe ga Ahmed (1854, 3238), Nesai (3057), Ibn Madže (3029) i Ibn Ebi Asim u *Sunenu* (46/1) od Ibn Abbasa, r.a. Ahmed ga smatra sahihom.

57 Bilježe ga Ahmed (19179, 19253), Ebu Davud (4278) i Hakim (8372) od Ebu Musaa, r.a. Ahmed ga

Rekao je:

اِذا أمرتكم بأمر فأتوا منه ما استطعتم.

"Kada vam se naredi nešto, uradite od toga onoliko koliko možete."[58]

Ovo olakšavanje u njegovom životu u skladu je i s olakšavanjem koje je dao ummetu i šerijatskim olakšicama. Allah, dž.š., kaže:

﴿وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَى﴾

I sve što je dobro mi ćemo tebi dostupnim učiniti. (El-E'ala, 8)

﴿لاَ يُكَلِّفُ اللهُ نَفْسًا إِلاَّ وُسْعَهَا﴾

Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih. (Bekare, 286)

﴿فَاتَّقُوا اللهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾

Zato se Allaha bojte koliko god možete! (Et-Tegabun, 16)

﴿يُرِيدُ اللهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلاَ يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ﴾

Allah želi da vam olakša, a ne želi da poteškoća imate. (Bekare, 185)

﴿وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدينِ مِنْ حَرَجٍ﴾

smatra sahihom.

58 . Bilježe ga Buhari (7288) i Muslim (1337) od Ebu Hurejrea, r.a.

I u vjeri vam ništa teško nije propisao.
(El-Hadždž, 78)

On olakšava i samilostan je u svome pozivu, ibadetu, namazu, postu, hrani, piću, odjeći, moralu – u svakoj situaciji u kojoj se našao. Štaviše, njegov život je izgrađen na lahkoći, jer je došao otkloniti okove i lance s ljudi. Olakšanje se, u osnovi, nalazi samo kod Poslanika, s.a.v.s. Olakšanje postoji samo u njegovom šerijatu. On je olakšanje i sam po sebi je milost i suptilnost.

Muhammedov zikr

On je najviše spominjao svoga Gospodara. Cjelokupan njegov život je sjećanje na Allaha. Da'va mu je zikr, predavanja su mu zikr, savjeti, ibadet, džihad, fetve, noć i dan, putovanje i mirovanje su mu sjećanje i spominjanje Uzvišenoga Allaha. Štaviše, svaki njegov uzdisaj je sjećanje i spominjanje Uzvišenoga Allaha. Srce mu je vezano za Gospodara – oči spavaju, ali srce ne. Pogled na njega podsjeća na Gospodara. Svaki događaj u njegovom životu je sjećanje na Uzvišenog Stvoritelja, dž.š.

On je podsticao ljude da se sjećaju Allaha i da Ga spominju, pa je rekao:

سبق المفردون: الذاكرون الله كثيراً وا لذاكرات.

"Pretekli su muferriduni: ljudi koji puno Allaha spominju i sjećaju Ga se i žene koje puno Allaha spominju i sjećaju Ga se."[59]

U drugom hadisu kaže:

مثل الذي يذكر ربّه و الذي لا يذكره كمثل الحي و الميت.

"Primjer onoga ko spominje svoga Gospodara i onoga ko ga ne spominje je kao primjer živog i mrtvog."[60]

On još kaže:

لا يزال لسانك رطباً من ذكر الله.

"Neka ti jezik stalno bude vlažan od spominjanja Allaha."[61]

Kazao je da su najbolji ljudi oni koji najviše spominju Allaha, dž.š. Prenio je od svoga Gospodara:

أنا مع عبدي ما ذكرني و تحركت شفتاه.

"Ja sam s Mojim robom kada Me spomene i pokrene svoj jezik."[62]

Također se prenosi da je Uzvišeni Allah, dž.š., rekao:

---

59 Bilježi Muslim od Ebu Hurejrea, r.a.

60 Bilježe Buhari i Muslim od Ebu Hurejrea, r.a.

61 Bilježe Ahmed (17227, 18245), Tirmizi (3375) i Ibn Madže (3793). Vidjeti: *El-Miškat* (2289).

62 Bilježi Buhari, vezano za knjigu o tevhidu: Poglavlje o riječima Uzvišenog Allaha: لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ, Ahmed (10580, 10592) i Ibn Madže, od Ebu Hurejrea, r.a.

من ذكرني في نفسه ذكرته في نفسي، و من ذكرني في ملأ ذكرته في ملأ خير منهم .

"Kada Me Moj rob spomene u sebi, spomenem i Ja njega u Sebi, a kada Me on spomene u nekoj skupini, Ja njega spomenem u boljoj od te."[63]

Postoji na desetine Vjerovjesnikovih, s.a.v.s., hadisa koji podstiču i stimuliraju na spominjanje i sjećanje na Allaha, podstiču na izgovaranje šehadeta, tesbiha, zahvale, tekbira, istigfara i donošenja salavata na njega, s.a.v.s.

On je podsjećao ljude na nagradu koju donosi spominjanje Allaha i sjećanje na Njega i na sevab koji je posljedica ovog djela. On je onaj koji puno Allaha spominje, koji je zahvalan i strpljiv. Podsjetio je ummet na njihova Gospodara i podučio muslimane kako Ga veličati i slaviti. Objasnio im koristi i prednosti spominjanja Allaha i sjećanja na Njega. On je najsretniji čovjek u spominjanju svoga Gospodara, najbezbrižniji je u toj blagodati, najispravniji u zikru. Imao je svakodnevne zikrove koje je obavljao prisutnog srca, skrušeno, bogobojazno, sa strahopoštovanjem, strahom, ljubavlju i nadom, žudeći za blagodatima svoga Gospodara.

---

63 Bilježe Buhari i Muslim od Ebu Hurejrea, r.a.

Muhammedovo činjenje dove

Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

﴿ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾

Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati. (El-Mumin, 60)

On, Uzvišeni, također kaže:

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾

Kada te robovi Moji za Mene upitaju, ti reci da sam Ja blizu, odazivam se molbi molitelja kada Me zamoli. (El-Bekare, 186)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

الدعاء هو العبادة.

"Dova – to je ibadet."[64]

On, također, kaže:

من لم يسأل الله يغضب عليه.

"Ko ne moli Allaha, Allah je na njega srdit."[65]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je u svakoj situaciji činio dovu i molio se svome Gospodaru. Svoj

64 Bilježe Ahmed (17888, 17919), Ebu Davud (1479) i Tirmizi (2969, 3247) od Numana ibn Bešira i Tirmizi kaže da je sahih.

65 Bilježe Buhari u *Edebul-mufredu* (658) i Tirmizi (3373) od Ebu Hurejrea, r.a.

problem je povjerio Uzvišenom Allahu. Bio je ustrajan u činjenju dove, žudeći za Njegovim oprostom i Njegovom milošću, tražeći dobročinstvo. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je odabrao sveobuhvatne i potpune dove kao što su riječi:

اللهمَّ آتنا فيالدنيا حسنة و في الآخرة حسنة و قنا عذاب النار.

"Allahu moj, daj nam dobro na ovome svijetu i dobro na Budućem svijetu i sačuvaj nas kazne u vatri."[66]

Ili kao što su riječi:

اللهمَّ إني أسألك لعفو و العافية

"Allahu moj, molim Te za oprost i za spas."[67]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi ponavljao dove po tri puta. Počinjao bi zahvalom Allahu. Prilikom dove bi se okrenuo prema kibli. Nekada bi prije dove uzimao abdest. Podučio je sljedbenike adabima i preporučenim stvarima u dovi. Jedan od adaba dove je i njeno počinjanje zahvalom Allahu i salavatom na Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., zatim činjenje dove Allahu moleći Ga Njegovim lijepim imenima i upornost u dovi. Zatim, činjenje dove u vremenu u kojem se prima

---

66 Bilježe Buhari (4522, 6389) i Muslim (2688) od Enesa, r.a.

67 Bilježe Ahmed (4770), Ebu Davud (5074), Ibn Madže (3871) i Hakim (1902) od Ibn Omera, r.a., i Hakim ga smatra sahihom.

dova kao što je kraj namaza, period između ezana i ikameta, odabrani čas u petku, Dan Arefata, prilikom činjenja sedžde, tokom posta i putovanja i dova roditelja za svoje dijete. Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi u trenucima kriza i problema bio ustrajan i uporan u činjenju dove Gospodaru. Ponavljao bi molbu s potpunom pokornošću, strahom, ljubavlju i lijepim mišljenjem. Činio je to s potpunom nadom kao u danima Bitke na Bedru, Hendeku i na Danu Arefata.

Allah, dž.š., je uslišavao molbe Svoga Poslanika, s.a.v.s., i udovoljavao njegovim traženjima. Tako mu je uslišao dovu kada Ga je molio za kišu, pa je spustio kišu. Zatim uslišao je dovu Poslanika na dan kada se rascijepio Mjesec. Dao mu je blagoslov u hrani i imetku. Pomogao ga je u borbama koje je vodio. Uzdigao mu je vjeru, učvrstio stranku, i ponizio njegove neprijatelje. Uništio je njegove rivale i protivnike. Allah je ostvario njegovu nakanu, počastio njegovo prebivalište i učinio da mu pripadne konačna pobjeda.

Muhammedova ambicioznost

Njegova misija je počela onoga dana kada je rođen. Njegova duša posjeduje najuzvišenije funkcije i najplemenitije vrline još od djetinjstva. Nije se zadovoljila poniženjima i bezvrijednostima

niti su ga zavele besposlice. Bio je ambiciozan, ispred svih, vizionar, sretan i zadovoljan. Vjerovjesnikovi, s.a.v.s., biografi spominju da je njegov djed Abdul-Mutallib u hladu Kabe imao jedno šiljte na koje niko, osim njega, nije mogao sjediti. Muhammed, s.a.v.s., je došao, pa je sjeo na njega. Samo njemu je to dozvolio.

On je prije poslanstva posjedovao karakter vođe i prvaka, što je učinilo da ga Kurejšije prozovu imenom Es-Sadik, El-Emin.[68] Kurejšije su bile zadovoljne njegovim sudom i obraćali bi mu se kada bi imali problema.

Nakon što ga je Allah počastio poslanstvom, duša mu je poželjela vesilu, a to je najveći stepen u Džennetu. On je molio Allaha za to mjesto, a podučio je i nas da molimo Allaha da mu podari to mjesto. Došao je do Sidretul-munteha. Postigao je apsolutnu ljudsku savršenost i plemenitost. Jedna od najvećih stvari njegovoga poziva jeste odbacivanje ovog svijeta i neslaganje s bijednim i siromašnim zahtjevima i potraživanjima dunjaluka.

---

68 Iskreni, Povjerljivi (op. prev.).

Muhammed u Kur'anu

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ﴾

O, Vjerovjesniče, Allah je dovoljan tebi!

Allah ti je dovoljan za sve što te uznemirava. On te štiti u trenucima problema i kriza. Štiti te u nesrećama i zaštitnik ti je u mrkloj tami. Zato se nemoj bojati, nemoj strahovati, nemoj se žalostiti niti uznemiravati.

Dovoljan ti je Allah i On je tvoj pomagač protiv svakog neprijatelja i rivala. On te jača u svakoj stvari, daje ti kada Ga zamoliš, oprašta ti kada oprost zatražiš. Povećava ti kada si zahvalan, spominje te kada Ga spominješ i sjećaš Ga se. Pomaže ti kada se boriš i upućuje te na ono što je ispravno kada sudiš.

Dovoljan ti je Allah, i On ti je dao ugled koji nisi stekao od porodice. Dao ti je bogatstvo bez imetka i zaštitu bez čuvara.

Ti si pobjedonosan, jer ti je Allah dovoljan. Ti si pomognut, jer ti je Allah dovoljan. Ti si uspješan i sretan, jer ti je Allah dovoljan. Nemoj

se bojati niti strahovati od oka zavidnika, od spletke spletkaroša, niti od zamke onih koji ih postavljaju. Nemoj strahovati od nevjernika niti od grješnika – tebi je Allah dovoljan.

Kada čuješ napade zabludjelih, pozive širka, galamu suparnika, prijetnje jevreja, zasjede licemjera i zluradost zavidnika, ostani čvrst – dovoljan ti je Allah.

Kada ti vrijeme okrene leđa i prijatelji te napuste, nesreće pogode, nedaće i katastrofe okruže, ostani čvrst jer ti je dovoljan Allah. Nemoj se okretati ni prema kome od ljudi! Nemoj zvati upomoć nijednog čovjeka! Nemoj se okretati ni prema kome osim prema Allahu – On ti je dovoljan!

Kada te pogodi kakva bolest ili preoptereti dug, kada te zadesi siromaštvo ili budeš imao potrebe za čime, nemoj tugovati niti se žalostiti – Allah ti je dovoljan.

Ako zakasni pobjeda, odocni pomoć, pojačaju se nevolje i teret oteža, nemoj se žalostiti, jer ti je Allah dovoljan. Sačuvan si, jer si pod Njegovim pogledom. Zaštićen si, jer si Njegov prijatelj. Ti si pod Njegovom zaštitom, jer si ti Njegov poslanik. Pod Njegovim si nadzorom, jer si Njegov istaknuti rob i odabrani vjerovjesnik.

﴿لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا﴾

Nemoj se žalostiti, Allah je sa nama!

Ovo su divne hrabre riječi koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., izgovorio kada je bio u pećini s Ebu Bekrom es-Siddikom, r.a. Opkolili su ih nevjernici i on je ove riječi izgovorio snažno, odlučno i odsječno:

﴿لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا﴾

Nemoj se žalostiti, Allah je sa nama!
(Et-Tewbe, 40)

Dok god je Allah s nama, nema razloga za strah! Zbog čega bojazan?! Zbog čega uznemirenje?! Smiri se… Ostani čvrst, budi siguran i miran – Allah je sa nama!

Nećemo biti poraženi, nećemo biti pobijeđeni, nećemo zalutati, nećemo se prepasti, nećemo izgubiti nadu niti ćemo očajavati, jer je Allah s nama. Pobjeda je naš saveznik, zadovoljstvo je naš pratilac, trijumf naš prijatelj, uspjeh naš cilj, a spas je naš završetak – Allah je sa nama.

Ko je snažnijeg srca?
Ko je ispravnijeg puta?
Ko je uzvišenijih principa?
Ko je ugledniji?

Ko je uzvišenije snage – od nas?
Allah je s nama!

Slabi su neprijatelji naši,
naši rivali su posramljeni,
prezreni su naši protivnici,
preplašeni su oni koji se protiv nas bore,
Allah je sa nama!

Ne okrećemo se za ljudima,
ni za šta ne molimo insane,
ne tražimo utočište kod robova,
ne bojimo se stvorenoga,
Allah je sa nama!

Mi smo najbolje opremljeni,
oružja pouzdanog,
sigurnog štita,
ispravnog puta,
Allah je sa nama!

Mi smo najveći, najplemenitiji,
Najdostojniji – mi smo pomognuti,
Allah je sa nama!

O Ebu Bekre, ostavi brigu,
napusti žalost i otjeraj tugu,
Allah je sa nama!

O Ebu Bekre, uzdigni glavu,
budi spokojan,
Allah je sa nama!

O Ebu Bekre, raduj se uspjehu,
iščekuj pobjedu i nadaj se trijumfu,
Allah je sa nama!

Sutra će se uzdići naša Poslanica,
Trijumfovat će naš poziv,
čut će se naša riječ,
Allah je sa nama!

Obznanit ćemo slast ezana,
riječi Er-Rahmana
melodiju časnoga Kur'ana,
Allah je sa nama!

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

Jer ti si, zaista, najbolje ćudi

Tako mi Allaha, ti si neporočnog morala,
plemenitih ćudi i čiste prirode!

Vallahi, ti si riznica stida, živih osjećaja,
lijepih manira, čistoga srca...

Bogami, ti si vrh plemenitosti, izvor časti,
ishodište hajra i vrhunac dobročinstva.

Doista si ti najvećeg morala;
činili su ti nepravdu, pa si se strpio,

Uznemiravali su te, pa si oprostio,
vrijeđali te, a blag si bio,

Grdili su te, pa si prešao preko toga,
loše su postupali s' tobom
pa nisi zamjerio.

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

Jer ti si, zaista, najbolje ćudi. (El-Kalem, 4)

Voli te vladar i podanik, mali i veliki, mladi i stari, muškarac i žena, bogataš i siromah, bliski i daleki, jer si ti ovladao srcima svojom osjećajnošću, prekrio si duše svojom plemenitošću i zadužio ih svojom čašću.

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

Jer ti si, zaista, najbolje ćudi.

Odgojila te Objava, podučio te Džibril, uputio te tvoj Gospodar. Tvoj drug je pažnja, tvoj prijatelj je zaštita, tvoj saveznik je uspjeh i blagostanje.

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

Jer ti si, zaista, najbolje ćudi.

Osmjeh je na tvome licu, vedrina je u tvome liku. Svjetlost je na tvome čelu, ljubav je u tvome srcu. Plemenitost je u tvojoj ruci, blagoslov je u tebi. Uspjeh je s tobom.

Ko posjeti tvoja vrata neće ostati praznih ruku, prenose se priče o tvojim dobročinstvima.

Oči su ti ispunjene radošću, svakom si od pomoći, ranjeno srce zacjeljuješ i prijatan si za sluh.

﴿وَإِنَّكَ لَعَلى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

Jer ti si, zaista, najbolje ćudi.

Ne lažeš, pa makar nad tvojom glavom visila sablja. Ne varaš i ne obmanjuješ, pa makar dobio vlast, jer ti si od grijeha sačuvani vjerovjesnik, uzorni prvak i najbolji primjer.

﴿وَإِنَّكَ لَعَلى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

Jer ti si, zaista, najbolje ćudi.

Ti si iskren makar se susreo sa smrću; hrabar si makar se borio protiv lavova; plemenit si makar ti bilo traženo sve ono što posjeduješ. Ti si veličanstveni primjer i uzvišeni simbol.

﴿وَإِنَّكَ لَعَلى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

Jer ti si, zaista, najbolje ćudi.

Pretekao si sve ljude u vjeri, emanetu, pažnji, čednosti, poštenju, dostojanstvu i pribranosti. Nadvisio si sve u nauci, blagosti, časti, plemenitosti, hrabrosti i požrtvovanosti.

﴿مَا أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ﴾

Ti nisi, milošću Gospodara svoga, lud!

Ti nisi lud, kao što kažu tvoji neprijatelji. Ti posjeduješ lijek protiv ludila. Ludak i glupak je onaj ko ti se suprotstavlja, ne sluša te, protiv tebe ratuje i izbjegava te!

﴿مَا أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ﴾

Ti nisi, milošću Gospodara svoga, lud!
(El-Kalem, 2)

Kako možeš biti lud, a najsavršenijeg si razuma, najpotpunije upute, najboljih stavova, najveličanstvenije mudrosti i najveći vizionar?!

Kako možeš biti lud, a došao si sa Objavom koja otkriva devijacije, odstranjuje zablude, uništava neistinu, briše neznanje, usmjerava razum i osvjetljava put?!

Ti nisi lud jer posjeduješ uputu od Allaha, svjetlo od Gospodara, sigurnost na putu i jasnoću u vjeri. Allah te je sačuvao od ludila, štaviše ti posjeduješ najbolji razum, najpotpuniju svijest i promišljenost. Ti si najbolji vizionar. Tebe razumni kao uzora uzimaju. Tvojom mudrošću se mudraci napajaju i na tebe se ugledaju oni koji Pravim putem idu.

Onaj koji te opisuje kao ludaka laže i nepravedno te napada. Zemlju si ispunio mudrošću, dunjaluk uputom i svijet pravdom, pa gdje se može naći razboritost osim kod tebe? Da li postoji mudrost igdje osim kod tebe? S kim dolazi blagodat osim sa tobom? Ti si najrazumniji od svih razumnih, najplemenitiji od svih plemenitih, najuzvišeniji od svih mudrih. Kako Muhammed, s.a.v.s., može biti lud, a iza sebe je ostavio najljepše nasljedstvo na licu Zemlje? Darovao je čovječanstvu najuzvišeniju zaostavštinu koju su ljudi upoznali, podario je Univerzumu najblagoslovljeniju poslanicu koju poznaju razumom obdareni:

Tvoj brat Isa pozvao je mrtvaca pa je on ustao k njemu,
a ti si oživio generacije koje su već truhle kosti postale.

﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾

A ti, zaista, upućuješ na Pravi put

O Muhammede, tvoj poziv je upućivanje, služba je ukazivanje na Pravi put, posao reforma... Ti, doista, ukazuješ na Pravi put, jer otklanjaš sumnje, odstranjuješ i udaljavaš zablude i uzdižeš istinu, pravdu i dobro.

Ti, doista, ukazuješ na Pravi put. Ko želi sreću, neka te slijedi! Ko želi uspjeh, neka se

na te ugleda! A ko žudi za spasom, neka slijedi tvoju uputu!

Najljepši namaz je tvoj namaz, najpotpuniji post je tvoj post, najsavršeniji hadž je tvoj hadž, najčistija sadaka je tvoja sadaka, najveći i najveličanstveniji zikr je tvoje sjećanje i spominjanje našega Gospodara.

Ti, doista, ukazuješ na Pravi put... Ko se ukrcao na lađu tvoje upute, spasio se. Ko je ušao u kuću tvoga poziva, siguran je. Ko se uhvatio za tvoje uže, izbavio se. Ko te slijedi, nije slab, nije u zabludu otišao, nije pogriješio niti neznatan i beznačajan bio. Kako će otići u zabludu kada je uputa kod tebe? Kako će pogriješiti, a sva uputstva su kod tebe? Kako će malobrojan biti kada ga Allah jača, pomaže i štiti?

Ti, zaista, ukazuješ na Pravi put, jer je tvoja vjera u skladu s čovjekovom prirodom. Došao si s plemenitim i ispravnim dinom, plemenitim šerijatom, potpunom i savršenom vjerom.

Oslobodio si razum zabluda, očistio srce sumnje, oprao savjest od prijevare, izveo Ummet iz tame i oslobodio čovječanstvo svega što se obožava mimo Allaha.

Doista, ti ukazuješ na Pravi put... Tvoj govor je uputa, tvoje stanje je uputa, tvoja djela su uputa, tvoj put je uputa. Ti upućuješ Allahu, vodiš putem

dobra, usmjeravaš ka svakom dobročinstvu, pozivaš u Džennet.

﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ﴾

O, Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od Gospodara tvoga!

Izvrši potpunu misiju kao što si je i čuo, dostavi je potpuno kao što si je i ponio! Nemoj je smanjiti ni za jedno slovo. Nemoj ispustiti nijednu riječ niti zanemariti ijednu rečenicu.

Dostavi ono što ti se objavljuje... To je emanet tvojih pleća za koji ćeš biti odgovoran. Vodi računa o tekstu, duhu i suštini.

Dostavi veličanstvenu Objavu, ispravnu uputu i očišćen šerijat koji ti se objavljuje. Ti si samo dostavljač. Nemoj dodati ni jedno slovo, nemoj dodati ništa. Ne ubacuj u suštinu Objave ništa, jer si ti samo poslanik, onaj koji je poslan, a ne Onaj Koji objavljuje. Ti si zadužen da dostaviš i bit ćeš odgovoran za svoju misiju. Dostavi je onako kako si je čuo i prenesi je onako kako si je prihvatio.

Dostavi ono što ti se objavljuje. Priznao je onaj ko je priznao, a negirao je onaj ko je negirao, prihvatio je onaj ko je prihvatio, suprotstavio

se onaj koji se suprotstavio, a odbio je onaj ko je odbio.

Dostavi ono što ti se objavljuje! Dostavi svakom, pozovi i posavjetuj sve: snažnog i slabašnog, gospodara i roba, ljude i džine, muškarce i žene, bogate i siromašne, stare i mlade.

Dostavi ono što ti se objavljuje! Nemoj se plašiti neprijatelja niti strahovati od suparnika, nemoj se bojati nevjernika. Nemoj da te preplaši oštra sablja, isukano koplje, teška sudbina, namrgođena smrt, do zuba naoružana vojska ili žestoka navala.

Dostavi ono što ti se objavljuje! Nemoj da ti se imetak prilijepi uz srce, nemoj da te zadivi čast, nemoj da te uznese ugled, nemoj da te prevari dunjaluk i pokore užici!

O kako je dijete upute ogrnuto dobrom,
zapojasano svjetlom i jakobom!

U ruci mu je svijetleća baklja,
a u srcu vjerovanje koje provocira silnika!

Njegov izgled obećava,
U pesnici mu je odlučnost poduprta.

﴿وَإِن لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ﴾

A ako to ne učiniš, onda nisi dostavio poslanicu Njegovu

Ako ne dostaviš potpunu Objavu, onda kao da nisi ništa učinio. Ako je ne preneseš u potpunosti, kao da nisi ništa učinio. Ako od nje sakriješ jedan dio, tekst ili poruku, nisi dostavio Allahovu Objavu i nisi izvršio emanet koji ti je Allah povjerio. Želimo da dostaviš Našu poslanicu onako kako se tebi objavljuje, kako ti je donosi Džibril i kako je tvoje srce prihvata.

﴿وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ﴾

A Allah će te od ljudi štititi!

Dostavi potpunu Objavu i nemoj se nikoga bojati. Kako ćeš se bojati nekoga kada smo Mi sa tobom, čuvamo te, štitimo i branimo? Neće te niko ubiti, jer te Allah štiti od ljudi! Niko neće svjetlo tvoje utrnuti, jer te Allah štiti od ljudi. Nijedan čovjek te neće skrenuti s Puta kojim ideš, jer te Allah štiti od ljudi! Obznani ono što ti se naređuje i reci jasne, hrabre i snažne riječi, jer te Allah štiti od ljudi! Objasni svoj poziv, proširi misiju, uzdigni glas, obznani Put i učini ono što ti je dužnost, jer te Allah štiti od ljudi.

Nijedna snaga na svijetu ti ne može ništa! Nijedan tiranin na dunjaluku te ne može poraziti! Nijedan nepravednik na svijetu ne može tebe porobiti jer – Allah te štiti od ljudi!

Mislili su da golub i pauci
Neće zaštititi najbolje stvorenje.

Allahova briga je nadomjestila
slabosti snagom i porodicu bedemima.

﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ﴾

Zar grudi tvoje nismo prostranim učinili?

Mi smo tvoje grudi prostranim učinili pa su postale široke i prostrane, bez tjeskobe, brige, tuge i straha. Ispunili smo ih svjetlom, radošću i zadovoljstvom. Mi smo prostranim učinili grudi tvoje i ispunili ih mudrošću, milošću, vjerom i dobročinstvom.

Mi smo prostranim učinili grudi tvoje, pa si obuhvatio moral ljudi i oprostio im nedostatke. Prešao si preko njihovih grijeha, pokrio si im sramote, bio si blag prema njihovim drznicima, ostavio si njihove neznalice i bio si milostiv prema slabašnima.

Mi smo prostranim učinili prsa tvoja, pa si bio poput plemenite kiše, kao more, kao povjetarac.

Daješ onome ko nešto traži, dijeliš onome ko nešto želi, ukazuješ čast onome koji nečemu stremi i plemenit si prema onome koji se nečemu nada.

Mi smo prostranim učinili prsa tvoja, pa si postao staložen i spas koji gasi okrutne riječi, hladi uvrjedljiv i ublažava ranjiv govor.

Mi smo prostranim prsa tvoja učinili, pa si se strpio na surovosti beduina, zločinima ološa, uobraženosti oholih, drskosti beznačajnih, izbjegavanju gordih, mržnji zavidnika, strijelama zluradih i grubosti rođaka.

Mi smo prostranim učinili tvoja prsa, pa si bio nasmijan u krizama i teškim trenucima, bio si radostan u trenutku bure, a miran u opasnosti. Pogađaju te iskušenja, a ti si miran, okružuju te opasnosti, a ti si čvrst, jer si čovjek prostranih prsa, ispunjenog srca i žive duše.

Mi smo prostranim učinili tvoja prsa pa nisi surov, osor, grub i nepravedan, već milost, spas, dobročinstvo, samilost i dobrota. Od tebe se uzima blagost, iz tvoga ponašanja se uči plemeniost i sa tvoga divana se uzima opraštanje.

﴿وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ﴾

I breme tvoje sa tebe skinuli...

Od tebe smo odstranili pogreške i očistili tragove grijeha. Tebi su oprošteni svi grijesi, raniji i kasniji. Ti si sada bogobojazan i čist od svakoga grijeha i pogreške. Grijesi su ti izbrisani, djela primljena, trud je hvale vrijedan. U svakoj stvari si nagrađen, neka ti je mubarek ovaj oprost, blago tebi za ovaj uspjeh. Radost tvoja je ovaj spas!

﴿الَّذِي أَنقَضَ ظَهْرَكَ﴾

Koji je pleća tvoja tištio...

Ovo breme ti je opteretilo pleća, iznurilo leđa – skoro ih slomilo i uništilo. Sada smo otklonili ovaj teret, odstranili tegobu i izliječili te od ove nesreće. Odmorili smo te od ovog tereta, pa budi sretan zbog ove radosne vijesti. Prihvati ovaj dar i raduj se ovoj počasti.

﴿وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ﴾

I spomen na tebe visoko uzdigli...

Tvoje ime se spominje s Mojim. Ti se spominješ sa Mnom u ezanu i namazu, na hutbama i predavanjima. Pa, želiš li veću počast od ove?

Spominje te svaki klanjač, svaki onaj koji Mene veliča, svaki hadžija i svaki govornik. Da li tražiš uzvišenije dostojanstvo?

Spomenut si u Tevratu i Indžilu. Tvoje ime je uzdignuto i hvaljeno u prijašnjim Suhufima i drevnim Knjigama. Tvoje ime se doziva i veliča u dolinama, u gradovima i pustinjama, tvoje ime se hvali na svečanostima i ponavlja na skupovima.

Visoko smo uzdigli spomen na tebe, pa si na Zemlji postao poput Sunca. Ideš kontinentima poput vjetra, a putuješ ovim svijetom poput svjetlosti. Svaki grad zna za tebe, svaka zemlja je čula za tebe i svako selo se raspituje za tebe.

Mi smo doista uzdigli spomen na tebe, pa si postao govor putnika, priča sijeldžija, vijest nad vijestima i vijest velika.

Mi smo spomen na tebe uzdigli, pa nisi vremenom zaboravljen, izbrisan tokom godina, prekrižen sa spiska vječnosti, odstranjen sa divana historije. Tvoje ime nije propušteno u svesci postojanja. Ljudi su zaboravljeni, ali ne i ti. Imena su iščezla, ali ne i tvoje. Zaboravljeni su velikani, ali ti nisi. Čovjek je kod nas uzdignut zbog toga što tebe slijedi. Sačuvano je ime onoga što se na tebe ugleda. Nestali su tragovi država, ali je ostao tvoj trag! Izbrisana su djela vladara, ali su ostala tvoja djela. Iščezle su slave i ugledi careva

i kraljeva, ali tvoja slava i ugled su trajni. Ne postoji nijedan čovjek prostranijih prsa, većeg spomena, veličanstvenijeg stepena i ranga, boljeg djela i ljepšeg ponašanja od tebe.

Onaj koji uči šehadet spominje tvoje ime zajedno s Mojim. Onaj ko duboko u noći bdi, izgovara tvoje ime s Mojim. Onaj koji drži govor hvali tvoje ime zajedno s Mojim. Pa, hvali Gospodara svoga, jer smo Mi visoko uzdigli spomen na tebe.

﴿فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾

Ta, zaista, s mukom je i olakšanje, zaista, s mukom je i olakšanje!

Kada se nađeš u nedoumici, kada nestane snage, kada ostaneš bespomoćan i dođeš u tešku situaciju, znaj da je olakšanje blizu i krajnji ishod...

Nemoj se žalostiti, jer nakon siromaštva dolazi bogatstvo, nakon bolesti lijek, nakon nevolje spokojstvo, nakon tjeskobe širina, a nakon žestine radost.

Tebe i tvoje sljedbenike će stići olakšanje, pa ćete biti opskrbljeni, pomognuti, počašćeni, i bit će ti darovana pobjeda i vlast, ne jedno već dva olakšanja.

Čvrst zakon i konstantno pravilo je da s tegobom dolazi olakšanje. Nakon noći, dolazi zora,

nakon bedema tegoba dolazi ravnica udobnosti. Nakon pustinje tjeskobe dolazi zelena oaza prostranstva. Nakon što se nesreća završi, uzdigne se. Stići će odsutni, izliječit će se bolesni, bit će spokojan onaj ko je na iskušenju, oslobodit će se zatvorenik.

Siromah će se obogatiti, gladni zasititi, žedni napiti, uznemireni obradovati i Allah će nakon tegobe dati olakšanje.

Ova sura je objavljena Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., u trenutku tegoba, kada su ga napadali neprijatelji, kada su se njegovi rivali ujedinili. Kada su mu se ljudi suprotstavili, kada je bilo malo pomagača, kada se povećao i umnožio broj zamki i smutnji. Bila mu je potrebna utjeha, umirenje, spokojstvo i osvježenje, pa su ove riječi objavljene njemu i njegovim sljedbenicima do Sudnjega dana kao iskreno obećanje, prijatna vijest i nagrada.

Budi silovita, tegobo, ali ćeš proći;
Tvojoj tmini nazire se kraj!

﴿فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ﴾

A kada završiš, molitvi se predaj!

Kada završiš ovosvjetske poslove i lične obaveze, posveti se obožavanju Allaha. Okreni Nam se pokorno i puno Me spominji i čini Mi dovu!

Kada budeš oslobođen od ljudi, njihovih problema i pitanja, stani u mihrab Naše veličine, pokucaj na vrata Naše milosti, pokaži naklonost prema Nama, spusti čelo pred Nama i postići ćeš uspjeh, spas, sigurnost i zaštitu.

Kada budeš oslobođen od porodice, djece, rođaka i prijatelja, provedi vrijeme s Nama. Moli Me u tom vremenu, iznesi potrebe, povećaj dove, moli Me, veličaj Me, traži od Mene, moli Me za oprost, zahvaljuj Mi i spominji Me.

Kada se oslobodiš od propisa, problema, savjeta, podučavanja, upućivanja, džihada i savjetovanja, dođi da od Naše snage povećaš snagu, od Naše podrške pomoć, od Naše opskrbe popudbinu, od Naše pobjede zalihe.

Mi smo ti preči od tebe. Imamo najveće pravo na tvoje slobodno vrijeme. Divno li je to što on i njegovi sljedbenici provode slobodno vrijeme u ibadetu. Divno li je što ovaj period ispunjavaju spominjanjem Allaha i sjećanjem na Njega – zahvaljivanjem i veličanjem – kako bi postigli željeno zadovoljstvo, smiraj, olakšanje, sretan završetak i valjanost u životu i imetku, na Ahiretu i dunjaluku.

﴿وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ﴾

I samo se Gospodaru svome obraćaj!

Obraćaj se jedino Allahu i nikome drugom! Njemu Jedinom se okreći i na Njega se oslanjaj! U Njega polaži nadu! Želja i strah se mogu iskazivati jedino Njemu, jer je On moćan nagraditi onoga ko Mu se pokori, a kazniti onoga ko Mu se suprotstavi. Samo On posjeduje uzvišene darove i ono što ljudi žele. Kod Njega su ključevi svih riznica i On svime upravlja. Allah voli biti moljen, da se od Njega traži i da se u Njega polaže nada.

Samo Tebi se okreće putnik
samo u Tebe se ne gubi nada.

Samo je Tvoja ljubav vrijedna
I samo su Tvoje vijesti tačne.

Ove riječi su objavljene Allahovom Poslaniku u trenucima nervoze, u odlučujućim momentima života, pa je ispio i progutao gorčinu i muku.

﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا﴾

Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu.

Mi smo ti, Muhammede, dali jasnu, očitu i blagoslovljenu pobjedu. Dali smo ti pobjedu nad srcima, pa si ih ispunio imanom. Dali smo ti pobjedu nad sviješću ljudi, pa si u njoj usadio vrline. Dali smo ti pobjedu u prsima ljudi, pa si u njima uzdigao istinu. Dali smo ti pobjedu nad gradovima, pa si u njima proširio Uputu.

Dali smo ti pobjedu nad riznicama spoznaje, naučnim divanima i nad izvorima uspjeha. Mi smo ti omogućili da da'vetom izvojuješ pobjedu nad nemarnim srcima, slijepim očima i gluhim ušima. Obznanili smo tvoju poslanicu i ljudima i džinima.

Mi smo ti dali pobjedu, pa je s tvoga jezika potekla bujica korisne nauke i iz tvoga srca se razlila plemenita i blagoslovljena Uputa, a iz tvoje ruke potekla plemenitost.

Mi smo ti dali pobjedu, pa si zadobio plijen i razdijelio ga. Sakupio si imetka i podijelio ga. Stekao si bogatstvo, ali si ga potrošio na Allahovom Putu.

Mi smo ti otvorili vrata znanja, a prije toga nisi znao ni čitati ni pisati. Sada se učenjaci napajaju iz okeana tvoga znanja i mudrosti.

Dali smo ti vlast nad dobrom, pa si poklonio bližnjem i darivao dalekog. Nahranio si gladnog i obukao golog. Utješio si miskina, Našom plemenitošću, čašću i opskrbom, i siromaha učinio bogatim.

Dali smo ti vlast nad tvrđavama, gradovima i selima, pa si uzdigao zastavu i uspostavio državu. Ti imaš vlast nad svakim hajrom, dobročinstvom, pobjedom i uspjehom.

﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ﴾

Znaj da nema drugog božanstva osim Allaha.
(Muhammed, 19)

Nemoj Mu u robovanju ništa pripisati! Nemoj, pored Njega, bilo koje božanstvo moliti, već Mu čini ibadete i iskreno se pokori. Želje, htijenja i dove jedino Njemu upućuj! Kada moliš, moli Allaha; kada tražiš utočište, traži ga od Allaha! Niko osim Njega ne zaslužuje da mu se ibadet čini! Niko osim Njega ne može otkloniti štetu niti iko kao On može primiti dovu onoga ko nešto želi!

﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ﴾

Znaj da nema drugog božanstva osim Allaha!

On je najdostojniji zahvale, najveličanstveniji spomena, najmilostiviji Vladar, najplemenitiji Davalac, najblaži Moćnik, najsnažniji i najuzvišeniji. Nema božanstva kome se, pored Njega, treba molbom obraćati. Nema gospodara kome se, pored Njega, treba pokoravati. Obaveza je Njega obožavati, Njegovu jedinost priznavati, Njega se bojati, Njemu pokoran biti, od Njega strahovati i Njega voljeti.

﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ﴾

Znaj da nema drugog božanstva osim Allaha!

Jedinstven u ljepoti, savršenstvu i uzvišenosti, stvorio je robove da Ga obožavaju. Stvorio je ljude i džine da Mu jedinost priznaju. Stvorio je svjetove da Mu se pokoravaju. Ko Mu se pokori, uspio je Njegovim zadovoljstvom. Ko Ga voli, približio Mu se; ko Ga se boji, siguran je od Njegove kazne; ko Ga veliča, On će ga počastiti; ko Mu se suprotstavi, On će ga kazniti; ko Mu objavi rat, On će ga poniziti! On spominje onoga ko Njega spominje. Daje onome ko Mu je zahvalan. Ponižava onoga ko Mu je nezahvalan i ko u Njega ne vjeruje. Njemu pripada sva vlast i Njemu ćete se vratiti.

﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ﴾

Znaj da nema drugog božanstva osim Allaha!

Iskreno Mu vjeru ispovjedaj, jer On ne prihvaća druga! Njemu povjeri probleme, jer je On dovoljan i snažan! Njega moli, jer je On bogat. Boj se Njegove kazne, jer je On žestok! Strahuj od Njegove kazne, jer On bolno kažnjava! Nemoj prelaziti Njegove granice, jer On kažnjava! Nemoj ratovati protiv Njegovih dobrih robova, jer će te On zbog njih kazniti! Moli Ga za oprost, jer on široko prašta! Žudi za Njegovim blagodatima, jer je On plemenit. Budi zadovoljan Njegovom blizinom – u tome ti je sigurnost. Spominji Ga,

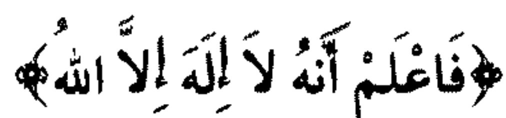
On će te zavoljeti. Budi ustrajan u zahvaljivanju Njemu – postići ćeš više. Uzdiži Njegove principe – zadobit ćeš Njegovo prijateljstvo! Bori se protiv Njegovih neprijatelja, On će ti darivati Svoju pomoć!

Uči!

Vjerovjesništvo je počelo imperativom *Uči!* onoga dana kada je objavljeno našem Poslaniku, s.a.v.s., u pećini. S početkom *Uči!* i mi počinjemo, počinje naša historija i naš život. Od objave *Uči!*, počinje naše sveto putovanje. Sa njime se promijenilo lice Zemlje, okrenuta je stranica historije i izmijenili su se simboli svijeta. To je najsretniji trenutak u životu muslimana. To je trenutak u kome je došlo do odvajanja svjetla od tame, kufra od imana, neznanja od znanja. Riječ "uči" u rječnicima i jezičkim leksikonima posjeduje jedinstvenu tajnu i čudnu vijest. Umjesto "uči" ne može doći nijedna druga riječ – ni riječ "piši", ni "pozivaj", ni "govori", ni "reci", niti "propovijedaj"... Kako je riječ "uči" uzvišena, lijepa i temeljna!

Uči, Muhammede, prije nego pozoveš, traži znanje prije nego pređeš na praksu.

Znaj da nema drugog božanstva osim Allaha!

Doista je riječ "uči" put našeg života. To je živa poslanica koja od svakog traži da uči korisnu nauku i spoznaju i da od sebe i svoga naroda otkloni neznanje.

Kako će on učiti, a nije podučavan pred učiteljem, nije studirao knjige niti koristio pero?

Prvo uči, u ime Allaha, riječi svoga Gospodara! Prvi izvor mu je Objava koju recitira blago i nježno. Uči (čitaj) otvorenu knjigu vasione kako bi vidio redove najsavršenije mudrosti koju je ispisala svemoć. Čitaj blistavo Sunce, svjetlo zvijezde, potoke, jezera, pješčane dine i brežuljke, bašče i pustinje, nebo i Zemlju:

Moja je knjiga vasiona, u njoj ja čitam likove
koje sam pročitao u svojoj knjizi.

Riječ "uči" ukazuje na vrijednost znanja i uzvišenost njegovog mjesta. Ova riječ ukazuje da je nauka prvi stepen uzvišene plemenitosti.

Nauka je uzrok svake sreće i spasa. Muhammedova, s.a.v.s., poslanica je praktična i teorijska, jer je on poslat s korisnom naukom i dobrim djelom:

مثل ما بعثني الله به من الهدى و العلم كمثل الغيث.

"Primjer upute i znanja s kojim me je Allah poslao je kao primjer kiše."[69]

Jevreji posjeduju nauku, ali ne i praksu. Kršćani posjeduju praksu, ali nemaju nauke! Nama je naređeno tražiti zaštitu kod Allaha onako kako postupaju ove dvije zabludjele skupine:

﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ﴾

A ne onih koji su protiv sebe srdžbu izazvali, niti onih koji su zalutali! (El-Fatiha, 7)

Poslanikov plač

Plač je dobar kada se vidi kakav nedostatak, mahana ili iz bojazni od lošeg završetka. Plač je pohvaljeno djelo kada se čovjek sjeti Gospodara i poboji posljedice grijeha. On je dokaz snažnog srca, plemenite duše, čiste savjesti i suptilnih osjećanja. Allah, dž.š., je pohvalio Svoje poslanike zbog plača, pa kaže:

﴿إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَن خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا﴾

Kada bi im se ajeti Milostivog čitali, oni bi licem na tle padali i plakali. (Merjem, 58)

Svoje dobre robove je opisao ovim riječima:

﴿وَيَخِرُّونَ لِلأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا﴾

[69] Prenosi Buhari i Muslim od Ebu Musaa el-Ešarija, r.a.

I padaju licem na tle plačući, i to im uvećava strahopoštovanje. (El-Isra, 109)

Svoje neprijatelje je prekorio zbog grubosti i okrutnosti:

﴿أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ وَتَضْحَكُونَ وَلاَ تَبْكُونَ﴾

Pa zar se ovome govoru iščuđavate, i smijete se, a ne plačete?! (En-Nedžm, 59-60)

Pohvalio je neke ljude:

﴿وَإِذَا سَمِعُواْ مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُواْ مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ﴾

Kada slušaju ono što se objavljuje Poslaniku, vidiš kako im liju suze iz očiju jer znaju da je to istina. (El-Maide, 83)

Predvodnik svih onih koji su pokorni Gospodaru svjetova i vođa onih koji se Vladara Sudnjega dana boje je posljednji vjerovjesnik Muhammed, s.a.v.s. Njegovi očni kapci su vlažni. Brzo bi zaplakao. Njegovo srce je ispunjeno tanahnim osjećanjima. Bio je plamteće nutrine. Suze su mu tekle u iskrenosti i čistoti. Njegov glas se čuo u poniznosti i pokornosti. Njegov plač je ostavio u srcima ashaba tragove odgoja, primjera i preporoda kakve ne bi ostavile ni rječite i duboke hutbe ni impresivni govori. On bi plakao dok bi učio Kur'an. Jednu noć je proveo ponavljajući ajet:

﴿إِن تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾

Ako ih kazniš, robovi su Tvoji, a ako im oprostiš, silan i mudar Ti si. (El-Maide, 118)

Tako je većinu noći proveo plačući.

On bi plakao i kada bi slušao učenje Kur'ana. Vjerodostojnim putem se od njega prenosi da je rekao Ibn Mesudu, r.a:

اقرأ عليّ القرآن!

"Uči mi Kur'an."

Pa mu je Ibn Mesud, r.a., rekao:

كيف أقرؤه عليك و عليك أُنزل؟

"Kako ću ti ja učiti Kur'an, a on se tebi objavljuje?!"

Poslanik, s.a.v.s., mu reče:

اقرأ فاني أحبُّ أن أسمعه من غيري.

"Uči, jer ga ja volim slušati od nekoga drugog!"

Ibn Mesud je učio Kur'an od početka sure En-Nisa dok nije došao do ajeta:

﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِن كُلِّ أمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلاءِ شَهِيدًا﴾

A šta će, tek, biti kada dovedemo svjedoke iz svakog naroda, a tebe dovedemo kao svjedoka protiv ovih? (En-Nisa, 41)

Kaže Ibn Mesud:

فنظرت فإذا عيناه تذرفان.

"Pogledao sam ga, oči su mu suzile."[70]

Bio je skrušen i kada je slušao učenje Kur'ana. Vjerodostojnim putem se prenosi da je jedne noći stajao i slušao Ebu Musaa el-Ešarija, r.a., kako uči Ku'ran, a zatim mu je na sabahu rekao:

لو رأيتني وأنا أستمع لقراءتك، لقد أوتيتَ مزمارا من مزامير آل داود.

"Da si me vidio dok sam slušao tvoje učenje! Sigurno ti je dat glas kao što je bio dat porodici Davudovoj."[71]

Pa mu Ebu Musa, r.a., reče: "*Da sam znao da me ti slušaš, sigurno bih zbog tebe ukrasio učenje,*" tj. oplemenio bih ga, poboljšao i uljepšao.[72]

Abdullah ibn Šuhajr, r.a., u sahih-hadisu kaže:

"Ušao sam kod Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., a on je klanjao. Prsa su mu ključala od plača poput kazana."

Na dženazi svoje kćerke Zejnebe, sjeo je pokraj kabura, a oči su mu suzile od straha od prizora, sjećanja na kraj i razmišljanja o zavr-

[70] Bilježe Buhari i Muslim od Ebi Hurejrea, r.a.
[71] Bilježe Buhari i Muslim od Ebu Musaa, r.a.
[72] Ovaj dodatak bilježi Bejheki u svome *Kebiru.*

šetku. Ashabi, r.a., su posmatrali ovaj impresivni i poučni prizor.

On nas je obavijestio o vrijednosti plača koji je uzrociran strahom od Allaha. Spomenuo je da će jedan od sedmerice koje će Allah staviti u Svoj hlad onoga dana kada drugog hlada ne bude bilo biti:

رجل ذكر الله خاليافا ضت عيناه.

Čovjek koji se sjeti Allaha u samoći, pa orosi oči suzama."[73]

Od njega se vjerodostojnim putem prenosilaca bilježi da je rekao:

عينان لا تمسّهما النار أبدا: عين بكت و جلاً من خشية الله
وعين باتت تحرس في سبيل الله.

"Dvoje oči Vatra neće dotaći: oko koje zaplače u dubokoj noći iz strahopoštovanja prema Allahu i oko koje zanoći stražareći na Allahovom Putu."[74]

Plač koji je sunnet i koji je ispravan je uzrociran strahom od Allaha, sjećanjem na dolazak i stajanje pred Njim, razmišljanjem o Njegovim šerijatskim i kosmološkim dokazima. Plač prouzrociran čestitošću spada u najvrjednija djela dobrih Allahovih robova, posebno ako je u pitanju

[73] Bilježe Buhari (660, 1423, 6806) i Muslim (1031) od Ebu Hurejrea, r.a.
[74] Bilježe Tirmizi i Bejheki od Ibn Abbasa.

plač koji je posljedica kajanja od grijeha, nepokornosti, bojazni od kazne, suptilnosti u savjetovanju, straha tokom razmišljanja. Nije pohvaljen plač zbog dunjaluka, jer on ne zaslužuje i nije vrijedan čovjekovog plača.

Poslanikov, s.a.v.s., plač je najuzvišeniji i najvrjedniji plač. Njegov plač je ono što upućuje na čvrst jekin (uvjerenje), veličanstveni strah i veliku bogobojaznost. Njegov plač upućuje na iskrenu spoznaju i dobro poznavanje završetka. Sva njegova djela su bila na najuzvišenijem stepenu.

Poslanik, s.a.v.s., nije bio malodušnik, bojažljiv i pesimist koji očajava zbog toga što su ga mimoišle ovodunjalučka blagostanja i sreće. Bio je uznemiren ako bi ga mimoišla kakva vjerska korist ili dobit. Nije bio radostan, drzak, grub i bezosjećajan na nesreće i krize, već su njegov plač, kajanje i žalost radi Allahovog zadovoljstva. Nasmijavala ga je, veselila i radovala pokornost Stvoritelju. U svakom svojstvu plemenitosti, u svakoj osobini časti on, s.a.v.s, je najuzvišeniji primjer i najbolji uzor:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾

Vi u Allahovom Poslaniku imate najljepši uzor.
(El-Ahzab, 21)

Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., su ashabi gledali na minberi, dok mu iz očiju liju suze, kako mu se govor uzdiže i prsa vru. Tada bi se mesdžid pretvarao u plač i jecaje. Svako bi spustio glavu i ostavio očima da se izjasne i izraze pred ovim prizorima koga ne mogu izbrisati dani niti zaboraviti noći.

O Allahu! Muhammed, s.a.v.s., Allahov poslanik, je ovako plakao pred ljudima, ovako su mu tekle suze i padale na lice, a on od svih ljudi najbolje poznaje Allaha, najupućeniji je u Objavu i najupoznatiji s krajnjim ishodištem.

On plače iz srca koje je ispunjeno strahom od Allaha, iz duše ispunjene ljubavlju prema Allahu. Skoro da njegove suze govore ljudima, skoro da je njegov plač prodorniji od svih predavanja i jasniji od svih riječi:

Sažaljevah oči zbog silnog plača,
Svaki današnji vitez je kratkoga mača.

Poslanikov smijeh

Umjeren smijeh je balzam i lijek za dušu, odmor za um izmoren trudom i poslom. Umjerenost u smijehu je pokazatelj plemenitosti, dokaz harmoničnosti karaktera i temperamenta i znak čistote dubine duše.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi, kada bi dolazio porodici, bio nasmijan i veseo. Šalio bi se sa suprugama, blago, toplo i prijateljski postupao prema njima, govorio bi ispunjen ljubavlju, samilošću i osjećanjima. On je poslan kao milost čovječanstvu, a oni koji su najpreči osjetiti ovu milost su njegova porodica, rođaci, prijatelji i drugovi. Njegovo čisto lice je krasio blistavi osmjeh. Kada bi njime susreo ljude, razveselio bi im srca. Duše bi mu se u potpunosti predale osjećajući strahopoštovanje prema njemu. Njegov osmjeh je poput osvita na licu, ljepši od Mjeseca. Čelo mu je bilo sjajnije od punog Mjeseca, usta čistija od kamilice, a njegova ćud mirisnija od bašče. Njegova ljubav je tanahnija od povjetarca. On se šalio, ali je i tada govorio samo istinu. Njegova šala je za duše njegovih ashaba ljekovitija od gutljaja vode onome ko je žedan, blaža od dodira brižnog roditelja koji miluje mirno dijete. On se s njima šali i njihove duše bujaju, njihova prsa se šire i javlja im se radost na licima. Ne, tako mi Allaha, nisu željeli cijeli dunjaluk ni za jedno od njegovih sijela! Ne, tako mi Allaha, ne bi uzeli gomilu zlata ili srebra ni za jednu njegovu blagu, nježnu i blistavu riječ!

Džerir ibn Abdullah kaže:

"Nikada me nije vidio Allahov Poslanik, s.a.v.s., a da mi se nije nasmijao u lice."

Džerir, r.a., se ponosi ovim darom i velikodušnošću. Ovaj široki, topli i iskreni osmjeh uzvišeniji je kod Džerira od svake uspomene i veći od svake želje.

Nasmijao se u lice i to je dovoljno, ispunio mu je dušu dobročinstvom, blagošću i dobrotom, srce zasitio velikodušnošću, milošću i ljubavlju.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je u smijehu, šali i zabavi bio sredina između osornih ljudi, grube prirode, tvrde naravi i namrštenih lica i između onih koji se puno smiju, koji u šalama nepromišljeno postupaju i koji su se odali zabavi, igri i beznačajnosti. U nekim prilikama se smijao tako da bi mu se ukazali kutnjaci, ali on nikada nije pretjerao u smijehu toliko da bi mu se tijelo zanjihalo ili ljuljalo.

Vjerodostojnim putem se prenosi da je rekao:

و إياك و الضحك، فإن كثرة الضحك تميت القلب.

"Čuvajte se smijeha, jer doista pretjerani smijeh umrtvljuje srce."[75]

[75] Bilježe Ahmed (8034), Tirmizi (2305) i Ibn Madže (4217) od Ebi Hurejrea, r.a. V. *Bejanut-ta'rif* (22/1) i *Kešful-hafa* (85).

Prenosi se da bi se šalio s nekim ashabom, koji mu je rekao: "Allahov Poslaniče, želio bih da mi daš devu." Poslanik, s.a.v.s., mu reče:

لا أجد لك الا ولد الناقة.

"Ne mogu ti naći ništa, osim devinog mladunčeta."

Čovjek se okrenu, a Poslanik, s.a.v.s., ga pozva, pa mu reče:

و هل تلد الإبل إلا النوق.

"Da li deva rađa išta drugo do devčeta?!"[76]

To jest, deva u osnovi rađa devu.

Prenosi se da mu je došla neka starica tražeći da zamoli Allaha da je uvede u Džennet, pa joj on reče:

لا يدخل الجنة عجوزة.

"Starice neće ući u Džennet!"

Ona se okrenu plačuči, pa je on pozva i reče:

أما سمعت قول الله سبحانه:

﴿إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنشَاءً فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا عُرُبًا أَتْرَابًا﴾

"Zar nisi čula Allahove riječi u kojima On kaže:

[76] Bilježe Ahmed, Ebu Davud i Tirmizi od Enesa ibn Malika, r.a.

Stvaranjem novim Mi ćemo hurije stvoriti i djevicama ih učiniti milim muževima njihovim, i godina istih. (El-Waqia, 35-37)

Njegov smijeh je bio pokornost Gospodaru. Njime je htio biti uzor drugima. Njegovo smijanje nije bilo besposlica, igra, zabava, traćenje ili ubijanje vremena.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je uzjahao jahalicu, proučio putnu dovu, a zatim rekao:

اللهم اغفر لي ذنبيفا نه لا يغفر الذنوب إلا أنت.

"Allahu moj, oprosti mi grijehe, jer moje grijehe ne može niko drugi oprostiti."

Zatim se nasmijao, a ashabi ga upitaše: "Allahov Poslaniče, zašto si se nasmijao?" On im odgovori:

يضحك ربك إذا قال العبد اللهم اغفر لي ذنبيفا نه لا يغفر الذنوب لإ أ نت و يقول: علم عبدي أنه لا يغفر الذنوب إلا أنا.

"Vaš Gospodar se nasmije kada Njegov rob kaže: 'Allahu moj, oprosti mi moje grijehe, jer moje grijehe ne može niko drugi osim Tebe oprostiti i kaže: 'Moj rob zna da grijehe ne može niko osim Mene oprostiti.'"[77]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je ispričao pripovijest o čovjeku koji će posljednji ući u Džennet i izići iz Vatre. On će moliti Gospodara stvar po

[77] Bilježe Ahmed, Ebu Davud i Tirmizi od Alije, r.a.

stvar sve dok mu Allah ne bude dao deset puta više nego što je želio, pa će taj čovjek reći: "Zar se ismijavaš sa mnom, a Ti si Gospodar svjetova?!", pa se Allahov Poslanik, s.a.v.s., nasmijao zbog toga.

Od upute kojom ga je Allah uputio i na koju mu je ukazao jeste da je za sve odredio pravi stepen tako da je sve stavljao na mjesto koje najbolje odgovara datoj stvari. Tako se u vrijeme druženja, sreće i radosti umjereno šalio, igrao i veselio. Ali u trenucima savjetovanja, straha i podsjećanja, plakao je iz straha i bojazni. Njegova šala objedinjuje srca, njegove igra i zabava su balzam za dušu. Sve njegove šale su zapisane u knjigama hadisa kao sunnet. Svaka njegova šala i igra su prenijete kao eser (predanje) i jedno od njegovih plemenitih svojstava. Slavljen neka je Onaj Koji je podigao njegov ugled tako da se njegov smijeh čuva unutar knjiga kao najveličanstvenije pripovijesti koje nose poruke i pouke. Uzvišen neka je Onaj Koji je uzdigao njegovu čast učinivši da njegove šale prenose povjerljivi kao da je u pitanju stroga dužnost. Neka je na njega, njegove ashabe i na njegovu porodicu Allahov salavat dok rude zore i spuštaju se noći.

Poslanikova hrabrost

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je čovjek najhrabrijeg srca. O njegovoj hrabrosti dovoljno govori to što on nikada nije pobjegao iz bitke, nije izostao ni iz jedne borbe, niti se povukao iz rata. U trenutku kada bi se vodila ogorčena borba, kada bi se rat rasplamsao i buknuo, kada bi glave letjele i koplja se lomila o lobanjama, tada bi najodabranije stvorenje, Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio postojana srca i smirene duše. Posjedovao je mir i sigurnost u svoga Gospodara koji su bili dovoljni cijelom narodu i snažni da preplave vojsku.

Kada je bio u pećini s Ebu Bekrom es-Siddikom, r.a., bijahu ih okružili kurejšijski nevjernici noseći oštre sablje i srca ispunjena mržnjom želeći život Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., po svaku cijenu. A je li on goloruk? Vidjevši da se Ebu Bekr, r.a., boji za njega, reče:

يا أبا بكر، ما ظنك باثنين الله ثالثهما.

"O Ebu Bekre, šta misliš o dvojici sa kojima je Allah treći?"[78]

Ovo je kulminacija čvrstine i vrhunac hrabrosti.

Na dan Bitke na Hunejnu, muslimani su se razbježali, ostala su samo šesterica ashaba.

---

[78] Bilježe Buhari i Muslim od Ebu Bekra, r.a.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je na svojoj mazgi krenuo prema nevjerničkoj vojsci naoružanoj mnogobrojnim ubitačnim oružjem. Gađao je nevjernike pregrštom zemlje i govorio:

شاهت الوجوه.

"Lica se izobličiše!"[79]

Muhammedova pohvaljenost

Vlasnik Arša je Mahmud, a ovo je Muhammed:

﴿عَسَى أَن يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾

Gospodar tvoj će ti na onom svijetu hvale dostojno mjesto dati. (El-Isra, 79)

Sunce mu zavidi, pobjeda ga prati
Pohvalom ga možeš zvati.

Gdje su trojica s odlikama -
S njegovom ljepotom, gordošću i mudrošću?

Zemani protekoše, a sličnog mu nema,
Stigao je – a premca mu ne bijaše.

Muhammed sin Abdullahov... Ovo je najpoznatije ime! Kada se ono spomene, sa njim se spomene i plemenitost u najljepšem obliku, čistoća u najveličanstvenijem izrazu, pravda u najveličanstvenijem značenju.

[79] Bilježi Muslim od Selemta ibn Akvaa, r.a.

Muhammed sin Abdullahov... Ime koje je ispisano svijetlim slovima u srcima pravovjernih. Kada bi bilo otvoreno svako srce, vidio bi ovo ime pohranjeno u njemu, zapisano u njegovim dubinama i ispisano na njegovim žilama.

Allaha mi, kada bi mi se srce otvorilo
a ti bacio pogled u dubine,

Vidio bi da je na ploči uklesano.
Harfom ljubavi ime tvoje ispisano.

Muhammed, s.a.v.s., je vlasnik veličine i počasti. Spomenut je u Tevratu i Indžilu, pomognut Džibrilom. Nosilac je zastave dostojanstva Benu Luejja i stameni uzor Benu Abdul-Menafa ibn Kusajja.

On je radosna vijest prijašnjih poslanika. O njemu su vijest donosile prijašnje knjige. Historije su njegovom imenu pridavale važnost. Njime su doline bile počašćene. Njegovim spomenom mirisala su mjesta sastanaka. Uspomena na njega odliježe s munara, a govor s minbera.

On je zaštićen od zablude i skretanja s Pravog puta:

﴿مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَى﴾

Vaš drug nije sa Pravog puta skrenuo niti zalutao! (En-Nedžm, 2)

On je sačuvan hirovitosti:

﴿وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَى﴾

On ne govori po hiru svome. (En-Nedžm, 3)

Govor mu je šerijat, riječi vjera, a sunnet Objava:

﴿إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى﴾

To je samo Objava koja mu se obznanjuje! (En-Nedžm, 4)

Ćud mu je čista, priroda plemenita, karakteristike lijepe, svojstva izvrsna, stavovi uzvišeni.

﴿إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ﴾

Ti si, doista, na očitoj istini. (En-Neml, 79)

Poniznost mu je velika, plemenitost obuhvaća sve, njegovo svjetlo je potpuno. On je čovjek pohvalnih djela, iskrenog govora, plemenitih svojstava i karakteristika:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

Jer ti si, zaista, najbolje ćudi. (El-Kalem, 4)

Blagog dostojanstva, lahke prirode i ćudi:

﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللهِ لِنتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانفَضُّواْ مِنْ حَوْلِكَ﴾

Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima; a da si osoran i grub, razbjegli bi se iz tvoje blizine. (Ali Imran, 159)

Bio je pod stalnom brigom, praćen zaštitničkim pogledom, pod pobjedničkom zastavom, uspješan i sretan, pobjedonosan, kome su vlast i pobjeda date:

﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا﴾

Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu. (Feth, 1)

Allah mu je preporodio srce, osvijetlio put i oprostio grijehe:

﴿لِيَغْفِرَ لَكَ اللهُ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ﴾

Da bi ti Allah ranije i kasnije krivice oprostio. (Feth, 2)

On je reformator kojim je Allah ispunio srca ljudi, usrećio narode i sa njihovih vratova otklonio okove obožavanja svega drugog osim Njega. Oslobodio je čovjeka od ropstva idolopoklonstvu:

﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾

A ti, zaista upućuješ na Pravi put. (Šura, 52)

On je taj koji je zaštitio čovječanstvo od napornih muka, odmorio ga od poteškoća, udaljio od opasnosti, olakšao mu, Allahovom dozvolom, životne stvari i podučio ga zakonima prirode:

﴿وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالأَغْلاَلَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ﴾

...koji će ih tereta i teškoća koje su oni imali osloboditi. (El-Earaf, 157)

On je rahmet za čovjeka; njega je Milostivi podučio i u srce mu ulio svjetlo imana.

On je milost za oronuloga starca, kojem je olakšao ibadete, uputio ga k sretnom završetku i probudio kako bi nastavio život i iskoristio preostale dane.

On je milost za mladića, jer ga upućuje na najljepša djela hrabrosti i muževnosti i na najsavršenija svojstva mladalaštva. Na taj način je usmjerio njegovu energiju na najplemenitiji karakter i najuzvišeniji moral.

On je milost za dijete. Napojio ga je, zajedno s majčinim mlijekom, vjerom čiste prirode. U trenutku njegova rođenja, izgovorio mu je ezan monoteizma na uhu. U periodu njegova djetinjstva, odjenuo ga je haljinama vjere.

On je milost za ženu, jer je prema njoj postupio pravedno u svijetu nepravde. Sačuvao joj je pravo u svijetu nasilja, dostojanstvo u životu, krjepost, neporočnost, čast i budućnost. Živio je za ženu kao otac, suprug, brat i odgajatelj.

On je milost za vladare i sudije. Uspostavio im je vagu pravde, upozorio ih na propast nepravde, tlačenja i ugnjetavanja. Odredio im

granice uznošenja, uzdizanja, poštivanja i pokornosti u okviru pokornosti Allahu i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s.

On je milost za podanike. Stao je u odbranu njihovih prava zabranjujući nepravdu i nasilje, otimačinu, pljačku, prolijevanje krvi, krađu, tlačenje, ugnjetavanje i despotizam.

Dakle, on je milost za sve i blagodat za svakoga:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلاَّ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾

A tebe smo samo kao milost svjetovima poslali. (El-Enbija, 107)

Kada bi se nasmijao, opčinio bi srca, okupirao duše sjajem svoga lica, ljepotom elegancije i vedrinom svoje pojave.

Kada bi govorio, riječi bi mu prelazile granice srca i premašivale obzorja duše. Njegove riječi su duboko prodirale u srca, uklesale se na stranicama sjećanja i bile ispisane u najvećim dubinama duše.

Kada bi se nasmijao, ispunio bi mjesto prijatnošću. Njegovo prisustvo je donosilo radost i razdraganost, a sjedenje sa njim sreću i dobročinstvo.

Kada bi zaplakao, njegovim plačem bi ljudi skrušeni postajali, svako oko bi zasuzilo, a svaka

duša skriveno ispoljila. Kao da je prijetnja Sudnjeg dana pred vratima, kao da meleki smrti stoje iznad glava i mogu se vidjeti samo suze, poniznost, pokornost i spuštene glave!

﴿أَفَمِنْ هَٰذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ﴾

Pa zar se ovome govoru iščuđavate, i smijete se, a ne plačete? (En-Nedžm, 59-60)

Tvoje raspoloženje će se vidjeti strpio se ili ne,
i tvoj plač, tekle tvoje suze ili ne.

Kada bi držao hutbu, tresao bi se minber, budile savjesti, pokretale tajne misli. Slušaoci bi se rasplamtjeli, govornici zapanjili. Kada bi stijena imala oko, zaplakalo bi; kada bi zid imao dušu, pokorio bi se; kada bi vrijeme imalo uho, i ono bi čulo.

Kada bi se borio, bio bi čvrst poput brda, jurišao bi žestinom bujice, bio bi nepokolebljivi pravednik:

﴿فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ﴾

Zato se bori na Allahovom Putu, makar sam bio. (En-Nisa, 84)

Nije znao bježati, nikada nije čuo za poraz niti se predavao neuspjehu. Njegovo lice je nasmijano, a prašina ga okružuje. Srce mu je spokojno dok glave padaju s tijela. Duša mu je smirena,

a životi su na sve strane razbacani na vrhovima strijela. Lice mu je nasmijano, a sablje krvlju ispisuju slova smrti:

﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلاَّ رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ انقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ﴾

A Muhammed je samo poslanik i ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se stopama vašim vratili?! (Ali Imran, 144)

Stao si, a smrt je osigurana stajaču
kao da si na oku uspavanoj smrti!

Pred tvojim očima pada junak za junakom,
a lice ti blista i usne osmijeh krasi!

Kada bi darivao, nadmašivao bi granicu plemenitosti i darežljivosti. Ustalasao je okean darežljivosti u srcima ljudi. Udjeljivao je i onome ko se nije plašio siromaštva. Poklanjao je poklone onome ko je dunjaluk smatrao jeftinim. Bio je skroman u ovodunjalučkim prolaznim slastima, cijenio neprolazno i nadao se Allahovoj nagradi. Njegove ruke su blagorodne gdje god dođu, a šaka kao oblak koji spušta obilnu kišu – gdje god se nađe, on spušta svoju plodonosnu kišu.

Žrtvovao se srcem i dušom i izložio ih smrti na Allahovom Putu. Izlagao je život oštricama sablje da bi uzdigao *La ilahe illallah*. Njegova

hrabrost nije ništa drugo do znak plemenitosti. Njegov juriš je samo jasan dokaz časti:

Hrabar si u jurišu na čete,
Podučio si ih viteštvu.

Kada si obećao, ispunio si,
Djelima si potvrdio riječi.

Poklanja ono što posjeduje, daruje ono što je kod njega u datom trenutku. Dunjaluk mu je nevažan, pa je poklonio grubim i surovim Arapima stotine deva. Kod njega je imetak bio na niskoj cijeni, pa je cjelokupno bogatstvo razdijelio muslimanima koji su primili islam u vrijeme osvajanja Mekke:

والذي نفسي بيده لو كان لي عضاة تهامة مالا لقسمته ثم لا تجدوني بخيلا و لا كذابا و لا جبانا

"Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, da imam bogatstvo tihamskih šuma, podijelio bih ga, a vi dobro znate da nisam škrtac, a nisam ni kukavica ni lažov."[80]

Nije rekao ne osim u šehadetu,
da ne bi šehadeta, njegovo 'ne' bilo bi 'da'.

Tražena mu je košulja, pa ju je skinuo i poklonio. Žrtvovao je snagu, pa mu se stomak

[80] Bilježe Malik u *Muvettau* i Taberani u *Evsatu*, V. *Kamil* od Ibn Adijja.

stegao i presavijao se od gladi... Plemenitost Hatimova je zbog slave, renomea i pretvaranja, a plemenitost Pečata svih vjerovjesnika je radi zadovoljstva Gospodara Zemlje i nebesa. Udjeljivao je u oskudici, davao u siromaštvu.

Sa dobročinstvom je oprostio prijestupniku koga je zarobio, nije ga prekorio niti kaznio. Zaboravio je zlo, pokopao greške, blagošću obrisao grijehe i oprostom prekrio zločin:

﴿فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ﴾

Zato ti velikodušno oprosti. (Hidžr, 85)

Njegov narod se borio protiv njega, ratovao protiv njega, uznemiravao ga, grdio, vrijeđao, progonio, u laž utjerivao – ali ih je on, nakon što je trijumfovao, amnestirao i velikodušno im oprostio. Bio je blag i plemenit prema njima. Izrekao je poznate riječi i izgovorio izvanrednu izreku:

اذهبوا فأنتم الطلقاء

"Idite, slobodni ste!"[81]

Himna njegovog morala je:

ان الله أمرني أن أصل من قطعني، و أن أعفو عمن ظلمني، و أن أعطي من حرمني.

[81] Bilježe Eš-Şafi u djelu *El-Umm*, (361/7), Taberi u *Historiji* (161/2) i Bejheki u *Sunenul-Kubra* (18055). Vidi: *Sahihu-džami*.

"Allah mi je naredio uspostavljati vezu s onim ko je prekida, opraštati onome ko mi nepravdu čini, udjeljivati onome ko mi uskraćuje."[82]

Svaki plemeniti moral iz Kur'ana je primjer iz života ovog čovjeka. Zbog toga je Aiša, r.a., rekla: *"Njegov moral je bio Kur'an."*

Kada bi nešto obećao, to bi i ispunio. Njegovi neprijatelji nisu registrirali da je ikada iznevjerio obećanje ili prekršio ugovor uprkos nastojanju da mu pronađu neki posrtaj ili grešku. Ali, daleko je to! Cjelokupan život, u miru i ratu, zadovoljstvu i srdžbi, mirovanju i putovanju, proveo je u stanju iskrenosti i povjerenja. Pa, ima li iskrenosti kod bilo koga kao kod njega? Ima li povjerenja osim od njega i ka njemu?

Neki čovjek mu je obećao da se nađu na nekom mjestu, pa ga je tamo čekao tri dana kako bi ispunio obećanje. Sklapao je ugovor s mušricima i jevrejima, a to su ljudi koji su gajili najviše neprijateljstva prema njemu, ali on nikada nije prekršio niti iznevjerio obećanje ili ugovor. Za njega se s pravom može reći da je najdosljedniji čovjek u ispunjenju obećanja i najiskreniji u ugovorima. Došao sa šerijatom iskrenosti i čestitosti, a upozorio na prijevare i kršenja ugovora. Zar on nije rekao:

---

[82] Vidi: *Miškat* i *Tefsirul-Kurtubu.*

آية المنافق ثلاث: اذا حدَّث كذب، و اذا وعدَ خلف و اذا اؤتُمِن خان.

"Tri su znaka munafika: kada govori, laže; kada obeća, ne ispuni obećanje; kada mu se nešto povjeri, iznevjeri."[83]

On je onaj kome su objavljeni ajeti:

﴿وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْؤُولاً﴾

I ispunjavajte obavezu, jer će se za obavezu, zaista, odgovarati. (El-Isra, 34)

﴿الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللهِ وَلاَ يَنقُضُونَ الْمِيثَاقَ﴾

...oni koji obaveze prema Allahu ispunjavaju i ne krše obećanje. (Er-Ra'd, 20)

Kada si dao neko obećanje ili prihvatio neki ugovor,
pa svi tvoji ugovori i obećanja su jamstvo i ispunjenje.

Poslanikovo govorništvo

﴿وَعِظْهُمْ وَقُل لَّهُمْ فِي أَنفُسِهِمْ قَوْلاً بَلِيغًا﴾

Posavjetuj ih i reci im o njima ono što će ih dirnuti. (En-Nisa, 64)

Jezik ti je britki mač,
reže što dotakne,

čist poput zore nevin poput rose,
neosramoćen – blistajući nur.

[83] Bilježe Buhari i Muslim od Ebu Hurejrea, r.a.

Pročitaj knjigu njegove retorike i divan njegove riječitosti – vidjet ćeš govor koji, tako mi Allaha, dominira srcima: ispravnog je ishodišta i blistavog izraza. Njegov govor je mirisna bašča ili bogati vrt čiji su plodovi kiša, a cvijeće blagi povjetarac. Data mu je mudžiza u konciznosti, jezgrovitosti i riječitosti. On je o tome obavijestio, pa kaže:

أوتيت جوامع الكلم.

"Dat mi je jezgrovit govor."[84]

U drugom rivajetu kaže:

واختصر لي الكلام اختصارا.

"Moj govor je učinjen sažetim."[85]

Ukoliko ako pogledaš njegove riječi koje se vjerodostojnim lancem prenosilaca prenose od njega, a kojih je veliki broj, vidjet ćeš da obuhvaćaju sve pore života, stvari vezane za Budući svijet, vijesti o onome što je minulo i nadnaravne vijesti o budućnosti. Ako poželiš saznati visinu njegovog govora, čistotu riječi, snagu izraza i jasnost retorike, uporedi njegov govor s govorom nekog drugog čovjeka – bez obzira koliko velika bila njegova sposobnost lijepog izražavanja. Kada bi čuo trajne i impresivne izraze govornika i pjesnika

[84] Bilježe Buhari i Muslim od Ebu Hurejrea, r.a.

[85] Bilježi Bejheki u *Eš-Šu'bu* od Omera, r.a.

ovoga svijeta i genija vremena, a zatim pogledao govor Allahova Poslanika, s.a.v.s., vidio bi da njegov govor zasjenjuje ljepotu svakog drugog govora. Kao da te prije njegovoga govora nije zadivio nijedan drugi govor, niti su te prije ovih uzdrmale neke druge riječi. Štaviše, za običnog čovjeka, koji nije vježbao retoriku niti se razumije u različite jezike, vidjet ćeš da su riječi Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., djelotvorne, utjecajne, posebne i prijatne.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je želio oporučiti Muazu ibn Džebelu, r.a., sveobuhvatnu, djelotvornu i dovoljnu oporuku. Izgovorio mu je koncizne riječi ispunjene koristima i neobičnostima, izvanredne nakane i cilja i blistavog značenja:

اتَّقِ الله حيثما كنت، و أتبع السيئة الحسنة تمحها، و خالق الناس بخلق حسن.

"Boj se Allaha, gdje god da si, neka ti loša djela slijede dobra koja ih brišu, i ophodi se prema ljudima na lijep način."[86]

Ako bi neki orator želio kazati nešto poput ovih riječi, produljio bi oporuku i savjet. Međutim, ili bi izrekao riječi ovakvog značenja, nauštrb konciznosti, pa bi se govor odužio, a značenje sužilo, ili bi izrekao slične riječi, ali nauštrb zna-

[86] Bilježe Ahmed, (20847, 20894), i Tirmizi (1987) i Darimi (2791), vidi i *Miškat* (5083).

čenja pa bi se govor rezimirao, a značenje samo ukazivalo.

'Ukbe ibn Amir ga je pitao šta je uspjeh. On nije zamuckivao, oklijevao niti razmišljao, već su njegova plemenita usta izgovorila ispravne, oprezne i nadahnute riječi:

كفَّ عليك لسانك، و ليسعك بيتك، و ابكِ على خطيئتك.

"Čuvaj se svoga jezika, drži se svoje kuće i plači nad svojim grijehom."[87]

Pogledaj ovu divnu trojnu podjelu koja sadrži potpuno značenje i konciznost riječi bez prethodnog spremanja i prijašnje pripreme. Onaj koji pita stoji i čeka odgovor, užurbano treba savjet.

Jahao je jahalicu, a uz njega je bio Ibn Abbas, r.a., pa mu je dao oporuku koja mu je na um došla u tom trenutku. Izrekao ju je u svom sjaju rječitosti koja je okupirala srca. Metnuo ju je na poslužavnik retorike, pa umalo njeno svjetlo nije oku oduzelo vid:

يا غلام! إنّي أعلّمك كلمات: احفظ الله يحفظك، احفظ الله تجده تجاهك، تعرَّف على الله في الرخاء يعرفك في الشدة، و اذا سألت فاسأل الله و إذا استعنت فاستعن بالله، و اعلم أن الأمة لو اجتمعوا على أن ينفعوك بشيء لم ينفعوك إلا بشيء قد كتبه الله لك،

87 Bilježe Ahmed (21832), Tirmizi (1987) i Ibn Ebi Asim u *Zuhdu* (1/15) i smatra ga sahihom od Ukbe ibn Amira, r.a.

و لو اجتمعوا أن يضِروك لم يضروك اِلا بشيء قد كتبه الله عليك،
رُ فعت الأقلام و جفّت الصحف. و اعلم أن النصر مع الصبر و أن
الفرج مع الكرب، و أن ملع لعسر يسرا.

"O dječače, podučit ću te nekim riječima. Čuvaj Allaha, On će tebe čuvati; imaj na umu Allaha pa će ti On biti od pomoći. Znaj za Allaha u blagostanju i izobilju, pa će On znati za tebe u teškoći. Kada moliš, moli od Allaha; a kada tražiš zaštitu, traži je od Allaha. Znaj, kada bi se čitav svijet sakupio da ti kakvu korist priušti, ne bi ti koristilo, osim onoliko koliko ti je Allah propisao. Da se svi ljudi sakupe da ti nanesu štetu, ne bi ti naštetili osim u onome što ti je Allah već propisao. Pera su uzdignuta, a stranice su se osušile. I znaj da je pobjeda u strpljivosti, da je radost s tugom i da je s poteškoćom lahkoća."[88]

Sada razmotri tekst uzvišenog stila, suoči se sa svojim razumom: Da li si vidio da i jedan čovjek ovako govori? Ljepota rime, slatkoća riječi, snaga značenja? Njegove riječi: *"Čuvaj Allaha On će tebe čuvati"* je rečenica koja je duboko zabilježena u memoriji retorike kojoj se pokorava ispravan razum u dvorcu rječitosti. Ona je sakupila mnogobrojne oporuke u jednoj oporuci, u jednom

---

[88] Bilježe imam Ahmed (2664, 2758, 2800) Tirmizi (2016) i Hakim (6304) od Ibn Abbasa, r.a. Vidi *Miškat* (5302).

savjetu sažeo je mnogobrojne savjete i poruke. Da je neko drugi osim njega govorio, sigurno bi rekao: "Čuvaj Allaha izvršavanjem njegovih naredbi, On će tebe čuvati Njegovim blagodatima. Čuvaj Allaha ostavljanjem Njegovih zabrana, On će tebe čuvati od Svoje kazne, čuvaj Allaha u mladosti, On će tebe čuvati u starosti..." i tako redom. I tako u nedogled u predgovorima, zaključcima, počecima i krajevima, ali on je rekao:

"Čuvaj All aha,On će tebe čuvati."

Kako su divne, sažete i veličanstvene ove blistave riječi.

Sliči bašči koju jutarnji povjetarac selami -
blagorodna kiša kadife joj krasi.

Zatim pročitaj hadis rečenicu po rečenicu. Zastani kada osjetiš stil i vještinu čarolije govora.

Kada misao dosegne ushićenje
Miruh joj na kadifu podsjeća.

Uzmi za primjer bilo koji od njegovih čistih i mirišljivih hadisa – da li u njemu ima kakva nepravilnost ili slabost? Naprotiv, vidjet ćeš samo tanahnost u veličanstvenosti, lahkoću u sjaju i originalnost u dubini. Slavljen neka je Onaj Koji je učinio da jezikom Vjerovjesnika, s.a.v.s., fascinantno i tečno, poput bujice teče govor.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao:

إنما الأعمال بالنيات.

"Doista se djela cijene prema namjerama."[89]

Ovo je bilo dovoljno, efikasno i svrsishodno. Ove dvije divne i jezgrovite rečenice obuhvaćaju više značenja i pokrivaju sferu propisa, vjerovanja, morala i etike, pa su tako postale pravilo učenjacima, sudijama i česta misao književnicima.

Uzmi za primjer i govor u trenucima iznenađenja i neočekivanosti. Kod njega je došlo jedno dijete ensarija koje se igralo s pticom. Ptica je uginula, pa mu Poslanik, s.a.v.s., reče:

يا أبا عمير ما فعل النغير.

"O Ebu Umejre, šta uradi vrapčić."[90]

Pogledaj komparaciju izraza, ljepotu rimovanja i harmoničnost dvije rečenice, bez oduzimanja i dodavanja.

On je na Hunejnu, u brzini, rekao:

أنا النبي لا كذب أنا ابن عبد المطلب.

"Ja sam vjerovjesnik, u što nema sumnje. Ja sam potomak Abdul-Muttalibov."[91]

Da su jezičari i veliki retoričari željeli izgovoriti ove riječi u brzini to im ne bi pošlo za rukom.

89 Bilježe Buhari i Muslim od Omera ibn el-Hataba, r.a.

90 Bilježe Buhari i Muslim od Enesa, r.a.

91 Bilježe ga Buhari i Muslim od Bera ibn Aziba, r.a.

Nije čudo što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio čovjek najčistijeg govora. Njegova najveća mudžiza i najveličanstveniji znak je Kur'an koji je zbunio govornike, ušutkao pjesnike i zapanjio čistokrvne Arape. Nužno je da Vjerovjesnik, kome silazi Objava, bude na visokom stepenu privlačne i primamljive retorike koja ovladava srcima.

Muhammed kao muftija

﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ﴾

Oni traže od tebe propise o ženama. Reci: "Allah će vam objasniti propise." (En-Nisa, 127)

Kada pomisli nešto, rekao bi jasna zora,
Kao da iz njegove misli žestoka munja sijeva.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je bio pomognut od svoga Gospodara u donošenju šerijatskih rješenja. Allah, dž.š., mu je otvorio vrata spoznaje i riznice razumjevanja. Imao je odgovor svakom ko pita shodno njegovom znanju i onome što mu koristi i što mu je u interesu na ovom i Budućem svijetu. Odgovor bi bio detaljno objašnjen, potpuno razumljiv, sa ljepotom izražavanja i elegancijom dikcije. Kao da je pročitao život onoga ko pita prije nego mu je došao. Ušao bi u njegovu nutrinu i shvaćanje prije nego bi od njega zatražio rješenje

propisa. Sve ovo je samo posljedica snage vjerovjesničke svjetlosti, blagoslovljenosti Objave, tragova uspjeha i Božanske pomoći.

Starac u poznoj dobi ga je pitao o djelu koje će izvršavati, pa mu je jezgrovito i koncizno rekao da radi lahko djelo, najbolji posao, najlakši ibadet i pokornost koji su u skladu s njegovim stanjem i položajem. Da je neko drugi davao savjet, možda bi čovjeku oporučio trud u pokornosti i kraj njegovog života opteretio umorom u ibadetu zanemarujući slabost i nerazumjevajući njegovu starost.

Pogledaj kako je divna rečenica:

لا يزال لسانك رطباً من ذكر الله.

"Neka ti jezik uvijek bude vlažan od spominjanja Allaha."[92]

Kako je divna ljepota i savršenstvo izlaganja i draž izraza koji podstiče slušaoca na ovo veličanstveno djelo.

Došao mu je Gajlan es-Sekafi, koji je bio snažne tjelesne građe, ogromnih udova i čvrstog tijela i upitao ga o djelu kojim će se približiti Allahu, pa mu je on rekao:

عليك بالجهاد في سبيل الله.

[92] Bilježe Ahmed, Tirmizi i Ibn Madže.

"Bori se na Allahovom putu."[93]

Pogledaj ljepotu kojom Allahov Poslanik, s.a.v.s., odabire djela ashabima, ljepotu njegovog uzimanja u obzir spremnosti čovjeka, njegove koristi i ono što je u skladu s njegovim stanjem. Kako je divna njegova blistava inteligencija i izvanredna mudrost.

Ebu Zerr, r.a., koji je bio srdit i plahovit, zatražio je da mu nešto oporuči, pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

لا تغضب، لا تغضب، لا تغضب

"Nemoj se srditi, nemoj se srditi, nemoj se srditi."[94]

Ovo je lijek i balsam za njegovu situaciju koji se može naći samo u blagoslovljenoj vjerovjesničkoj apoteci. Ove riječi su postale jedno od pravila vjere i temelja šerijata.

Ebu Musaa el-Ešarija, r.a., je vidio kako se penje uz brdo, pa mu je rekao:

عليك بلا حول و لا قوة إلا بالله، فإنها كنز من كنوز الجنة.

"Uči: 'Nema snage niti moći osim u Allaha!', jer to je jedna od džennetskih riznica."[95]

93 Nisam našao izvor.
94 Bilježi Buhari od Ebu Hurejrea, r.a.
95 Bilježe Buhari i Muslim od Ebu Musaa, r.a.

Ove riječi su u skladu sa stanjem penjanja uz brda i nošenju tereta, jer sadrže odbacivanje i negiranje snage i moći čovjeka i traženje pomoći i podrške od Allaha. Kako je divan ovaj odabir u upućivanje shodno okolnostima i situaciji.

Vidio je slabost i nemoć Ebu Zerra, r.a., pa mu je naredio da se kloni vlasti, jer je slabašan, a vlast je povjerenje, nevolja i kajanje na Sudnjem danu. Ebu Zerr posjeduje druga vrata dobra. Pogledaj njegovu inteligenciju i poznavanje talenata ljudi:

﴿إِنْ هُوَ إِلاَّ وَحْيٌ يُوحَى﴾

To je samo Objava koja mu se obznanjuje.
(En-Nedžm, 4)

Muazu je, nakon što ga je poslao u Jemen, rekao:

إنك تأتي أقواما أهل كتاب

"Ti ćeš doći narodu, sljedbenicima Knjige."[96]

Ovo je rekao kako bi ga upozorio na predispozicije onih kojima se obraća i uputio ga na njihovu situaciju kako bi im govorio ono što je u skladu s njihovim stanjem.

Muazu, koji je jahao zajedno s Poslanikom, s.a.v.s., na magarcu, oporučio je Allahovo pravo kod Njegovih robova i pravo robova kod Allaha, jer je Muaz veliki alim i daija kome ova oporuka

96 Bilježe Buhari i Muslim od Ibn Abasa, r.a.

odgovara. On će je dostaviti ummetu, jer se bavi upućivanjem, usmjeravanjem i savjetovanjem. Ovo je bilo u domenu posla kojim se Muaz bavio. Da je bio u pitanju neki beduin, ova oporuka ne bi odgovarala njegovom stanju.

Došao mu je Husajin ibn Ubejd, pa ga je on pitao:

كم تعبد؟

"Koliko božanstava obožavaš?"

On mu je odgovorio: "Sedam, jedno božanstvo na nebu, a šestero na zemlji." Poslanik, s.a.v.s., ga upita:

من لرغبك و رهبك؟

"Koja božanstva obožavaš iz ljubavi i straha?" On odgovri: "Onoga što je na nebesima." Poslanik, s.a.v.s., mu reče:

فاترك التي في الأرض واعبد الذي في السماء ثم قال له: قل اللهم ألهمني رشدي و أعذني من شر نفسي.

"Ostavi božanstva na zemlji, a obožavaj Onoga Koji je na nebesima.", a zatim mu reče: "Reci: 'Allahu moj, nadahni me mojom uputom i sačuvaj me zla moje duše.'"[97]

Ova dova odgovara situaciji Husajina ibn Ubejda i stanju haosa, sumnje, neupućenosti i

97 Bilježe Tirmizi (3483) i Lalikai u djelu *Šerhu itikadi ehli sunneti* (1184) od Imrana ibn Husajina, r.a.

udaljenosti od ispravnoga puta. Njegovoj situaciji odgovara traženje upute od Gospodara i zaštita od zla svojih strasti, jer svako iskušenje i nesreća su rezultat pokvarenosti duše.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je uputio Aliju ibn Ebi Taliba, r.a., da kaže:

اللهم اهدني و سدّدني.

"Allahu moj, uputi me i izvedi na Pravi put."[98]

Ova dova odgovara Alijinoj situaciji, jer je on živio u vrijeme razilaženja u vjeri i pojave smutnje i nereda. Ova mračna atmosfera i situacija iziskuju traženje upute od Allaha i izvođenje na Pravi put od Vječno Živog u ovim situacijama.

Slavljen neka je Onaj Koji je nadahnuo Svoga Poslanika, dao pobjedu Svome Vjerovjesniku i podario mu riznice razumjevanja i poznavanja šerijatskih propisa.

Ljudi su čupali riječi prije nicanja,
a ti ih brao nakon behara,

Govor ti je napupljao,
Što ga više mirišeš više cvate.

Njegove riječi nisu riječi pjesnika koji govore ono što ne znaju i u svakoj dolini zavode. Njihovi ukrasi su pokvarena vizija i bezvrijedna

[98] Bilježi Muslim od Alije ibn Taliba, r.a.

fantazija. Kada je on u pitanju, Allah, dž.š., ga je zaštitio od ovoga. Njegov govor je Objava koja mu se objavljuje i zakon koji mu se čita. Njegove riječi nisu riječi političara koji njima zadovoljava javnost, dvolično postupa prema masama i pospješuje bezvrijedni kapital. On je bio pobožni vjerovjesnik, od grijeha sačuvani Poslanik, koji je od Džibrila, a on od Gospodara, prenio ispravnu mudrost i čvrstu i ispravnu vjeru.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije bio književnik koji se napaja sa izvora svoje kulture i memorije koju je sakupio od ljudskih plodova i srži ljudske kulture – sinova zemlje i potomaka prašine. On je bio učitelj sačuvan od skretanja, zaštićen od zablude i rizika.

Muhammedova čistota

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا وَدَاعِيًا إِلَى اللهِ
بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُّنِيرًا﴾

O, vjerovjesniče, Mi smo te poslali kao svjedoka i kao donosioca radosnih vijesti i kao poslanika koji opominje da – po Njegovom naređenju – pozivaš k Allahu, i kao svjetiljku koja sija.
(Ahzab, 45-46)

Kao da su mu Plejade na čelu,
Na vratu Sirijus a na licu Mjesec.

Blista dostojanstvom,
Da ga k tmini okrene – bljesnuo bi sjaj.

Allah, dž.š., je upotpunio plemenita svojstva Svome Vjerovjesniku, s.a.v.s., i usavršio Svoju blagodat prema njemu. Odlikovao ga je zaštitom tako da je postao najbolji primjer u svakoj vrlini. Od njega se uči umjetnost plemenitih svojstava. On je izvor pohvalnih odlika, jer je nužno da uzor bude idealan objedinitelj najboljih plemenitih i pohvalnih svojstava. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je bio odabran od Allaha, svoga Stvoritelja, da vodi ljude najboljem moralu i oplemeni njihovu praksu i učenja.

Kada je u pitanju njegovo stvarno, unutarnje stanje, on je bio čist i blagoslovljen. Srce je oprao vodom života, pa je postalo čisto i blistavo. Allah, dž.š., je iz njegova srca otklonio mržnju, zavist, prijezir, zlobu i pokvarenost. Postao je najmilostiviji od svih ljudi, najveći dobročinitelj i najplemenitiji. Njegove blagost, plemenitost, čast i dobrota su obuhvatile stanovnika grada i stanovnika pustinje, bliskog i dalekog. Njegova duša je najčistija. Njegova prsa su najprostranija. Njegova savjest je najblistavija. On ima pravo biti takav, jer je kandidiran predvoditi svijet, preporoditi univerzum i ojačati čovječanstvo:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾

A tebe smo samo kao milost svjetovima poslali.
(El-Enbija, 107)

Šaljući Ahmeda,
Uzvišeni se čovječanstvu smilova.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio srdžbu, pa je rekao:

لا تغضب.

"Nemoj se srditi, nemoj se srditi, nemoj se srditi."[99]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je najudaljeniji od svega onoga što je uzrociralo i pokretalo mržnju. Ljude je obasuo blagošću i prekrio ih plemenitošću i oprostom.

Rekao je:

لاتحاسدوا.

"Nemojte jedni drugima zavidjeti."[100]

On je bio zaštićen od ove smrtonosne bolesti. U njegovoj duši nije postojao nijedan atom zavisti i mržnje. Uzvišeni Allah ga je sačuvao od ovoga, pa je po svijetu razasuo i razdijelio dobro koje mu je Allah dao.

Rekao je:

---

[99] Bilježi Buhari.
[100] Bilježe Buhari i Muslim od Enesa ibn Malika, r.a.

لا تدابروا و لا تقاطعوا.

"Nemojte jedni drugima okretati leđa i kidati međusobne odnose."[101]

Zatim je sproveo ovaj plemeniti moral, brigu i dobročinstvo – uspostavljao je kontakt s onim ko je s njim prekidao kontakt, opraštao je onome ko mu je nepravdu nanosio i davao onome ko je njemu uskraćivao. Veličanstven je onaj čovjek na koga su se obistinile riječi u ajetu:

﴿وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ﴾

Koji srdžbu savlađuju i ljudima praštaju. (Ali Imran, 134)

To je Muhammed, s.a.v.s. On kaže:

إن الله أوحى إلي أن تواضعوا.

"Doista mi je Allah objavio da budete ponizni."[102]

On je bio oličenje skromnosti i skrušenosti – primjer, živa pojava i dokaz. Jahao je na magarcu, krpio obuću, sjedio je na zemlji, muzao ovce, stajao sa starcima, išao s robinjama, miješao se sa siromasima, ugošćavao beduine i družio se sa siromašnima.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao:

---

101 Ibid.

102 Bilježi Muslim od Ijada ibn Hamara.

خيركم خيركم لأهله و إنا خيركم لأهلي.

"Najbolji od vas je onaj koji je najbolji prema porodici, a ja sam najbolji prema porodici."[103]

Ovaj hadis daje njegov najveličanstveniji prikaz. Bio je milostiv i ljubazan prema svojoj porodici. Kada bi im ulazio, ulazio bi nasmijan i radostan. Šalio se s njima i prema njima postupao na najblaži i najljepši način. Pomagao bi im u poslovima, govorio bi prijatnim govorom bez grubosti, okrutnosti, kritika i prijekora:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾

Jer ti si, zaista, najbolje ćudi. (El-Kalem, 4)

Ćud tananija od povjetarca kada puše,
A vrline kao mirišljava mahramica.

Dok je dijelio plijen, neki čovjek mu je rekao: "Budi pravedan Muhammede!" On mu je odgovorio:

خبتُ و خسرتُ فمن يعدل إذا لم أعدل

"Propao i iščezao! Ko je pravedan ako ja nisam pravedan?"[104]

Istinu je rekao u onome što je kazao. Ne postoji niko na svijetu pravedniji od njega. Ako

[103] Bilježe Tirmizi (3895) i Bejheki u svome *Sunenu* (15477) od Aiše, r.a. Tirmizi kaže: "Hadis je hasen garib sahih".

[104] Bilježe Buhari i Muslim od Ebu Seida el-Hudrija, r.a.

on nije pravedan, onda bi sa svijeta nestalo pravde, nestala bi među ljudima i uzdigla bi se sa Zemlje. Da li je pravda išta drugo do njegova presuda? Kada bi pravda bila ličnost koja govori, a zatim je upitao ko je od ljudi najpravedniji sigurno bi rekla: “Muhammed, s.a.v.s.”

Pogledaj njegovu pravdu u presudama, njegovu pravičnost i nepristrasnost, čak i prema sebi. Od nekih ashaba je tražio da, ako im je nešto dužan, to uzmu. Zakleo se, kada bi njegova kći Fatima ukrala, da bi joj odsjekao ruku. Kada je istina u pitanju, nije bio pristrasan ni prema kome. Kod njega se nije mogao zauzimati nijedan čovjek kada se radilo o precizno određenim kaznama. Viknuo je u lice Usami ibn Zejdu, koji mu je bio jedna od najdražih osoba, zbog toga što se zauzimao za neku Mahzumijku koja je nešto ukrala. Rekao mu je:

أتشفع في حدّ من حدود الله

“Zar se zauzimaš u svrhu izostavljanja izvršenja jedne od Allahovih kazni?”[105]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je jednom prilikom sudio između Zubejra i nekog ensarije, pa je ensarija rekao da je Zubejr sin Poslanikove tetke! To jest, da je Zubejr sin Poslanikove, s.a.v.s.,

[105] Bilježe Buhari i Muslim od Aiše, r.a.

tetke Safije i da je Poslanik, s.a.v.s., presudio u njegovu korist. Pa je Allah objavio ajete:

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾

I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore.[106]

Allah je dovoljan svjedok Poslanikove, s.a.v.s., pravednosti, iskrenosti njegovih odluka i valjanosti njegovih presuda.

Kada ti presudiš, niko ne sumnja,
Kao da je presuda spuštena s neba.

On je osnivač pravde na Svijetu i rušitelj dvorca nepravde. To su mu priznali i neprijatelji i prijatelji, i oni koji ga preziru i oni koji ga vole.

To potvrđuje i njegov plemeniti moral kome je pozivao. Djela su mu potvrdila njegove riječi, nutrina potvrdila vanjštinu i organi srce.

Kada je u pitanju ljepota njegove vanštinje, to je tema posebne knjige koja posjeduje uzornu vrijednost. On je bio čovjek najljepšeg i najsjajnijeg lica, najblistavijeg čela i najsvijetlije pojave,

[106] Bilježe Buhari i Muslim od Zubejra ibn Abdullaha, r.a.

tanahnog tena i prijatnog mirisa. Njegov znoj je poput srebrenih boba, njegov dah je poput miska. Enes, r.a., kaže:

"Nisam dotakao ni svilu ni brokat blaži od Poslanikove, s.a.v.s., šake, niti sam udahnuo misk niti amber prijatniji od njegovoga mirisa."[107]

Neki čovjek se sa njim rukovao, pa je tragove mirisa imao na ruci nekoliko dana poslije rukovanja.

Bio je živih osjećanja i uzbuđujući srca. Smijao se dosjetkama i veselio šalama. Bio je dirnut situacijama i plakao od samilosti. Smekšao bi od saosjećanja i bio ispunjen strahom. Kada bi sklopio mir, bio bi najplemenitiji od svih iskrenih i čovjek koji je najbolje ispunjavao obećanja i ugovore. Kada bi se borio bio bi silovitiji od sjevernog vjetra i oštriji od koplja. Kada bi udjeljivao, bio bi najplemenitiji pod svodom nebeskim i najdarežljiviji na zemlji. Kada bi bio zadovoljan, ispunio bi srce srećom, a kada bi se rasrdio zbog nekog od Allahovih prava, bio bi oštriji od sablje u žestini i odlučniji od vremena.

Kada bi se smijao, zubi bi mu bili poput snijega. Plakao je lijući suze poput kiše. Davao je iz dlana koji je bio poput blagodarne kiše, sretao bi licem koje je bilo poput zore. Ne bi

[107] Bilježe ga Buhari i Muslim od Enesa, r.a.

mu dosadio onaj koji sa njim sjedi, niti bi mu dodijalo društvo prijatelja.

Na bajram bi izlazio u crvenom, blistavom i krasnom ogrtaču. Uvijek nasmijanog i blistavog lica, ljepši od praznika i uzvišeniji od praznične radosti. Najveći praznik za ashabe je bio gledanje u Poslanika, s.a.v.s., slušanje njegovih riječi i uživanje u druženju s njim. Prisustvovao je namazu za kišu, skrušen, ponizan, običan, plačući. Najbolji i najveličanstveniji savjet muslimanima bilo je gledanje u ovo pokorno i skrušeno lice, posmatranje ovih iskrenih suza i dirljivog prizora.

Upustio se u borbu i bitke vatrenim srcem, čvrstom dušom i iskrenom odlučnošću. Pred njime su se tresli bojni redovi i pred njegovom moći se povlače junaci.

Muhammed je bio omiljen

﴿فَالَّذِينَ آمَنُواْ بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُواْ النُّورَ الَّذِيَ أُنزِلَ مَعَهُ أُوْلَـئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

Zato će oni koji budu u njega vjerovali, koji ga budu podržavali i pomagali i svjetlo po njemu poslano slijedili – postići ono što budu željeli.
(El-Earaf, 157)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao:

لا يؤمن أحدكم حتى أكون أحب إليه من والده و ولده و الناس أجمعين.

"Niko od vas neće vjerovati dok mu ja ne budem draži od roditelja, djece i svih ljudi."[108]

Volim te neuprašenom ljubavlju,
A neki imetak ljube,

Tvoj poklon je otjelotvorenje ljubavi,
dokaz jasni i neoborivi.

Ko osmotri život ashaba, vidjet će ovu iskrenu i velikodušnu ljubav prema ličnosti Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ljubav koja je ovladala dušama, koja je okupirala čula, kojoj nije ravna ljubav djeteta i roditelja, sina i supruge, ljubav koja povezuje i spaja dubine srca i sjedinjuje dno duša.

Ali, zbog čega su ga voljeli ovakvom ljubavlju? U cijeloj historiji nije postojao narod koji je više volio vođu i poglavara, šejha, vojskovođu ili profesora kao što su ashabi voljeli Muhammeda, s.a.v.s. Za njega bi žrtvovali život, svoja tijela postavili pred sablje kako bi zaštitili njegovo tijelo. Prolili su svoju krv kako bi ga sačuvali, trošili su svoj imetak umjesto njegovog. Neki od njih se nisu mogli nagledati Allahovog Poslanika, s.a.v.s., iz poštovanja prema njemu. Od njih je bilo onih koji su dobrovoljno otišli

108 Bilježe Buhari i Muslim od Enesa, r.a.

u smrt znajući da je tu kraj kao da idu kod tek oženjene supruge. Od njih je bilo onih koji su ispili pogibiju na Allahovom putu kao da se radi o pitkoj i bistroj vodi, jer su voljeli Muhammeda, s.a.v.s., i njegov poziv. Štaviše, draže im je bilo njegovo od njihovih zadovoljstava. Željeli su njegovo spokojstvo, pa makar oni bili na muci; njegovu sitost, pa makar oni bili gladni. Nisu podizali glasove iznad Poslanikovog, s.a.v.s., glasa niti su svoje interese stavljali ispred njegovih. Nisu donosili važne odluke bez njega. On je nadređeni koji je omiljen, on je najbolji primjer i blagoslovljeni uzor.

Kada su u pitanju uzroci i razlozi koji su doveli do ove ljubavi, najveličanstveniji je taj što je ovaj čovjek poslanik Milostivog, najbolji od džina i ljudi. Allah ga je poslao da ih izvede iz tame na svjetlo i povede ka Džennetu koji je prostran koliko nebesa i Zemlja.

Oni su u njemu našli vođu u kojem su usavršene vrline i upotpunjena plemenita svojstva. On ih je okupirao ovim veličanstvnim moralom i plemenitim putem. U njegovoj blizini i slijeđenju njega pronašli su bujnu baščlu imana nakon vatre koja se rasplamsala od kufra i džahilijjeta. On je, Allahovom dozvolom, oprao njihove duše od mrlje idolopoklonstva, očistio njihova srca od

grijeha širka i očistio njihovu savjest od taloga i nanosa idolatrije. Podučio ih je plemenitom životu. Njihova srca je ispunio srećom nakon perioda uznemirenosti, uzrujanosti, tuge, žalosti i briga. U njihovim srcima je izgradio dvorce čvrstog uvjerenja nakon ruševina sumnje, skepticizma i dekadencije.

Oni su, prije njegove misije bili poput životinja koje se slobodno kreću i hrane. Nije bilo vjere, morala, bontona, namaza, zekata, nije bilo svjetla niti preporoda. Postojao je život zamračen obožavanjem idola, nemoralom, notornim alkoholizmom, prolijevanjem krvi, pljačkama i otimačinama. Oni nisu posjedovali misiju, niti ikakvih vijesti od Allaha. Oni o ahiretskim stvarima nisu imali nikakvih informacija. Lutali su u svojoj zabludi. Srca su im bila grublja i osorija od kamena, duše tamnije od noći, bijeda izobličenija i unakaženija od smrti. Nema sačuvanog uma, bezgriješne krvi, halal-imetka, neokaljane časti, zadovoljne duše, čvrstog i snažnog morala – ne postoji društvo koje uvažava plemenitost niti naroda koji štiti principe.

Nakon što je Allah poželio spas, sreću, preporod i uspjeh ovom čovječanstvu, poslao je Muhammeda, s.a.v.s. Kao da se čovječanstvo tada iznova rodilo, kao da se lice dunjaluka promijenilo. Kao da

je Zemlja obukla drugo ruho. Objava je spuštena ovom imamu od Dobroga, o svemu Obavještenog. Džibril je jutrima i večerima donosio šerijat koji je derogirao sve druge zakone. U njemu je sreća za ljude, preporod za čovječanstvo i kultura za Zemlju... Grade se mesdžidi, oslobađaju robovi, pune prsa, čiste tijela, obavlja namaz, uči mus-haf, tumače ajeti, šire ajeti, izgrađuje civilizacija, oslobađa ummet:

﴿هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾

On je neukima poslao Poslanika, jednog između njih, da im ajete Njegove kazuje i da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, jer su prije bili u očitoj zabludi. (El-Džuma)

Ashabi su voljeli Allahovog Poslanika, s.a.v.s., jer je on uspostavio vezu između njih i Allaha, dž.š. Uputio ih na ono s čime je On zadovoljan. Oni imaju opravdanje za ovu ljubav, jer je to jedna od najmanjih stvari koju su dužni prema od grijeha sačuvanom Poslaniku i posljednjem Vjerovjesniku, koji im je došao. Oni se bijahu prihvatili obožavanja idola, pa ih je pozvao:

قولوا لا إله إلا الله تفلحوا.

“Recite: ‘Nema božanstva osim Allaha, bit ćete spašeni.”’[109]

Klanjao im je i rekao:

صلّوا كما رأيتموني صلّي.

"Klanjajte onako kako vidite mene da klanjam."[110]

Obavio je sa njima hadž i rekao im:

خذوا عني مناسككم.

"Od mene uzmite vaše propise o hadžu."[111]

Podučio ih je sunnetu i rekao:

من رغب عن سنّتي فليس مني.

“Ko napusti moj sunnet, ne pripada meni.”[112]

Pozvao ih je bogobojaznosti i rekao:

إن أتقاكم وأعلمكم بالله أنا.

“Ja sam najbogobojazniji i najbolje poznajem Allaha od sviju vas.”[113]

Allah ih je njime sačuvao od vatre, izliječio od slijepila i neznanja, poboljšao im stanje nakon perioda nereda i anarhije, uputio ih nakon zablude i usmjerio nakon lutanja.

---

[109] Bilježe Ahmed i Hakim od Rebie ibn Ibada.
[110] Bilježi Buhari od Harisa ibn Huvejrisa.
[111] Bilježi Muslim od Džabira ibn Abdullaha, r.a.
[112] Bilježe Buhari i Muslim od Enesa, r.a.
[113] Bilježi Buhari (60) od Aiše, r.a.

Kako da ga ne vole ashabi, a i svaki musliman? Nikada neće obaviti nijednu pokornost, a da mu Allahov Poslanik, s.a.v.s., ne bude primjer u čistoći, namazu, postu, zekatu, hadžu, zikru, vjerovanju, moralu i ponašanju. Kako da ga svaki musliman ne voli kada je, kad god uradi kakvo dobro djelo, Muhammed, s.a.v.s., njegov vođa. Štogod dobro uradi, njegov najveličanstveniji primjer je Muhammed, s.a.v.s.

Preporoditelji su prsti jedne ruke,
A ti ruka blagosti.

Kako da ga ljudi ne vole, a njegov govor odjekuje u ušima i plovi prema srcima s plemenitošću i svakim odabranim svojstvom, pozivajući iskrenosti, pravdi, miru, milosti, bratstvu i dobročinstvu, a upozoravajući na nemoral, griješenje, neposlušnost, neprijateljstvo, mržnju i zločine. Drugo rođenje čovječanstva je dan kada su počeli slijediti ovog Poslanika, s.a.v.s., i poveli se za ovim Vjerovjesnikom.

Isa je pozvao mejta, pa mu je došao,
a ti oživio narod satruhlih kostiju.

Sreća čovjeka je u slijeđenju upute ovog, od grijeha sačuvanog imama, jer je on jedini čovjek koga istina svugdje prati. Njegov govor,

postupci i stanje su mjerilo i standard za sve govore, postupke i stanja.

﴿وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾

A ti, zaista, upućuješ na Pravi put. (Šura, 52)

Šta smo bili prije tebe do okeanska pjena,
Ili zaboravljena suza u prošlosti.

Muhammed je blagoslovljen

﴿وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا﴾

I učinit će me, gdje god budem, blagoslovljenim, i naredit će mi da dok sam živ molitvu obavljam i milostinju udjeljujem. (Merjem, 31)

Kada putujemo, ti si nam vodič
Sjeća na tebe dobru nas vodi.

Tragam za prekrivačem kog nemam.
U nadi da nam se misli susretnu negdje.

Blagoslov je bio s njim, u njemu i kod njega. Njegov govor je blagoslovljen. Govorio je sažete i koncizne riječi koje su sadržavale izraze i savjete koji su divotom, ljepotom i stilom oduševljavali um. Držao je govore i Allah je u njima dao koristi, utjecaj i blagoslov što se prenijelo i na kasnije generacije.

Blagoslov je i u njegovom životu. Živio je dvadeset tri godine dostavljajući Objavu. U ovom kratkom periodu, postigao je pobjede, uspjehe, osvajanja, koristi, nauku, vjerovanje i preporod koje ne bi mogao postići neko drugi vijekovima. Za samo dvadeset tri godine dostavio je Objavu i ispunio emanet. Podučio je Kur'anu i proširio sunnet. Uništio je kufr, osnovao državu pravde i uspostavio najveličanstveniju pravednu civilizaciju koju poznaje čovječanstvo.

Promotri blagoslovljenost jednog dana u njegovom životu, a to je prvi dan Kurban-bajrama, deseti dan njegovog hadža. U samo ovom jednom danu, klanjao je sabah na Muzdelifi, a zatim se vratio na Minu učeći telbiju, spominjući Allaha i čineći dovu. Podučio je ljude propisima hadža i objasnio isti. Zatim je bacio kamenčiće na Džemretul-akabe, obrijao glavu i zaklao kurban, pa se uputio ka Kabi i činio tavaf. Klanjao je podne-namaz, a uz to je upućivao i usmjeravao ljude. Sve ovo se dogodilo samo do podne-namaza, uprkos tome što mu je prevozno sredstvo bila kamila, uprkos velikoj udaljenosti, žestokoj vrućini i stajanju pred ljudima koje mu je postavljao poteškoću. Pa neka je slavljen Onaj Koji je blagoslovio svaki trenutak njegovog bivstvovanja i svaki minut njegovog života.

Protekle su godine sreće i radosti,
Hitro – kao da su dani bile.

Allah mu je dao blagoslov u djelima i postupcima. Prošao je pored dva kabura čiji su vlasnici kažnjavani. Jedan se nije čuvao mokraće, a drugi je prenosio tuđe riječi. Poslanik, s.a.v.s., je prelomio zeleni prut i posadio ga iznad ovih kaburova govoreći:

أرجو أن يخفف عنهما من العذاب حتى تيبسا.

"Nadam se da će im se olakšati kazna dok se ne osuše."[114]

Ovo je svojstveno samo njemu i niko drugi osim njega, s.a.v.s., ne posjeduje nešto ovako. Ovo je posljedica bereketa kojeg mu je Allah podario.

Na Dan Hajbera, Alija ibn Ebi Talib, r.a., se razbolio od upale oka, tako da ništa nije mogao vidjeti. Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga je puhnuo, pa je, Allahovom dozvolom, progledao zbog blagoslova Poslanikove, s.a.v.s., dove i daha.

Razbolio se miljenik, pa sam ga posjetio,
Od brige, razboljeh se i sam.

Došao mi je miljenik,
Pa se izliječih od pogleda u njega.

[114] Bilježe Buhari i Muslim od Ibn Abbasa.

Vojska na Hendeku je brojala hiljadu ljudi. Spopala ih je žestoka glad. Džabir je pozvao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i trojicu njegovih drugova na jelo koje je pripremio od ječma i jareta. Pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozvao cjelokupnu vojsku i krenuo pred njima. Učinio je dovu i puhnuo u hranu. Zatim su ashabi ulazili deseterica po deseterica. Svi su jeli i zasitili se hrane, a hrana se nije smanjivala. Od te hrane je podijelio stanovnicima Medine. Nije ostala nijedna kuća u Medini, a da u nju nije ušla ova hrana. La ilahe illallah! Kakva divna mu'džiza i jasan znak iskrenosti, blagoslova i poslanstva.

Uzdignute glave u životu i smrti,
Oličenje si svake mudžize,

Na tebe je pozdrav Milostivog, Oplemenjivača,
Donosiš bereket svakom prolazniku.

S njim je putovala vojska koja je brojala hiljadu i četiri stotine vojnika. Nestalo im je vode i bili su na rubu propasti. Stali su u pustinji. Poslanik, s.a.v.s., je zatražio kakvu posudu u kojoj se nalazilo malo vode. Polio je po plemenitoj i čistoj ruci, pa je između njegovih prstiju potekla rijeka vode. Ljudi su napunili i zdjele i napojili jahalice. Svi su pili, uzeli abdest i oprali se:

﴿أَفَسِحْرٌ هَذَا أَمْ أَنتُمْ لاَ تُبْصِرُونَ﴾

Pa, je li ovo čarolija, ili vi ne vidite? (Et-Tur, 15)

Poživio Allah ovu čistu i blagoslovenu ruku koja nije nikada prevarila, iznevjerila, obmanula, pljačkala, otimala, ukrala i krv prolila.

Ruka si plemenitosti –
da se u noćnim tminama pruži,
rastjerala bi tavnilo njihovo.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je posjetio Sa'da ibn Ebi Vekkasa koji je imao povišenu temperaturu. Poslanik, s.a.v.s., je stavio mubarek-ruku na Sa'dova prsa. Sa'd je osjetio na prsima svježinu poput snijega i izliječen je Allahovom dozvolom. Nakon mnogo godina, Sa'd je rekao: *"Tako mi Allaha, kao da sada osjećam svježinu njegove ruke na mojim prsima."*

Sa ostatkom vode od abdesta, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je poprskao Džabira ibn Abdullaha dok je ovaj bio bolestan, pa je on, Allahovom dozvolom, ozdravio.

Prvog dana Kurban-bajrama, obrijao je glavu i kosu s desne strane i poklonio je Ebu Talhi el-Ensariju, koji je imao snažan glas, kao nagradu. Drugu polovinu je razdijelio ljudima koji su se skoro pobili zbog nje. Neki su uzeli jednu dlaku, neki je s prijateljem podijelio jednu dlaku, a neki su ovu dlaku stavljali u vodu kada bi željeli piti.

Prepustio sam se vračaru Jemane,
I gataru Nedžda.

Tako mi Allaha, nema ni jedne rukje koju mi nisu učili,
Niti napitka da me nisu napojili.

Došao sam bezgriješnom,
Pa me napoji šerbetom istine, upute i jasnoće.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je dotakao glavu Ebu Mahzure dok je bio dijete. On nikada nije obrijao niti pošišao dlake koje je dotakla šaka Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ostale su na njemu tokom cijelog njegovog života tako da je s njima i ukopan.

Djeca bi mu dolazila s posudama, pa bi on stavljao mubarek-ruku u posude s vodom i mlijekom i oni bi u tome osjećali, Allahovom dozvolom, bereket i lijek.

Priča o njegovom bereketu i blagoslovu nema kraja, hadisi koji govore o njegovim mudžizama su mnogobrojni. On je blagoslovljen i spašen gdje god se nalazio.

O Gospodaru moj, blagoslovi i spasenim učini
Gosta Arša Tvoga, Najboljeg od svih Poslanika.

Allahov Poslanik kao odgajatelj

﴿ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُواْ مِن قَبْلُ لَفِي ضَلالٍ مُّبِينٍ ﴾

Allah je vjernike milošću Svojom obasuo kad im je jednog između njih kao poslanika poslao, da im riječi Njegove kazuje, da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, jer su prije bili u očitoj zabludi. (Ali Imran, 164)

Putu istine slijedimo – Ti si nas uputio,
u ruke nam predao čvrsto uže upute,

Ti si vođa čije zauzimanje iščekujemo,
ti si naš vodič i uzor u vremenu tame.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je odgajatelj koji je objedinio karakteristike koje krase svakoga onoga koji odgaja generacije. On je bio blag, te je o tom rekao:

إن الله رفيق و يحب الرفق، و يعطي على الرفق ما لا يعطي على العنف.

"Doista je Allah blag i voli blagost; u blagosti daje ono što ne daje u grubosti."[115]

Također je rekao:

ما كان الرفق في شيئ إلا زانه، و ما نزع من شيئ إلا شانه.

115 Bilježe Buhari i Muslim od Aiše, r.a.

"Neće blagost postojati u nečemu, a da to ne ukrasi, niti će se odstraniti od nečega, a da to ne upropasti i unakazi."[116]

Uvukao se u srca ljudi na najblaži način, tako da je njegov Gospodar rekao:

﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لِنتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ﴾

Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima; a da si osoran i grub, razbježali bi se iz tvoje blizine. (Ali Imran, 159)

On je najveličanstvenija predodžba kur'anskog morala. Primjetit ćeš da je blizak dušama i omiljen srcima.

Došao je neki beduin i na sjedenju proučio:

"Moj Bože! Smiluj se meni i Muhammedu i ne smiluj se, pored nas, nikom više." Poslanik, s.a.v.s., mu reče:

"Zaista si ograničio prostranu stvar."[117] To jest, ograničio si Allahovu milost koja obuhvaća sve stvari. Zatim je beduin ustao i pomokrio se u ćošku mesdžida. Ashabi su poželjeli udariti ga. Allahov Poslanik, s.a.v.s, im je to zabranio i zatražio da donesu kofu vode i pospu po mje-

[116] Bilježi Muslim od Aiše, r.a.
[117] Bilježi Buhari od Enesa ibn Malika, r.a.

stu gdje je beduin mokrio, zatim ga je pozvao i rekao mu:

اِن هذه المساجد لا يصلح فيها شيء من الأذى و القذر، اِنما هي للصلاة و الذكر و قراءة القرآن.

"Ovim džamijama ne pristaje nikakva prljavština i nečistoća. One su namijenjene za namaz, spominjanje Allaha i učenje Kur'ana."[118]

Nakon što je vidio blagost i suptilnost, beduin je otišao u svoje pleme, pozvao ih u islam i oni su prihvatili islam.

Sa Poslanikom, s.a.v.s., je na sofri sjedilo dijete čija je ruka šetala po zdjeli. Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga nije prekorio niti otjerao, već mu je rekao:

سمِّ الله و كل بيمينك و كل مما يليك.

"Spomeni bismillu, jedi desnicom, i jedi ono što je pred tobom."[119]

Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., su došli jevreji i rekli: "Neka je na tebe smrt." Pa je Aiša, r.a., odgovorila: "Neka je na vas smrt i prokletstvo." Poslanik, s.a.v.s., joj reče:

يا عائشة، ما هذا؟ اِن الله يكره الفحش و التفاحش، و قد رددت عليهم ما قالوا، فقلت: و عليكم.

[118] Bilježi Muslim od Enesa ibn Malika, r.a.
[119] Bilježe Buhari (5386, 5387), i Muslim (2022) od Omera ibn Ebi Seleme, r.a.

"O Aiša, šta je ovo? Doista Allah ne voli bestidnost i nepristojnost. Ja sam im vratio ono što su rekli, rekao sam im: 'I na vas.'"[120]

U rječniku njegovog života i bontona, nije postojala nijedna neprikladna, bestidna ili nemoralna riječ. Bio je oličenje čistoće, neporočnosti i blagosti, jer je poslana milost, blagodat, opći bereket i konstantno dobro.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi ashabima držao predavanja. Iz straha da ne izazove dosadu, ostavljao bi vremena u kojem ne bi držao predavanja i koje bi koristilo za aktivnosti njihovih duša i odmor srca. Kada bi im držao vaz, bio bi koncizan i rječit. Zabranio je odužívanje i činjenje tegobe ljudima, bilo da se radilo o hutbi ili o namazu, rekao je:

إن قصر خطبة الرجل و طول صلاته مئنة من فقهه.

"Kratkoća čovjekove hutbe i dužina njegovog namaza je znak razboritosti."[121]

To jest, znak njegovog poimanja i upućenosti u šerijatske propise. Pa skratite hutbu, a oduljite namaz.

[120] Bilježe Buhari i Muslim od Aiše, r.a.
[121] Bilježi Muslim od Ammara, r.a.

Omer je prekorio Abesince zbog igre s kratkim kopljima u džamiji, pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

دعهم يا عمرليعلم يهود أن في ديننا فسحة.

"Ostavi ih, Omere, neka znaju jevreji da u našoj vjeri ima i razonode."[122]

Ebu Bekr je ušao u Aišinu kuću, kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a kod nje su bile dvije robinje koje su pjevale, pa je rekao: "Zar šejtanske frule u kući Allahovog Poslanika?" Poslanik, s.a.v.s., mu reče:

دعهم يا أبا بكر، فإن لكل قوم عيدا و هذا عيدنا

"Ostavi ih, Ebu Bekre, svaki narod ima svoj blagdan, a ovo je naš blagdan."[123]

Upitao je Aišu, r.a., o ženidbi jednog od ensarija kojoj je ona prisustvovala:

هل كان معكم شيء من لهو فإن الأنصار يعجبهم اللهو

"Da li je bilo kod njih kakve zabave, tj. veselja, jer Ensarije vole zabavu."[124]

Sve ovo je bilo u granicama dozvoljenog. To je bilo ono što odmara dušu i otklanja dosadu i uznemirenost. Kada je u pitanju haram, Allahov

[122] Bilježi Ahmed od Aiše, r.a.
[123] Bilježe Buhari i Muslim od Aiše, r.a.
[124] Bilježi Buhari od Aiše, r.a.

Poslanik, s.a.v.s., je bio najudaljeniji čovjek od toga.

On je odgajao ashabe živim primjerom. Pozivao je u bogobojaznost, a bio je najbogobojazniji. Zabranjivao je neku stvar, najviše je se pazio. Držao je predavanja, a niz njegovo plemenito lice su tekle suze; oporučivao je lijep moral, a bio je najboljeg ponašanja; podsticao je na zikr, a bio mu je najviše odan; podsticao je na trošenje i udjeljivanje, a on je bio najplemenitiji i najdarežljiviji. Savjetovao im je da imaju lijep odnos s porodicom, i vidjet ćeš da je on najbolji čovjek za svoju porodicu po pitanjima samilosti, osjećajnosti, suptilnosti i dobroti.

O vlasniče najuzvišenijeg morala,
Da li je nosila ijedna duša poslanice,
Kao duša odabranog najuzvišenija svojstva,
Vlasniku su uspomenu i lijep spomen donijele,

Zadivljujuće je njegovo sijanje ovih plemenitih svojstava u duše ashaba tokom cjelokupnog života. Njihovi sljedbenici su naslijedili ova svojstva i tako ih prenijeli s generacije na generaciju do danas. Kada sjeme Poslanikove, s.a.v.s., plemenitosti susretne čovjek u bilo kom vremenu ili trenutku i čovjek povjeruje u njega, ono će na čovjeka koji prihvati i povjeruje u Poslanika, s.a.v.s., ostavit neizbrisiv trag do njegove smrti.

Kao da u životu ovog čovjeka ne postoji ništa osim tog dana i tog trenutka u kojem se upoznao s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s.

Tijesan je život osim jednog trena,
Tijesna je zemlja osim jednog mjesta.

Sve ovo se dogodilo samo zbog iskrenosti njegovog vjerovjesništva, blagoslova i poziva, te veličanstvenosti njegove iskrenosti, uzvišenosti morala i plemenitosti svojstava.

Gugutanje goluba naš je selam njemu,
Njime nas je Gospodar svjetova uputio.

Obaveznost donošenja salevata i selama na Allahovog Poslanika

﴿إِنَّ اللهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾

Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljite mu pozdrav! (El-Ahzab, 56)

Neka je salavata na tebe kao morske pjene,
Srca nam se tope kad ti se ime spomene.

Donošenje salevata na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., je sjaj očiju, svjetlo razboritosti, ushićenost srca, odmor duše, radost očiju, misk skupova, ljepota života, njegovo čišćenje, ljepota vremena,

otklanjanje tuge, odstranjivanje brige. Salevat na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., je donosilac radosti. Salevat prsa čini prostranim, upotpunjuje ljepotu i povećava svjetlost.

Salevatom se ukrašava i uljepšava bdijenje u noći, sladi govor, postiže blagoslov i spušta smiraj i spokojstvo. Salevat je znak ljubavi, svjedok slijeđenja, jasan dokaz prijateljstva i ispravnosti i put spasa. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

من صلّى عليّ صلاة واحدة صلّى الله عليه بها عشرصلوا ت، و رفعه عشر درجات، و كتبت له عشر حسنات و محي عنه عشر سيئات.

"Ko na mene donese jedan salevat, Allah će na njega donijeti deset salevata za ovaj jedan salevat, uzdići će ga za deset stepeni, bit će mu upisano deset dobrih djela i izbrisano deset loših."[125]

Također je rekao:

أكثروا عليّ منا لصلاة ليلة الجمعة و يوم الجمعة.

"U noći i danu petka povećajte donošenje salevata na mene."[126]

Također je rekao:

رغم أنف من ذُكرت عنده و لم يصلِّ عليّ.

125 Bilježi Nesai u *El-Kubra* i u *Amelul-lejli ve nehari* od Enesa ibn Malika, r.a.

126 Bilježi Ibn Adij u *Kamili* (102/3), Bejheki u *El-Kubra* (5890) i u *Šu'bu* (3030) od Enesa ibn Malika, r.a. Vidi *Kešful-hufa*.

"Ponižen je onaj u čijem prisustvu se spomenem, a on ne donese na mene salevat."[127]

Od njega se prenosi da je rekao:

البخيل من ذكرتُ عنده فلم يصلِّ عليّ

"Škrtica je onaj u čijem prisustvu se spomenem, a on ne donese salevat na mene."[128]

Prenosi se također:

إن لله ملائكة سياحين في الأرض يبلغونني من أمتي السلام.

"Kod Allaha postoje meleki koji putuju po zemlji i dostavljaju mi selame moga ummeta."[129]

Nakon što mu je Ubej ibn Ka'b, r.a. rekao: "Tebi ću učiniti sve moje salevate."To jest, dove Poslanik, s.a.v.s., mu je rekao:

إذًا يغفر ذنبك، و تكفى همَّك.

"Dakle, to će ti otkloniti grijehe i odstraniti brige."

Na Allahovoga Poslanika, s.a.v.s., se uči salevat na prvom i drugom sjedenju, prilikom spominjanja Allaha i sjećanja na Njega, u hutbama koje se drže petkom, na bajramima i prilikom

[127] Bilježe Ahmed (7402), Tirmizi (3545) i Hakim (2016) od Ebu Hurejre, r.a.

[128] Bilježe Ahmed (1738) i Tirmizi (3546) od Alije, r.a.Vidi *Kešful-hufa* (332/1).

[129] Bilježe Ahmed (3657, 4198), Nesai (1282), Darimi (2774) i Hakim (3576) od Abdullaha ibn Mes'uda, r.a.

klanjanja namaza za kišu. Na njega se donosi salevat prilikom prosidbe, na naučnim i znanstvenim skupovima, u knjigama i poslanicama, u ugovorima i dokumentima, prilikom susreta s omiljenim i dragim osobama, prilikom opraštanja, u dovama i učenjima jutarnjih i večernjih zikrova, u trenucima brige, kada osobu pogodi tuga i žalost, kada ne ispuni svoju namjeru, prilikom navale nesreće, u trenucima događanja iskušenja i prilikom stizanja radosnih vijesti. Na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., se donosi salevat kada se pišu knjige, tumače hadisi, piše njegova biografija i prenose pripovjesti i vijesti... i u svim drugim sličnim prilikama i povodima.

Neka je na njega All ahovsalevat sve dok ruže mirišu, dok slavuji pjevaju, dok golubovi guču. Neka je na njega Allahov salevat i selam dok povjetarac puše, dok suze teku, dok lice sjajem blista. Neka je na njega Allahov salevat i selam dok god se smjenjuju dan i noć, dok kiše pljušte i dok se rasipaju oblaci koji liju obilne kiše. Neka je Allahov salevat i selam na njegovu dobru i plemenitu porodicu, vrijedne ashabe, muhadžire i ensarije i na one koji ih slijede.

Na njega salevate donosi,
Gospodar njegov i Prijatelj njegov.

Dok god je prašine i zelenila,
Plemenitošću je sve nadmašio.

Njegov dolazak:
Radosna je vijest objava prijašnjih.

Obaveznost lijepog ophođenja s Allahovim Poslanikom

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾

O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte s njima glasno, kao što glasno jedan s drugim razgovarate, da ne bi bila poništena vaša djela, a da vi i ne primjetite. (El-Hudžurat, 2)

Ophođenje prema njemu je šerijat, stvar koja donosi nagradu onome ko je čini, a uzrocira kaznu onome ko je ostavi. S njegovom plemenitom ličnošću se treba ophoditi dostojanstveno, s uvažavanjem, respektom, dajući mu mjesto koje mu je Uzvišeni Allah podario. Bez pretjerivanja i grubosti, bez suprotstavljanja njemu. Bez suprotstavljanja i oprečnosti riječi bilo koga drugog riječima Allahova Poslanika, s.a.v.s., ili uzdizanju riječi nekog čarobnjaka, bilo o kome da

se radi, iznad riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Ne smije se smatrati da se u njegove riječi može uvući greška, to je govor Vjerovjesnika koji je sačuvan od grijeha. Ne smijemo se suprotstavljati nekom od njegovih svojstava grubošću, ili odbijati i odbacivati njegove riječi nakon potvrde njihove autentičnosti. Ne smije se sumnjati u njegove presude i odredbe, ili upoređivati ga s nekim od vođa, vladara ili kraljeva. Allah ga je uzdigao iznad svih i njegov položaj uzvisio nad svim.

Obaveza svakoga ko je zadovoljan njime kao Poslanikom, slijedi ga i vjeruje u njega je da ga voli iskrenom ljubavlju, ljubavlju koja je veličanstvenija od ljubavi prema sebi, evladu, roditeljima i svim ljudima. Obaveza je prihvatiti istinitim ono o čemu je on obavijestio, izvršavanje onoga što je on naredio i ostavljanje onoga što je on zabranio. Obaveza je slijeđenje njegove upute, povođenje za njegovim primjerom, zadovoljstvo njegovom presudom, nastojanje za njegovim slijeđenjem, poštivanje njegovih hadisa i donošenje salevata i selama kada se spomene njegovo ime. Obaveza je ne podizati glas prilikom njegovog spominjanja i citiranja njegovih hadisa, ozbiljnost u trenucima citiranja njegovih hadisa, njegovog govora i predanja. Potrebna je skrušenost i pokornost prilikom spominjanja bilo čega od

njegovog sunneta. Obaveza je lijepo se ophoditi prilikom citiranja i navođenja njegovog govora, pokoriti se njegovim naredbama i ostaviti ono što je on zabranio, vjerovati u njegove mudžize i čuvati njegovo dostojanstvo, dostojanstvo članova njegove porodice i ashaba.

﴿فَالَّذِينَ آمَنُواْ بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُواْ النُّورَ الَّذِيَ أُنزِلَ مَعَهُ أُوْلَـئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

Zato će oni koji budu u njega vjerovali, koji ga budu podržavali i pomagali i svjetlo po njemu poslano slijedili – postići ono što budu željeli.
(El-Earaf, 157)

Obaveza muslimana je da se u ophođenju sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., ugledaju na ashabe. Među ashabima je bilo onih koji su u njegovom prisustvu govorili veoma niskim i poniznim glasom. Kada bi govorio neki od njih kao da bi na njegovoj glavi stajala ptica. Bilo je ashaba koji su sjeli na putu van džamije čuvši njegove riječi:

يا أيها الناس اجلسوا.

"O ljudi, sjedite!"[130]

Među ashabima je bio i jedan koji se zakleo da neće govoriti sa sinom do smrti, jer se suprotstavio

130 Bilježe Ebu Davud i Hakim od Džabira, r.a.

hadisu Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Pored ovih, postoje i drugi mnogobrojni primjeri divnih djela i plemenitih svojstava u ophođenju prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.

Allahov Poslanik kao donosilac radosne vijesti

﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُم مِّنَ اللهِ فَضْلاً كَبِيرًا﴾

I obraduj vjernike da će Allah na njih veliku milost prosuti. (El-Ahzab, 47)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao:

بشّروا و لا تنفّروا، و يسّروا و لا تعسروا.

"Obveseljujte, a ne rastjerujte, olakšavajte, a ne otežavajte."[131]

Blago nama, muslimani,
Štiti nas vjera stamena,

Uz najplemenitijeg Resula,
najplemenitiji ummet smo mi.

Jedno od njegovih najveličanstvenijih svojstava je to da je on donosilac radosne vijesti:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا﴾

[131] Bilježe Buharija i Muslim od Enesa ibn Malika.

O vjerovjesniče, Mi smo te poslali kao svjedoka i kao donosioca radosnih vijesti i kao poslanika koji opominje. (El-Ahzab, 45)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je došao s najvećom radosnom viješću, a to je vjerovanje u Allaha, muštuluk oprosta, Allahovog zadovoljstva i milosti. Donio je radosnu vijest o Džennetu koji je prostran koliko nebesa i Zemlja. Donio je radosnu vijest da će Allah prihvatiti tevbu pokajnika, da će Allah oprostiti onome ko Mu se povrati. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je učinio vjeru radosnom viješću. Donio je radosnu vijest da abdest otklanja grijehe i da su namaz, ramazan, hadž i umra otkup za grijehe koji se učine između njih, ako se budu izbjegavali veliki grijesi. Onoga ko izgubi vid obradovao je Džennetom, onoga ko izgubi dijete dvorcem u Džennetu, onoga koga pogodi bolest brisanjem grijeha, da onome kome Allah želi dobro stavi ga na kušnju. Donio je radosnu vijest da na onoga ko čeka namaz meleki donose salevat i mole za njega. Donio je radosnu vijest da onaj ko izgovori jedan tesbih biva mu zasađena palma u Džennetu. Onaj ko sto puta izgovori: *Subhanallahi ve bi hamdihi / Slavljen neka je Allah i Njemu hvala*, bit će mu izbrisani grijesi, pa makar ih bilo poput morske pjene. Onome ko učini kakav grijeh, zatim uzme

abdest, klanja dva rekata namaza i zamoli Allaha za oprost Allah će oprostiti. Donio je radosnu vijest da će onome koga zadese bolest, tegoba, nesreća, briga ili tuga, pa čak i ubod trna, Allah to učiniti otkupom za njegove grijehe.

Došao je s veličanstvenom knjigom i mudrom opomenom donoseći radosnu vijest vjernicima onima koji dobra djela čine da im pripada divna nagrada i zabranio im očaj:

﴿وَلاَ تَيْأَسُواْ من رَّوْحِ اللهِ إِنَّهُ لاَ يَيْأَسُ مِن رَّوْحِ اللهِ إِلاَّ الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ﴾

I ne gubite nadu u milost Allahovu; samo nevjernici gube nadu u Allahovu milost. (Jusuf, 87)

Zabranio je obeshrabrenost i gubljenje nade:

﴿قَالَ وَمَن يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ رَبِّهِ إِلاَّ الضَّآلُّونَ﴾

Nadu u milost Gospodara svoga mogu gubiti samo oni koji su zabludjeli (El-Hidžr, 56)

Zabranio im je tugu:

﴿وَلاَ تَهِنُوا وَلاَ تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾

I ne gubite hrabrost i ne žalostite se, vi ćete pobijediti ako budete pravi vjernici. (Ali Imran, 139)

Otvorio je vrata oprosta pokajnicima:

﴿قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾

Reci: "O robovi moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti, On, doista, mnogo prašta i On je milostiv."
(Ez-Zumer, 53)

Nakon što je izaslanike poslao u gradove kao daije rekao im je:

بشّروا و لا تنفّروا، و يسّروا و لا تعسروا.

"Obveseljujte, a ne rastjerujte, olakšavajte, a ne otežavajte."[132]

Upozorio je od žestine i odbojnosti i rekao:

أيها الناس! إن منكم منفّرين، من صلّى بالناس فليخفف، فإن فيهم الكبير و الصغير و المريض و ذا الحاجة.

"O ljudi, među vama ima odbojnih, pa ko klanja ljudima neka skrati, jer među njima ima starih i mladih, bolesnih i onih koji imaju neku potrebu."[133]

Kritizirao je one koji su pretjerali u vjeri. Obradovao je Aišu, r.a., da ju je Allah proglasio nedužnom. Obradovao je Kaba ibn Malika da mu je Allah primio pokajanje. Obradovao je Džabira da je Allah govorio njegovom ocu. Obradovao

[132] Bilježe Buhari i Muslim od Enesa ibn Malika.
[133] Bilježe Buhari i Muslim od Ebu Mesuda.

je muslimane da su Zejd, Džafer i Abdullah ibn Revaha ušli u Džennet. Obradovao je Ubejja ibn Kaba da ga je Allah spomenuo u visokoj skupini. Deseterícu je obradovao Džennetom, učesnike Bedra je obradovao da im je Allah rekao:

اعملوا ماشئتم فقد غفرت لكم.

"Radite šta hoćete, već vam je oprošteno."[134]

Učesnike Prisege pod drvetom je obradovao Allahovim zadovoljstvom, a onoga koji se konstantno družio i učio suru Ihlas da ga Allah voli.

Jednom riječju, jedno od njegovih najveličanstvenijih svojstava jeste donošenje radosne vijesti i usrećivanje ljudi.

Radosna vijest iz gajba slila je Objavu,
i dunjaluk obasjala tajnama.

Allahov Poslanik kao učitelj

﴿وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا﴾

I uči te onome što nisi znao, velika je Allahova blagodat prema tebi! (En-Nisa, 113)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao:

من سلك طريقا يلتمس فيه علما سهّل الله له به طريقا إلى الجنة

[134] Bilježe Buhari i Muslim od Alije, r.a.

"Ko krene putem kojim se traži znanje, Allah će mu time olakšati put u Džennet."[135]

Allah ga je poslao kao učitelja koji će podučiti ljude plemenitim moralnim vrlinama, uzvišenim stvarima, najplemenitijim i najuzvišenijim svojstvima.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je podučavao vazom koji je tresao srca poput onoga koji je jutrom i večerom davao uzbunu vojsci. Kada bi držao predavanje, povisio bi glas, povećao srdžbu i oči bi mu pocrvenile. Ništa se nije moglo čuti osim plača, jecaja, uzdaha, bola, jadikovanja, pokajanja i tevbe.

Svojim vrijednim i korisnim hutbama je podučavao ashabe ibadetima. Njegove hutbe su riznice upute i rijeke svjetlosti. One povećavaju iman i podižu jekin.

One koji su ga nešto pitali podučavao je fetvama. Bio je najupućeniji u šerijatskim propisima. Davao je najveličanstvenije odgovore i poznavao najbolje ono što pitaocu koristi.

Podučavao je savjetima i oporukama koje su plovile k srcima, ispunjavale duše i jačale pobožnost.

[135] Bilježi Muslim od Ebi Hurejrea, r.a.

Podučavao je navođenjem primjera koje su ljudi poznavali i objašnjenjem značenja s osjetilnim stvarima koje su bliske suštini, otklanjanju problema i odstranjivanju sumnji.

Podučavao je privlačnim kazivanjima koja su u dušama izazivala divljenje i odjek.

Podučavao je živim primjerom u svijetloj biografiji, uzvišenom moralu i plemenitim svojstvima na čijoj ljepoti su se složili umni, zavoljeli ih bogobojazni i slijedili dobri.

Prva riječ koja mu je objavljena glasila je 'uči', i ovo je jedan od najveličanstvenijih dokaza vrijednosti nauke i saznanja. Allah mu je naredio da kaže: *"Allahu moj, povećaj znanje moje."*

Allah, dž.š., mu nije naredio da traži povećanje ničega drugog osim nauke, jer je nauka put zadovoljstva, vrata uspjeha i staza spasa. Allah ga je darivao time što ga je podučio vjerskim spoznajama i Božanskim otkrovenjima koje nije znao. Gospodar njegov mu je rekao:

﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ﴾

Znaj da nema drugog božanstva osim Allaha.
(Muhammed, 19)

Počeo je s naukom prije govora i djela. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je bio primjer učenjacima i uzor

onima koji traže nauku u nastojanju povećanja korisne nauke i dobre prakse. Rekao je:

مثل ما بعثني الله به من الهدى و العلم كمثل الغيث.

"Primjer upute i znanja s kojim me je Allah poslao je kao primjer kiše."[136]

Njegova najveća uloga i zadaća je podučavanje Knjizi i mudrosti:

﴿وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ﴾

"I Knjizi ih i mudrosti učiti." (El-Bekare, 129)

Iz tog razloga su ashabi izrasli u alime, fekihe, mudrace, tumače Kur'ana, muhadise, muftije i odgajatelje koji su ispunili svijet znanjem, mudrošću, Pravim putem i preporodom.

Za svakog se Poslanik zauzima,
bilo da je talas mora ili kap okeana.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je podsticao na nauku, njeno širenje i podučavanje i govorio je kao što je rekao na Oprosnom hadžu:

فليبلغ الشاهد الغائب، فرب مبلغ أوعى من السامع.

"Prisutni neka prenese odsutnom, pa možda onaj kome se prenese bolje razumije od onoga ko čuje."[137]

[136] Bilježe Buhari i Muslim od Ebu Musaa el-Ešarija, r.a.
[137] Bilježe Buhari i Muslim od Ebu Bekra, r.a.

نضر الله امرءا سمع مقالتي فوعاها و حفظها و بلغها، فرب حامل فقه اِلي من هو أفقه منه.

"Allah blagoslovio onog čovjeka ko čuje moj govor, zapamti ga i nauči napamet, pa ga prenese – jer možda da ga nosilac fikha dostavi onome ko je upućeniji od njega."[138]

Rekao je:

بلغوا عني و لو آية.

"Dostavite od mene, pa makar jedan ajet."[139]

Cjelokupan život mu bio je podučavanje ummeta. Namaz, post, sadaka, hadž, spominjanje Gospodara, govor, stajanje, sjedenje, jelo, piće – sve ovo je podučavanje i primjer za onoga ko u njega vjeruje i ko ga slijedi. Allahov Poslanik, s.a.v.s., je bio postupan u podučavanju, nije ashabima predočio nauku jednom rečenicom, već sukcesivno.

﴿وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ﴾

I kao Kur'an, sve dio po dio ga objavljujemo da bi ga ti ljudima malo pomalo kazivao. (El-Bekare, 129)

﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا﴾ و

[138] Bilježi Tirmizi od Abdullaha ibn Mesuda, r.a.

[139] Bilježi Buhari od Abdullaha ibn Amra, r.a.

Oni koji ne vjeruju govore: "Trebalo je da mu Kur'an bude objavljen čitav, i to odjednom!" A tako se objavljuje da bismo njime srce tvoje učvrstili, i mi ga sve ajet po ajet objavljujemo.
(Furkan, 32)

On je ovo primjenjivao u podučavanju ashaba. Počinjao bi najvažnijim pitanjima i najbitnijim stvarima. Ponavljao je pitanja dok ne bi razumjeli. Podučavao je praktičnim metodama. Podučavao je ličnim primjerom. Uzimao bi abdest pred ljudima kako bi naučili uzimati abdest. Klanjao bi pred ljudima namaz kako bi i oni klanjali kao što on klanja. Rekao je:

صلّوا كما رأيتموني أصلّي.

"Klanjajte onako kako vidite mene da klanjam."[140]

Obavio je hadž sa njima i rekao im:

خذوا عني مناسككم.

"Od mene uzmite vaše propise o hadžu."[141]

[140] Bilježi Buhari od Harisa ibn Huvejrisa.
[141] Bilježi Muslim od Džabira ibn Abdullaha, r.a.

Sadržaj

PRIPOVIJEST O POSLANSTVU

MUHAMMED U KUR'ANU

ISBN 868370759-8
9 788683 707591